

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 83. évfolyam, 25-26. szám | 2018. július 1. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

**Hitvalló egyházat!
Interjú Fábri Györggyel**

**Kapcsolatfelvétel
Nigéria evangélikus
egyházával**

**Építőköveket nevelnek
Soltvadkerten**

12. SZÉLRÓZSA

ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ

Bük 2018. július 25-29.

Állandó programhelyszínek: Átrium színpad, Suliszínpad, a művelődési ház termei, grund (iskolaudvar), kávéházak, Lehetőségek Piaca, „egyetemi campus” sátor, középiskolás sátor, gyereksátor, Szélrózsa-ovi, a Medical Mental Alapítvány sátra, Küldetés sátor, az Ökumenikus Segélyszervezet sátra, evangélikus templom, sportpálya, a Kóczán-háznál: nemzetiségi sátor, ökosátor, csendkuckó

SZERDA

16.00: nyitó istentisztelet

utána: filmklub | labirintus | misszió Japánban | UniCum Laude énekegyüttes | Bagossy Brothers Company-koncert | Közel-koncert | táncház és afterparty

CSÜTÖRTÖK

Reggel, délelőtt: indiai reggeli torna | focibajnokság | baba-mama | reggeli áhítat | fakultatív csoportos beszélgetések | főelőadó: Gáncs Kristóf, az Ökumenikus Segélyszervezet kommunikációs igazgatója | menekültkérdés (angol nyelven) | délelőtt a cigánymisszióval | Lehet „öko” egy gyülekezet? | Jézushoz kötöm az életem – lakatfal a gyülekezeti háznál | buborékfoci | élőkönnyvtár | Izsópka | Selah | Mandák Band | Izsóp-koncert

Délután: Másként hiszünk, mint a szüleink? | Azonos vagyok a Facebook-profilommal? | stand-up | bibliatanulmány | óriás Honfoglaló | Mózes, az Úr vegyésze | Bible spinner | Az Ezeregyéjszaktól Eszter könyvéig | slam poetry | Világfalu játék | Dél-Ázsia, Afrika, társasjáték székben ülve | szlovák délután | orgona-trombita koncert | Lurkó Társulat | Incifinci parti | könyörgés a teremtésért | esti áhítat

Este: Pekka Simojoki | Gábrriel | Blahalouisiana-koncert | Newtown Feels-koncert | filmklub | solidarity meal | katona, aki fegyver nélkül harcolt | esti mese | csillagles | táncház | afterparty | Nemet mondani a testre?

PÉNTEK

Reggel, délelőtt: ökopacsirta | koreai reggeli torna | focibajnokság | reggeli áhítat | fakultatív csoportos beszélgetés | főelőadó: Pál Feri atya | keresztények a pokol tornácán | Észak-Korea | változó klíma, változó tudás

Délután: Szivárvány zenekar | VoG | Large Room | Cédrus Kapcsolatban-koncert | Varázsszavak | Tárgy vagy társ? – élés és visszaélés a szexben | bibliatanulmány | próféták a laborban | a Savaria vonósnégyes koncertje | a mítoszoktól Hamletig | motoros túrázás, az élményfaktor | Lurkó Társulat | Incifinci parti | Teddy Maci kórház | rapid randi | Világfalu | Afrikai zenei workshop | jogsi a virtuális sztrádnán | esti áhítat

Este: Lift! | M.Is.K.A. | PASO | Keresztkérdés-koncert | Szólj be a papnak: hol van Isten a bajban? | esti mese | táncház | afterparty | ökobagoly | Nemet mondani a közéletre?

SZOMBAT

Reggel, délelőtt: afrikai reggeli torna | focibajnokság | reggeli áhítat | fakultatív csoportos beszélgetés | baba-mama | hálövetés gyerekeknek | főelőadó: Mező Misi, a Magna Cum Laude énekes | a büki bábcsoport előadása | Savaria rézfúvósok | Paks 2. (angolul) | fizikai kísérletek | futóverseny

Délután: MIND | Paradise Plain-koncert | Messiás.ma-előadás | Luther élményszínház | Keresztény Európa? | egy gyilkossági nyomozó, akit elkapott az Isten | bibliatanulmány | reakciók evangéliuma | a kávé lelke | püspök is volt diák? | slam poetry bajnokság | élőkönnyvtár | Dr. Bohóc Mosolyszolgálat | Alimento-étrendek | Ültessünk egy fát!

Este: Felsővezeték | Soulwave-koncert | filmklub | esti mese | ökobagoly | késő esti áhítat – vasárnapra hangolódunk | Nemet mondani a régiekre? | afterparty: szelíd jamest

VASÁRNAP

10.00: záró istentisztelet
a Suliszínpadon, az iskola udvarán

Minden érdeklődőt szeretettel várunk! További információk és regisztráció: szelrozsatalalkozo.hu.

Kairosz

Vélhetően igen korlátozott azon olvasóknak a száma, akik úgy kezdik az *Evangelikus Élet* olvasását, hogy hátrapoloznak az 54. oldalra, és gondosan végigbongésszák az impresszumot. Ha most mégis megtennék, észrevennék, hogy hiányzik egy név: a lapot eddig főszerkesztőként jegyző Illisz L. Lászlóé. Az Evangelikus Információs Szolgálat (EISZ) vezetője 2018. június 15-ével távozott a Luther Kiadó kötelékéből, így e lapszámtól az új EISZ-vezető kinevezéséig Kéző Beáta főszerkesztő magazinunkat.

Egy munkatárs erényeit az is megmutathatná, ha távozása után minden összeomlik, igazolandó a pótolhatatlanságát. De egy vezető esetében sokkal inkább minősíti a távozót, ha két és fél éves munkálkodásának eredménye az, hogy munkatársai – talán csak kisebb zökkenőkkel – át tudják venni a feladatait, és jó csapatszellemmel, a korábbinál nem rosszabb minőségben végzik tovább a munkát: jelesül ha egy sajtótermék esetében az olvasók szinte csak nagyítóval vehetik észre az eddigi vezető hiányát. Mert abban a két és fél évben olyan munkatársakat választott, akik képesek a megszokottnál nagyobb felelősséget vállalni, és olyan munkafolyamatokat honosított meg, amelyeket követve az olvasó rendben kézbe veheti lapját. Ezeket és még oly sok minden mást is ezen a helyen is köszönünk Illisz L. Lászlónak.

És ha már „személyeskedünk”... Két nagyinterjút is olvashat, aki kézbe veszi jelen számunkat. Az egyikben Fábri György „újrázó” északi egyházkerületi felügyelő hívja fel a figyelmet a „hitvalló egyházban” való személyes feladatvállalásra. A beszélgetést olvasva akár kényelmetlenül is érezhetjük magunkat, hiszen egyikünk sem térhet ki az interjúban érintett

kérdések elől – és az sem kétséges, hogy egyházunk emberileg belátható jövője attól függ, hogy ezekre a személyes kérdésekre egyenként és közösségeinkben hogyan válaszolunk, legyen szó önkéntes vállalkozásokról vagy anyagiakról.

Aztán a második nagyinterjúban Szabó Lajos, egyetemünk leköszönő és nyugdíjba vonuló rektora tekint vissza pályájára. E helyütt lehetetlen pontosan megfogalmazni, mi a jelentősége az általa végzett két és fél évtizedes gyakorlati teológiai oktatásnak, az egyetem vezetésének, a gyenesi ifjúsági konferenciáknak, a gyülekezeti lelkesítő szolgálatnak, a keze alól kikerült kötetek tucatjainak.

A személyi kérdések furcsa összjátékában, a Déli Egyházkerületben egy rövid ideig fennálló püspöki „interregnumban” az is megesik e lapszámokban, hogy a püspöki feladatokat átmenetileg ellátó püspökhelyettes, Lupták György égtájolja az olvasót.

E személyi kérdések nagyon egy irányba vezetnek, és kérdések elé állítanak. Vajon jól bánunk-e egymással az egyház közösségében? Vajon egymás katalizátorai tudunk-e lenni abban, hogy ki-ki a neki adatott talentumaival gazdagítsa az egyház közösségét? Várjuk, várjuk az egyház megújulásának az idejét, a „kairoszt”, de talán nem tudatosítjuk eléggé a várakozásunkban, hogy a kairosz elsősorban embereket jelent. Emberek jelenlétét. Ahogy az idők teljessége is az inkarnáció, a Fiú testet öltésében érkezett el.

Magazinunk talán segíthet mindannyiunknak jól kezelni a „személyi kérdéseket”. Legfőképpen azokkal, akik így vagy úgy, de mindennapjainkban jelen vannak számunkra.

■ KENDEH K. PÉTER,
a Luther Kiadó igazgatója

Lutheránusok között Nyugat-Afrikában

Fabiny Tamás elnök-püspök és Buda Annamária osztályvezető június közepén Nigériába látogatott, hogy felvegye a kapcsolatot a helyi evangélikus egyházzal. A püspök személyes hangú beszámolójából megtudhatjuk, hogy a ma 2,2 millió tagot számláló nigériai evangélikus egyházban, amelynek a dán misszió szolgálata vetette meg az alapját, milyen önkéntes munkát vé-

geznek a helyi gyülekezetek asszonyai, akik egyébként királynők, miben tapasztalható az ébredés, és képet kaphatunk Nigéria evangélikusainak mindennapjairól, például arról is, meddig tart náluk egy rövid istentisztelet.

16. oldal

Legyünk Isten gyermekeivé

A közelmúltban két fiatal evangélikus lelkész vehette át – diszertációjának sikeres megvédése után – doktori oklevelét. Előző lapszámunkban dr. Gáncs Tamás kelenföldi igazgató lelkészt mutattuk be, ez alkalommal pedig dr. László Virgillel, az Evangelikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének tanársegédjével beszélgettünk.

34. oldal

A jókedvű adakozó

„Pénzt kell adnom, hogy szeressen és megáldjon az Isten? Jó, de mégis mennyit?” – tette fel gyerekként a kérdést Füller Tímea. Rovatvezetőnk jegyzetében ezúttal a saját tapasztalatai alapján ír az adakozás minőségéről és formájáról – figyelve arra, hogy napjainkban esetleg megkeseredett adakozóból hogyan válhatunk valóban jókedvűvé.

38. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Veréb Ádám recepciós, ifjúságióra-vezető – Vácegres. Az én korosztályom inkább a bulizásra teszi a hangsúlyt, nem pedig arra, hogy aktívan részt vegyen egy egyházi közösség életében. Én gyermekkorom óta evangélikus neveltetésben részesültem, már a dédszüleim, nagyszüleim is evangélikusok voltak. Kiskoromtól járok templomba és hittanra. Mostanra egyre intenzívebben igyekszem kivenni a részemet egyházi életéből. A gyülekezet számomra olyan, mintha a második családom lenne, itt ott-hon érzem magam. Szeretek táborokba, gyülekezeti eseményekre járni, szeretem, ha olyan emberek vesznek körül, akiknek hozzám hasonlóan fontos, hogy Istenben higgyenek. Sággy Balázs lelkész néhányunkat oktatott, hogy ifjúsági vezetők lehessünk. Az ifjúsági munkát nagyon élvezem, és annak is örülök, hogy pár évvel fiatalabbakat tudok motiválni.

Hiszek abban, hogy az Úr pontosan tudja, hogy mi van velem, figyel rám, szeret engem, és óvja minden lépésemet. Evangélikusnak lenni nagyon jó! Ha bármi gondom van, akkor tudom, hogy fordulhatok Istenhez, a lelkészemhez, sőt ifis és gyülekezeti társaimhoz is. Itt szívesen meghallgatnak, tanácsot adnak.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Növekvő költségvetési támogatás

A hazánk jövő évi központi költségvetéséről a kormány által június 13-án a parlament elé terjesztett törvényjavaslat szerint tovább nő az egyházi alapintézmények működésére, valamint a személyi jövedelemadó 1%-ának kiegészítésére fordítható összeg. Míg 2018-ban 9,1 milliárd forintot fordítottak erre a célra, 2019-re 10,5 milliárd forintot terveznek.

A költségvetési javaslat szerint az ideinél egymilliárddal több, hárommilliárd

forint támogatásban részesülnek az egyházi közgyűjtemények és közművelődési intézmények. Az egyházi közösségi célú programok és beruházások az ez évinél 9,6 milliárddal többet, 28,8 milliárd forintot kapnak; a hit- és erkölcsoktatás és tankönyvtámogatás céljára idén 4,8 milliárd forint szerepelt a költségvetésben, jövőre 6,5 milliárd jelenik meg a javaslatban.

■ Forrás: MTI

ORATIO OECUMENICA

Kegyelmes Istenünk, drága mennyei Atyánk! Köszönjük neked szavadat, amellyel megszólítottál, ígédet, amellyel hitre hívtál minket egyházad, gyülekezeted közösségében. Köszönjük neked, hogy ma is, most is a benned való feltétlen bizalomra hívsz Jeremiás próféta szavain keresztül, így is gazdagítani akarod életünket. Te ismeresz, és látod, hogy milyen nehéz fenntartás nélkül elfogadni Igédet és benne hinni. Köszönünk minden lehetőséget, amellyel felrázol, és köszönjük, hogy fáradhatatlan szeretettel keresel minket. Szükségünk van a bátorításodra.

Könyörgünk hozzád egyházad és gyülekezetünk minden tagjáért, hogy megtaláljuk a hozzád és az egymáshoz vezető utat; kérünk téged, tudjunk azon járni is. Áraszd ki reánk Szentlelkedet! Kérünk téged mindazokért, akik felelős pozíciót töltenek be a politikában, a sajtóban, az egészségügyben, oktatásban, kutatásban és minden más munkahelyen. Te adj nekik bölcs belátást munkájuk elvégzéséhez, és te áldd meg nyári pihenésüket is. Köszönjük, hogy te Ura vagy mind a munkának, mind a szünidőnek.

Könyörgünk azokért, akik most töltik szabadságukat. Kísérd el őket oda is, légy velük ott is. Újítsd meg őket testileg-lelkileg; leljenek örömet a pihenőnapokban, és nyerjenek új erőt munkájukhoz.

Könyörgünk minden szenvedőért; a betegekért, a magányosokért, az üldözött keresztyénekért, a gyászolókért és azokért is, akik életük utolsó, nagy útjára készülnek. Adj nekik biztatást, erőt. Gondolj rájuk, hogy „a halál árnyékának völgyében” is érezzék atyai jószágot. Teljesítsd drága ígéretedet, amelyet Jézus Krisztus által adtál, hogy akik téged szeretnek, azokat senki és semmi nem ragadhatja el tőled.

Kérünk, hallgass meg minket a te szent Fiadért, akinek nevében most együtt imádkozunk.

Ámen.

Szentháromság ünnepe után 5. vasárnap

- Jer 28,5-9

Ki az igaz próféta?

A történelmi helyzet. A Kr. e. 6. században vagyunk, az akkor is háborúktól szenvedő Közel-Keleten. A kis Júda a nagyhatalmak ütközőállama, kétségbeesetten keresi a módját, hogy megőrizze önállóságát. Jójakím király fellázad a babiloni uralom ellen, de ez a lázadás 597-ben kudarcba fullad. Hogy mentse a menthetőt, Jójakím fia harc nélkül átadja Jeruzsálemet, amely így megmenekül a pusztulástól. Őt magát és a politikai vezetőséget, az ország előkelőit Babilonba deportálják.

Júdeában Nebukadneccar babiloni király megbízottja, Cidkijjá uralkodik. Júda azonban nem adja fel önállósági törekvéseit. 594-ben Jeruzsálemben Edóm, Moáb és Ammón, Tírusz és Szidón küldöttsége folytat tárgyalást egy Babilon elleni felkelésről. Az ország és a nép a szabadságharc lelkes hangulatában a győzelemben és nem utolsósorban Isten segítségével bízik. Ennyit kell tudnunk a kor hatalmi és politikai viszonyairól.

REMBRANDT: JEREMIÁS SIRÁNKOZIK JERUZSÁLEM PUSZTULÁSA MIATT (1630 KÖRÜL)

Jeremiás üzenete. Ebben az időben kap Jeremiás próféta megbízást Istentől. Azt mondja az Úr Jeremiásnak: „Készíts magadnak kötelet jármot, és vedd a nyakadba! [...] Most szolgáltnak Nebukadneccar babilóniai királynak a kezébe adom mindezeket az országokat. [...] Őt, fiát és unokáját szolgálja majd minden nép, amíg el nem érkezik az az idő, amikor az ő országa is szolgálni fog hatalmas népeknek és nagy királyoknak. Ezért fegyverrel, éhínséggel és dögvésszel büntetem azt a népet és országot, amely nem szolgálja Nebukadneccart, Babilónia királyát, és nem hajtja nyakát Babilónia királynak az igájába!” (Jer 27,2-8)

Isten félremagyarázott és félreértett szava. Jeremiás azt próféta, hogy itt van a lehetőség a jövő befolyásolására. De nem úgy, ahogyan a hamis, a politikai fő irányt támogató próféták mondják, hanem úgy, ha elfogadják a babiloni uralmat. Isten nem a felkelést fogja támogatni, hanem a helyzettel való megbékélést.

Isten ugyanis ítéletet mondott az őt elhagyó és törvényét semmibe vevő népre, ennek az ítéletnek a végrehajtójaként pedig a babiloni hatalmat választotta ki. Nem Babilonnal, hanem Istennek van dolga Jeruzsálemnek. Nem politikai, katonai eszközökkel fog megváltozni Júda sorsa, hanem a megtérés, az Istenhez való odafordulás által.

A felfokozott nemzeti, politikai, vallási hangulatban nem csoda, egyenesen törvénytörő a Jeremiás próféciája által kiváltott reakció. Az udvari próféták egyike, Hananjá megtámadja Jeremiást. Félresöpörve a szavait, egészen az ellenkezőjét hirdeti. Isten velünk lesz, le fogjuk győzni Babilont, hazajönnek a deportáltak, boldogság és jólét köszönt ránk, Júda újra nagy és virágzó lesz. Mert mi Isten népe vagyunk, és Isten megsegíti az övéit.

Jeremiás pedig ítéletet hirdet, hogy ha valaki ennyire elvakultan gondolkodik Istenről, aki nem látja meg a népe és saját maga bűneit, aki abban reménykedik, hogy Isten keresztülne az múlton, az kemény meglepetésben részesül majd. Mert igaz, hogy Isten megbocsátó és kegyelmes, de egyúttal igazságos is.

A bűnbocsánat nem teszi semmivé a büntetést. A múltat, a bűnököt nem lehet eltörölni. Van bűnbocsánat, ezt mindenkinél jobban tudjuk. Csakhogy a Jézustól kapott bűnbocsánat sem azonos azzal, hogy a bűneink következményeivel ne kellene szembenéznünk. Az Újszövetség is beszél büntetésről. A bűn büntetése a kárhozát, és ezt Jézus mindenestől eltörölte, amikor a kereszten az életét adta értünk.

De van Istennek földi, ideig tartó büntetése, és ez legtöbbször a bűnünk következménye. Ha egy alkoholista megtér, üdvössége van, de ettől még tönkremehet, és már helyre sem áll az egészsége. Vagy a családjával, házastársával, gyermekeivel való kapcsolata megy tönkre. Ha valaki hűtlen a házastársához, annak a vége válás. Bűneink e világi büntetését alázattal és bűnbánattal tudomásul kell venni. Mert még ilyenkor is reménykedhetünk abban, hogy Istennek van hatalma helyreállítani minket.

Jeremiás nem hirdetett „jó” igét. Mi szeretjük kiválogatni az igéket, szeretjük azt hallani, ami nekünk kedvező, ami bátorít, biztat, ígér. Nincs ezzel semmi baj. „Bár megtenné ezt az Úr” – mondja Jeremiás is. De vannak helyzetek, idők, amikor Isten őszinte szavát kell meghallanunk, azt, amelyik megszid, ítél, fenyeget. Szükségünk van az ilyen igékre, hogy megértsük önmagunkat úgy, ahogyan Isten lát minket, hogy meglássuk életünket, felismerjük bűneinket, és megtérjünk.

■ BALICZA IVÁN

Imádkozzunk! Istenünk, miközben kegyelmedben bízunk, segíts meglátni jogos ítéletedet is. Taníts alázatra és annak elfogadására, hogy ítéleted a javunkat szolgálja. Formáld minket úgy, hogy belássuk: mindaz, amit cselekszel, megtérésünket segíti. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 1.) *Legyetek józanok, és teljes bizonyossággal reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok.* 1Pt 1,13 (Ézs 60,10b; Lk 5,1–11; 1Kor 1,18–25; Zsolt 73) Péter levelében három helyen is megtalálható ez a szó: józan. Minden bizonnyal azért használja ennyiszor, mert a kor tivornyáit látva semmiképp sem akarta, hogy a keresztyének számára ez a gyakorlat legyen a követendő példa. Vagy csak azért, mert az első, pünkösdi gyülekezetet is ezzel gyanúsították meg? Pedig az alkohol amellett, hogy méreg, kiváló oldószer is. Oldja a családokat, a házasságokat, a barátságokat, a munkaviszonyokat, a bankszámlát, a jogosítványt, a máj- és agysejteket. Csak a problémákat nem oldja meg...

Hétfő (július 2.) *Élettel és szeretettel ajándékoztál meg, és gondviselésed őrizte lelkemet.* Jób 10,12 (Fil 2,27; Gal 1,13–24; Hós 9,10–17) Miután megannyi csapás nyomán Jób elvesztette mindenét, barátai érkeztek vigasztalni őt, de ez a vigasztalás sokkal inkább lett vádbeszéd. Jób titkolt vétkeinek felhánytorgatásával. S amikor minden logikus magyarázat csődöt mondott, végre felszakadt Jóbból ez a nagy felismerés. Talán sokunk állt már a földi életből távozni készülő embertárs mellett. Megdöbbenő, hovatovább valóságos csoda, amikor azok az emberek tudnak bennünket vigasztalni, akiknek vigasztalására mi indultunk.

Kedd (július 3.) *Mit fizessek az Úrnak a sok jóért, amit velem tett?* Zsolt 116,12 (Mk 5,19; Róm 9,14–23[24–26]; Hós 10,1–15) „Mivel tartozom?” – kérdezi a felnőtt egy szolgáltatás igénybevétele után. Nem úgy a gyermek, aki egyszerűen elsétálna, hiszen számára minden ingyenes, vagyis ajándék. Csak gyermekként lehet felfedezni, hogy Isten mi mindent rejtett el a világban ajándékként számunkra. A felnőtt már hajlamos arra, hogy kérkedjen azzal, amit a két karja teremtett, elfeledve azt, hogy a két karját kinek köszönheti. Vajon mi merjük-e úgy fogadni Isten ajándékait, ahogyan a gyermekek teszik? Hogy nem kell fizetnünk, nem kell megdolgoznunk Isten szeretetéért, mert az ajándék!

Szerda (július 4.) *Áldjad, lelkem, az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét!* Zsolt 103,1 (Lk 19,37; Ez 2,3–8a; Hós 14,1–11) Egy idős asszonytól megkérdezték, hogyan tud kesergés nélkül visszatekinteni nehéz életére. Válaszul egy ládikát húzott elő, majd megmutatta „kincseit”. Egy lap a naptárból arról a napról, amikor elvesztette gyermekét. Egy fotó egy autórönsről, amelyből sérülés nélkül szállt ki egy baleset után. „A szomorú emlékeket is őrzöm. A jót, amit Isten velem cselekedett, hamar

elfelejtem, ezért is próbáltam meg az emlékeket így megőrizni. A nehéz órákban ezek a kis »kincsek« segítenek rácsodálkozni Isten jóságára.”

Csütörtök (július 5.) *Hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő.* 2Tim 4,2 (2Kron 18,13; ApCsel 15,4–12; Hós 12,1–11) A kórházban látogattam, amikor megláttam egy hölgyet várakozni, aki szemmel láthatóan nagyon félt. Beszélgetni kezdtünk. A legrosszabb az lett volna, ha azt mondom: „Hát, ami önre vár, attól én is nagyon tartanék.” Valamivel jobbat sikerült mondanom: hogy a fájdalomcsillapító miatt nem fog érezni semmit. Behívták. Akkor jutott eszembe: miért nem mondtam neki, hogy imádkozzon? El kellett volna mondanom a lehetőséget, ehelyett azzal próbáltam korrigálni, hogy legalább én imádkoztam érte, mialatt bent volt. Majd kijött megkönnyebülten, s amikor mondhattam volna neki, hogy imádkoztam érte, megint csak nem tettem. Így botladozik az ígéhirdető is, amikor döntenie kell, hogy mikor legyen bátor előállni.

Péntek (július 6.) *Aki a fület alkotta, az ne hallana? Aki a szemet formálta, az ne látna?* Zsolt 94,9 (1Pt 3,12; 2Kor 12,1–10; Hós 13,1–14) Nem finom ironia ez, inkább dorgálás, hiszen legtöbbször úgy gondolkodunk Istenről: miért nem azt teszi, amit mi szeretnénk? Egyesek arra gondolnak, hogy ő nem is tudja mindazt, ami velünk, köztünk és bennünk történik. Pedig ő alkotta szemünket, fülünket, de még az agyunkat is, tudja, hogyan működik, és azt is ismeri, amit a tudomány még nem: hogy amit gondolunk, azt hogyan kell olvasni. Az Isten nélkül élő ember számára ez rettenetes gondolat, de Isten gyermekeinek nagy öröm, hogy Istenünk mindent tud, nem hiábavaló sem az imádság, sem az ő akaratának való engedelmesség.

Szombat (július 7.) *[Uram,] ne szállj perbe szolgálóddal, hiszen egyetlen élő sem igaz előtted!* Zsolt 143,2 (Róm 11,22; Fil 3,12–16; Hós 14,2–10) A Luther-film egyik legmegkapóbb jelenete az, amikor az ördöggel viaskodó és önmagát marcangoló Márton testvért megkérdezi lelkiatyja: Mi után kutatsz, mit keresel magadnak? Ő elírja neki: Egy irgalmas Istent! Aki szeret engem, és akit én is szerethetek! Ekkor ő levette nyakából a keresztest, beletette Luther markába: Akkor hát őt nézd! Krisztust! Neki mondd: a tiéd vagyok, ments hát meg! Ez a mondat később is többször visszatér a filmben. Ez kísérté Luther Mártont végig: bátorságot adott küzdelmeiben. Egy kegyelmes Isten, akihez odafordulhatott: a tiéd vagyok, ments hát meg!

■ ASZTALOS RICHÁRD

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

A hónap igéje

Hóseás próféta idején Izrael népe messze eltávolodott Istentől és az erkölcsös élettől. Bálványimádók voltak, a parázna életmód hétköznapi jelenségnek számított. A gazdag és kiváltságos emberek kihasználták és kizsákmányolták a szegényeket. A csalás, egymás becsapása, ügyeskedés, gátlástalanság mind hozzátartozott a „sikerés” élethez. Ezek az emberek közötti problémák hűen tükrözték a hitbeli megromlást, az Isten és az emberek közötti viszony megszakadását. Mert ahol megromlik a kapcsolat Istennel, ott megromlik az emberek egymás közötti kapcsolata. Ahol nincs hit, ott nincs erkölcs sem. Aki elfordul Istentől, az ne csodálkozzon, ha az élete komplikált és problémás lesz.

Hóseás, mint Isten megbízottja, próféciájában azt hirdeti, hogy vissza kell térni Istenhez, új alapokra kell helyezni az életet, mind az egyének részéről, mind az egyház részéről. Isten ígéretet tesz a hozzá és rendjéhez visszatérő embernek. „*Vessetek magatoknak igazságot, akkor hűséget arathattok!*” Tisztítástok meg életeteket minden romlott gondolattól, vágytól és cselekedettől, térjete a jó, az igaz, az Istennek tetsző dolgok cselekvésére. Így lesz igazzá és áldottá az ember élete.

Sokan félreértették, mások szándékosan félremagyarázták a közelmúltban Kásler Miklós professzornak, az emberi erőforrások miniszterének a szavait, amikor azt mondta, hogy a *Tízparancsolat* megtartásával a halálos betegségek nagy részét megelőzhetnénk. Így, ebben a megfogalmazásban vitatható. De bizonyára orvosiilag is van benne igazság, a teológiai igazsága pedig kétségtelen. A *Tízparancsolat*, Isten igazsága egészségesebb, boldogabb, konfliktusmentesebb életet terem. Hiszen mindennek van következménye, a rossz, erkölcstelen cselekedeteknek éppen úgy, mint az igaz, erkölcsös életnek. Pál apostol azt írja a *Galata-levélyben*, hogy amit az ember vet, azt le is aratja (Gal 6,7–8).

Ez az ige most arra kérdez rá: készen áll-e az életünk, hogy fogadjuk Isten igazságát, és gondolkodásunkban, tetteinkben az

„*Vessetek magatoknak igazságot, akkor hűséget arathattok! Törjete föl új szántóföldet, mert ideje, hogy keressétek az Urat, míg majd eljön, és hullatja rátok az igazság esőjét.*”

(Hós 10,12)

legyen a meghatározó? Merünk-e újat kezdeni Istennel? Van-e bátorságunk elhagyni a régit, amelyhez jól hozzászoktunk, de nem igazán működik? Merünk-e újat kezdeni, ha érezzük, hogy megfáradt, kiüresedett az Istennel való kapcsolatunk? Ha úgy érezzük, hogy fakó lett, színtelen, nem elevenít meg, nem erősít meg minket. Ha csendességeinket nem érezzük már erőforrásnak, inkább valamiféle rutinnak. Ha olvassuk a Bibliánkat, de valahogy nem szólal meg belül, nem találjuk a hangot Istennel. Számptalan jele lehet a mi életünkben is annak, ha Istennel a kapcsolatunk erőtlenné vált.

Kapcsolati tanácsadók, pszichológusok cikkek sokaságát írták arról, hogy figyeljünk oda a párkapcsolatunkra, vegyük észre a kiüresedés jeleit, és időben tegyünk megfelelő lépéseket, hogy megmenthessük a kapcsolatot. De gondolunk-e arra, hogy emberi kapcsolataink problémái sokkal mélyebben, az Istennel való kapcsolatunk problémájában gyökereznek? Gondolunk-e arra, hogy az Istennel való kapcsolatunkra is figyelniük kell, és kérünk-e segítséget, ha úgy látjuk, hogy gond van?

Mit vetünk életünkbe? Milyen hatásoknak, gondolatoknak adunk teret? Isten igazságát vagy a világi erkölcsöt választjuk-e magatartásunk motívójának? Ez az a döntés, amely meghatározza életünk alakulását.

■ BALICZA IVÁN

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Egy hét Bach

FOTÓ: KISS TAMÁS

Hét napon át minden este Johann Sebastian Bach művei csendültek fel Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban. A huszonkilencedik Bach-hét programjában június 4–10. között – a hagyományoknak megfelelően – zenekari est, kamaraest, orgonaest, csemlőest és kantátaest is szerepelt, a zeneszámok között pedig rövid igehirdetések hangzottak el. A hetet záró kantátaesten

(képünkön) a templomot teljesen megtöltő hallgatóság előtt a Lutheránia énekkar, a Weiner–Szász Kamaraszimfonikusok, Mekis Péter orgonaművész, Bódi Zsófia, Schöck Atala, Mukk József és Jekl László énekművészek szólaltatták meg az ötödik evangélista műveit dr. Kamp Salomon karnagynak, a Bach-hét művészeti vezetőjének vezényletével.

■ *EvÉlet-infó*

Elhunyt Ittész Mihály

Hetvenkilenc éves korában június 12-én elhunyt dr. Ittész Mihály zene-tudós, zenepedagógus, karvezető, a kecskeméti Kodály Intézet nyugalmazott igazgatóhelyettese, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Ittész Mihály tagja volt annak a védnöki testületnek, amely egyházunk felkészülését segítette a 2017-es reformációi emlékévre. A kecskeméti evangélikus templomban búcsúztatták június 22-én istentisztelet keretében.

■ *Forrás: Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem*

Elhunyt Kányádi Sándor

Életének 90. évében június 20-án elhunyt Kányádi Sándor Kossuth-díjas költő, a nemzet művésze. Életművének fontos részét alkotják az esszék és műfordítások, de írt drámát és forgatókönyvet is. Műveit jó néhány nyelvre lefordították, számos versét megzenésítette a Kaláka együttes. Művészetéért 2004-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetés, 2009-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjét vehette át. 2002 óta volt a Magyar Művészeti Akadémia tagja, 2007-ben a Magyar Írószövetség örökös tagjává választották. 2017-ben Prima Primissima díjjal tüntették ki. Kányádi Sándort várhatóan szülőfalujában, Nagygálambfalván helyezik örök nyugalomra. A temetés időpontjáról a család később ad tájékoztatást.

■ *Forrás: MTI*

A Luther Kiadó az ünnepi könyvhéten

FOTÓ: KISS TAMÁS

Egyházunk könyvkiadója, az *Evangelikus Életet* is gondozó Luther Kiadó is jelen volt a nyolcvankilencedik ünnepi könyvhéten. A *Sztehlo-gyerekek voltunk* című, frissen megjelent kötetet a szerkesztői, András Andor egykori Sztehlo-gyerek és

Laborci Dóra újságíró, az Evangelikus Információs Szolgálat munkatársa dedikálták a Kálvin Kiadó, a Magyar Bibliatársulat és a Luther Kiadó közös standján június 9-én Budapesten, a Vörösmarty térien.

■ *EvÉlet-infó*

Teljes a 2018-ban megválasztott egyházmegyei elnökségek listája

Jóllehet számos helyen – illően ünnepélyes keretek között – már be is iktatták tisztségükbe az egyházmegyék (újonnan vagy újra-) választott lelkészi és nem lelkészi vezetőit, a Magyarországi Evangélikus Egyház szervezeti felépítésében jelentős hagyományokkal bíró egyházmegyei elnökségeinek listája csak június első hetében, a Borsod-Hevesi Egyházmegye választási eredményeinek kihirdetésével vált teljessé. Mint ismeretes, az egyházmegyéknek nincs rögzített székhelyük, az esperest a gyülekezetek presbitériumai választják az egyházmegye lelkészei közül, aki ezután is addigi gyülekezetének pásztora marad. Az egyházmegyei elnökségek mandátuma hat esztendőre szól.

MAGYARORSZÁGI
EVANGÉLIKUS EGYHÁZ
ÉSZAKI EGYHÁZKERÜLET

Az Északi Egyházkerület megválasztott esperesei és felügyelői

Borsod-Hevesi Egyházmegye
Esperes: Buday Barnabás
Felügyelő: Barcsák Pálné

Budai Egyházmegye
Esperes: Keczkó Pál
Felügyelő: Dobó György

Dél-Pest Megyei Egyházmegye
Esperes: Győri Péter Benjámín
Felügyelő: Bárdossy Tamás

Észak-Pest Megyei
Egyházmegye
Esperes: Mekis Ádám
Felügyelő: Roncz Béla

Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye
Esperes: Zsarnai Krisztián
Felügyelő: Veczán László

Nógrádi Egyházmegye
Esperes: Szabó András
Felügyelő: Koncz István

FOTÓ: CSÜRY CSABA

FOTÓ: VITÉZNÉ HUGYECZ ZSUZSANNA

FOTÓ: KISS TAMÁS

A Déli Egyházkerület megválasztott esperesei és felügyelői

Bács-Kiskun Egyházmege
Esperes: Lupták György
Felügyelő: Dudla Erzsébet

Kelet-békési Egyházmege
Esperes: Nagy Zoltán
Felügyelő: Liska András

Nyugat-békési Egyházmege
Esperes: Lázár Zsolt
Felügyelő: Nagy Róbert

Pesti Egyházmege
Esperes: Cselovszky Ferenc
Felügyelő: Krizsán Zoltán

Tolna-Baranyai Egyházmege
Esperes: Aradi András
Felügyelő: Rózsai György

FOTÓ: LOSKA KFT.

Stafétaátadás az esperesi tanácsban. Egyházunk esperesi tanácsa az egyházmegyékben lezajlott választás után, május 22-én tartotta soron következő ülését Kiskőrösön. Ez alkalommal találkozhattak egymással a leköszönő, a stafétát éppen átvevő, valamint a szolgálatukat folytató esperesek. *Előttem az utódom* címmel került sor az ismerkedésre, majd a választások tapasztalatairól beszélgettek az egyházmegyék lelkészi vezetői. A lelkészi, illetve a hitoktatói életpályamodell bevezetésének lehetőségei, nehézségei kerültek terítékre Krámer György országos irodaigazgatónak, Csorba Gábornak, az országos iroda gazdasági osztálya vezetőjének és Kondor Péternek, a Déli Egyházkerület megválasztott püspökének az előterjesztésében. Krámer György arról is szólt, hogy az új európai adatvédelmi törvény (GDPR) május 25-i bevezetése mit jelent egyházunk, gyülekezeteink életében. Ebéd után a lelkészképzésről tárgyaltak az esperesek. A jelenlegi szabályozás szerint egy frissen megtért személy a konfirmációja után két évvel kérheti felvételét az Evangélikus Hittudományi Egyetemre; ennek szükségességéről folyt a beszélgetés Bence Imre lelkész vezetésével. Az egyetem részéről Csepregi Zoltán megbízott rektor és Réz-Nagy Zoltán egyetemi lelkész volt jelen. A tanácskozás végén a vendéglátó esperes, Lupták György mondott úti áldást.

■ LÁZÁR ZSOLT

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület megválasztott esperesei és felügyelői

Fejér-Komáromi Egyházmegye
Esperes: Szarka István
Felügyelő: Molnár István

Győr-Mosoni Egyházmegye
Esperes: Kiss Miklós
Felügyelő: Rátz András

Somogy-Zalai Egyházmegye
Esperes: Kószeghyné Raczkó Zsuzsanna
Felügyelő: Mátrai Zoltán

Soproni Egyházmegye
Esperes: Ihász Beatrix
Felügyelő: Sümeghy Péter

Vasi Egyházmegye
Esperes: Rostáné Piri Magda
Felügyelő: Mórutz Zsolt

Veszprémi Egyházmegye
Esperes: Polgárdi Sándor
Felügyelő: Bálintné Sári Judit

FOTÓK: ADÁMI MÁRIA

Tavak és erdők földjén

Finn vendégszeretetet Mikkeliben

Négy évvel ezelőtt kötött partnerkapcsolati szerződést a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület a Finn Evangélikus Egyház Mikkeli Egyházkerületével. Az azóta eltelt időszak bővelkedett a kölcsönös látogatásokban, az egymástól való tanulás lehetőségeinek felfedezésében. Idén a finn testvérek meghívták a nyugati kerület elnökségét – Szemerei János püspököt és Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelőt –, az egyházmegyék képviselőit, illetve a győri püspöki hivatal munkatársait, hogy a személyes találkozás által is mélyülhessen a két egyház közötti partnerség.

Tavaly a szó szoros értelmében kézzelfogható ajándéka is volt az együttműködésnek: a reformáció indulásának ötszázadik évfordulója alkalmából a finn testvérek hatszáz pár, a gyülekezeti tagok által készített zoknival lepték meg a dunántúli diakóniai intézmények lakóit.

A június 7–11. között zajlott finnországi látogatás végül sokkal többet adott a tizenkét magyar résztvevő számára, mint az egyházi partneri viszony erősítését: élményekkel teli, testi-lelki feltöltődést csodálatos természeti környezetben.

A Budapestről csütörtökön hajnalban induló csapatot Helsinkiben Pekka Huokuna egyháztanácsos várta és látta vendégül a finn evangélikus egyház országos irodájában. Az út szervezésében és a tolmácsolásban Baranyay Csaba kőszegi lelkész volt a magyar csoport segítőjére.

Az épülettel és az ott folyó munkával való ismerkedés után még egy rövid városnézésre is jutott idő, majd a vendégek vonattal indultak tovább Mikkelibé. Este ugyanis a hatvanadik születésnapját ünneplő Seppo Häkkinen püspök otthonába voltak hivatalosak ünnepi vacsorára.

Pénteken az egyházkerület székházában Merja Vuorikarinak, a püspöki hivatal teológiai referensének áhítatával kezdődött a nap. Ezután Seppo Häkkinen püspök tartott beszámolót az aktuális kihívásokról és célokról, majd a magyar csoport tagjai megismerkedhettek a jelen lévő munkatársakkal és a házban folyó munkával. Ebéd után a Kelet-finnországi Kormányhivatalba látogattak, ahol Sirkka Jakonen, a hivatal vezetője fogadta őket. Délután szabad idő is akadt, amelyet például az evangélikus templom megtekintésével lehetett eltölteni, mielőtt kezdetét vette a mikkeli kerület területét átölelő kirándulás.

A házigazdák szándéka az volt, hogy vendégeiknek megmutassanak valamit a gyülekezetek életéből és az őket körülvevő természeti kincsekből is. Az útvonal ugyanis végig Finnország legnagyobb tavának, az egyházkerület közepén elhelyezkedő Saimaa-tónak a partján futott. A püspöki hivatal munkatársai közül négyen – Ulla-Maija Harju diakóniai referens, Ari Tähtkäpää ifjúsági referens, Timo Rosqvist külügyi referens és Merja Vuorikari – kísérték és szállították a magyar vendégeket. Ez jó lehetőséget adott útközben is a beszélgetésre, egymás egyházának megismerésére.

Elsőként a puumalai gyülekezet vendégszeretetét élvezhette a magyar delegáció. Helena Castren lelkész és munkatársai a közösség nyári táborhelyén, Särkirantában finom vacsorával és befűtött szaunával fogadták a látogatókat, a tó tizenhat fokos vize pedig a felgyógyulást is gondoskodott. Szombaton reggel a puumalai fatemplomban Helena Castren tartott áhítatot a csapatnak, majd ismertette a gyülekezet történetét.

Az útitervben ezután a kerület legnagyobb kiterjedésű egyházközsége, az öt társult részből álló savonlinnai következett. Savonlinna városában, a gyülekezeti házban az ügynevezett „önkéntes szakácsok” által készített ebéd várta az utazókat. Az ételleknél is nagyobb élményt jelentett viszont a készítőikkel való találkozás.

A különleges feladatot ellátó csoport tizenkét éves férfiből áll, akik többnyire özvegyek. A közösség tagjainak átlagéletkora hetvenhárom év. Az egyik szakács végzettségű gyülekezeti tagnak jutott eszébe: milyen jó és hasznos lenne a házastársuk elvesztése után magukra maradt társai számára tanfolyamot szervezni, amelyen elsajátíthatják a főzés alapvető műveleteit. Az egyszerű lépésektől mára eljutottak oda, hogy komplett menüsört tudnak feltálalni különböző gyülekezeti rendezvényeken. A férfikör szerű kezdeményezés annyira jól működik, hogy már egy másik gyülekezetben is tervbe vették hasonló kurzus indítását.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Az étkezés után Sammeli Juntunen igazgató lelkész mutatta be a társult egyházközség történetét és jelenét, Mari Kulmala, a diakóniai munkacsoport vezetője pedig saját tevékenységéről adott tájékoztatást.

Délután a csapat tagjai gőzhajóra szálltak, és körtúrát tettek a Saimaa-tavon, megcsodálva közben Olavinlinna várát is, majd útra keltek a savonlinnai gyülekezet egy másik részébe, Kerimäkibe, ahol csendes tóparti szállás és füstös szauna várt rájuk.

Vasárnap a világ legnagyobb fa-templomának tartott, százhetven éves kerimäki templomban tartott ünnepségen vett részt a delegáció. Az istentiszteleten Seppo Häkkinen hirdette Isten igéjét, díszes püspöki viseletben. Az ebédet követő összejevoeten Szemerei János püspök adta át a magyar evangélikusok köszöntését, majd a jubileumra készült, a fatemplom építésének történetét feldolgozó operából hallhattak a jelenlévők néhány részletet.

Az ünnepi alkalmat különleges esemény zárta: „a nyár békéjének” kihirdetése, amely sajátosan finn hagyomány. Az a lényege, hogy emlékeztetik az embereket: a pihenés ideje, a vakáció alatt nem érdemes időt és energiát veszekedésre, egymással való harcra

vesztegetni, hanem inkább nyugalomban kell tölteni. Eredetileg a karácsonyi időszakhoz kötődött a szokás, de mára már teret nyert a tanítási szünet, a nyári hónapok idején is.

Ennek jegyében a vasárnap délutánt a csapat Punkaharjuban, a Lusto Erdei Múzeumban töltötte, ahol többek között a finn erdőgazdálkodás, faipar és kátránygyártás történetével ismerkedtek a magyar vendégek. A csoport férfi tagjai örömmel próbálták ki a munkagép-szimulátort, illetve egy valódi erdészeti gépet. A szállásra visszafelé utazva pedig mindenkinek módja nyílt megcsodálni az egyedülálló látványt: az út mindkét oldalát erdő helyett víz övezi. A punkaharju autót út ugyanis a tó vizébe beékelt földnyelven vezet végig.

A jó hangulatban töltött búcsúestén az is kiderült, hogy a finn palacsinta ugyanúgy készül, és pont ugyanolyan finom, mint a magyar. Ismét lehetőség nyílt a füstös szauna igénybevételeire is, hogy mindenki testben és lélekben megerősödjön indulhasson másnap hazafelé.

Ám hétfőn, elutazás előtt még két másik gyülekezet életébe is bepillantást nyerhettek a magyar delegáció tagjai. Lappeenranta területén a modern sammonlahti templomot tekintették

meg, ahol Juha Eklund lelkész ebédre várta őket. A letisztult formájú, kör alakú templom egy bevásárlónegyed közepére épült. Belső terét úgy alakították ki, hogy az apszis faláról egy vezetéken keresztül folyamatosan víz csörgedezik. Ez az élet vizét szimbolizálja, amely az oltár felől kifelé folyik, a város felé, hogy megújítsa a körülötte élők életét – mondta el a lelkész.

Hamina városában Mari Höfernek, a gyülekezet diakóniai felelősének vezetésével a Kamu! (magyarul körülbelül haver, barát) nevet viselő étteremben végzett munkával ismerkedhettek meg. A városi erőrendszer mélyén rejlő kazamatában üzemeltetett vendéglátóipari egység teszi, illetve szellemi fogyatékosokkal élő alkalmazottakat foglalkoztat. Az általuk készített kávé és sütemény elfogyasztása után élményekkel gazdagodva indult a magyar csapat a helsinki repülőtérre.

Az utazás egyúttal a partnerkapcsolat elmúlt négy évének kiértékelésére is szolgált. Szemerei János és Seppo Häkkinen püspökök, illetve Mészáros Tamás kerületi felügyelő közös megbeszélésükön megállapították: ezt az együttműködést érdemes a jövőben is folytatni, mivel sokat tanulhatunk egymás tapasztalataiból.

■ ADÁMI MÁRIA

Lorántffy Zsuzsanna, a képregényhős

A Reformáció Emlékbizottság a magyar reformáció egyik legjelentősebb nőalakjának életét megidéző képregénnyel búcsúzik a 2017-es emlékvétől. Alkotója Csepella Olivér grafikus, aki korábban a *Nyugat* folyóiratot szokatlanul bemutató *Nyugat + zombik* című munkájával már komoly sikert aratott.

„Luther és Kálvin életét már számos könyvben, filmben, képregényben feldolgozták, mi mindenképpen magyar reformátort szerettünk volna a főhős szerepében látni. Így esett a választás Lorántffy Zsuzsannára” – nyilatkozta dr. Hafenscher Károly, a Reformáció Emlékbizottság volt miniszteri biztosa.

Lorántffy Zsuzsanna rendkívüli műveltségével vívta ki az elismerést a korabeli gondolkodók körében, és neki köszönhető, hogy a korszak legneve-

sebb pedagógusa, Comenius éveken át a sárospataki református kollégiumban tanított.

A képregényben többek között megjelenik Apáczai Csere János, az első magyar enciklopédista és I. Rákóczi György erdélyi fejedelem, Lorántffy Zsuzsanna férje, helyszínként pedig olyan történelmi jelentőségű városokba kalauzol el a történet, mint Sárospatak, illetve Gyulafehérvár. A történet Csepellához méltó humoros kiszólásokkal vezet végig Lorántffy életén, megőrizve a történelmi hűség és a fantázia világának érzékeny egyensúlyát. „Ha az olvasó tanul belőle, és fel is nevet egyszer, én elvégeztem a dolgom.” – mondta az alkotó.

A képregény a reformacio2017.hu oldalon tekinthető meg.

■ Forrás: Bdpst24.hu

Könyv Brassó evangélikus főtemplomáról

FOTÓ: SZÖNYVI ISTVÁN

Brassó talán legismertebb látványossága, a fekete templom 1689-ben leégett. A tűzvésznek bőven voltak politikai előzményei is, ez hozzájárulhatott ahhoz, hogy a barokk hajnalán abban a formában állították

helyre, ahogyan a reformációt megelőző években elkészült. Ziegler Ágnes művészettörténésznek *A brassói fekete templom – Reformáció és renováció* címmel a közelmúltban megjelent – nem mellesleg pazar kiállítás – könyvből nem csak az derül ki, hogy a városi templom gótikus jellegét azok a kőfaragók őrizték meg, akik 1700 körül a barokk stílusban is jártasak voltak, ám a középkori kőfaragó-hagyományon nevelkedtek. A könyvben pontosan kirajzolódik az is, hogy milyen motiváció, értékrend – a felekezeti, nemzeti és városi identitás – vezette az újat építés helyett az újjáépítést választó megbízókat. Az építés-, egyben identitástörténeti fejezeteket a templom kegytárgyainak igényes katalógusa zárja. A könyvet a Martin Opitz Kiadó adta ki, és az Evangélikus Országos Múzeumban az ünnepi könyvhéten Marosi Ernő akadémikus, a szerző doktori témavezetője mutatta be.

■ EvÉlet-infó

Ziegler Ágnes

**A BRASSÓI-FEKETE TEMPLOM
REFORMÁCIÓ ÉS RENOVÁCIÓ**

Hatos egységben Kiskőrösön

Ökumenikus családi missziós nap

Jó pár éve már, hogy egyfajta „kegyelmi állapotban” élünk mi itt, Kiskőrösön, hiszen a város öt nagyobb gyülekezete felhőtlen egyetértésben munkálkodik együtt. Minden a *ProChrist* evangelizációkkal indult. Kezdetben részt vettünk a műholdas közvetítésekben, ezek is mind „telt házas” alkalmak voltak. Majd magunk is próbálkoztunk több ízben is, egész hetes ökumenikus evangelizációt szerveztünk. Ennek egyik gyümölcse lett a mai napig működő „papirandi” – a lelkeszek, gyülekezetvezetők a hónap első hétfőjén találkoznak, és együtt imádkoznak a városért, a gyülekezetekért. Megtanultuk, hogy ökumenikus közösségben nagyobb esélyünk van a gördülékeny rendezésre. Fontos az összefogás, fontos a semleges helyszín és az, hogy kimenjünk az utcára, oda, ahol az emberek megtalálhatók.

Ez történt június 10-én, vasárnap is. Egész napra hívtuk a város lakosságát, hogy legyünk együtt a téren, a Petőfi-ház előtt. Hallgassuk együtt Isten igéjét, ki-ki tegye hozzá a saját liturgiáját, énekeit. Adjunk hálát Istennek, és örvendjünk egymásnak. Terveink olyan sikert arattak, hogy a szervező öt gyülekezet (evangélikus, római katolikus, református, baptista és evangéliumi pünkösdi) mellé

„hatodikként” a város önkormányzata is csatlakozott. Mert egy ilyen rendezvény bizony nincs ingyen: mi hozzávetőlegesen másfél millió forinttal számoltunk. A várostól megkaptuk a hatalmas rendezvényesátrat, a színpadot. Az önkormányzat állta az ebédet, a hatszáz adag babgulyást. Mi magunk is bedobtuk a közösbe a januári imahetek perselypénzét.

S a nagy nap előtt és alatt is sokat néztünk az ég felé... Kértük az Úr áldását, hogy fáradásunk ne legyen hiábavaló. No és lestük a felhőket is, mert két nappal korábban leszakadt az ég, kaptunk esőt, viharos szelet, templomtornyunkba villámot. De vasárnap a felhőkből a szomszéd településeken esett az eső, kéréseink meghallgattattak.

Dél előtt az istentiszteleten mintegy nyolc-kilencszáz ember ember hallgatta Szeverényi János evangélikus országos missziói lelkész igeszolgálatát, Duszka József testvérünk bizonyágtételét, az egyesült evangélikus–baptista fúvószenekart és a pünkösdi dicsőítő énekeket. Átéltük a csodálatos kenyérszaporítást is, mert mindenkinek jutott a babgulyásból, éhen senki sem maradt.

Délután a gyerekeket a sétálóutcán a Napraforgók keresztyén játszóház várta.

Az evangélikus imaházban dicsőítő énekeket énekeltek az erre vágyók Csiszér László vezetésével.

A művelődési központ termeiben előbb Ablonczy Margit református lelkész beszélt családjunk karbantartásáról, majd Györfi Károly óbudai evangélikus gyülekezeti felügyelő napjaink keresztyenüldözéséről, a katolikus Németh Attila és felesége, Ella pedig *Mindenki másként csinálja – egyénre szabva szeretni* címmel tartott előadást.

A napot a kiskőrösi Gospel Sasok kórus és a budapesti Golgota gospelkórus fergeteges koncertje zárta. A két utolsó dalt a kórusok együtt énekeltek, az *I Will Follow Him (Követni fogom őt)* után az örökzöld sláger szólalt meg az eljövendő boldog napról: *Oh, Happy Day!* Mert boldog lesz az a nap, amikor mind, akik Jézus Krisztusban Isten gyermekei és egymásnak testvérei vagyunk, odaállhatunk majd elé, és ott többé nem lesz fontos, ki melyik templomba járt.

A város polgármestere, Domonyi László ennyit mondott a nap végén: ezt jövőre meg kell ismételni, csak szóljunk, mikor szeretnénk. Úgy legyen!

■ LUPTÁK GYÖRGY
evangélikus esperes (Kiskőrös)

MNB

1000

1000 FORINT

1000 FORINT 1996

1000 FORINT

1000 FORINT

1000 FORINT

FORINT

FORINT

200 FORINT

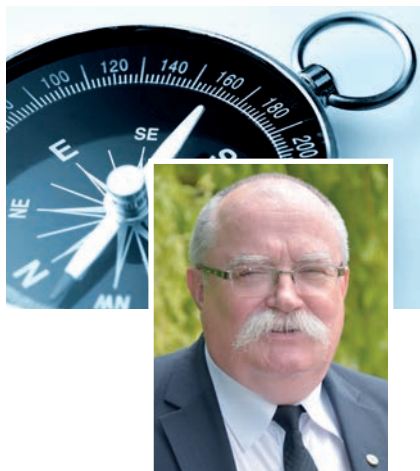
EN GÁBOR TUDÓSÁI KÖZÖTT

MADARASZV PINK

Magyarországi népi

FORINT

Misszió és adakozás

Lupták György püspökhelyettes
Déli Evangélikus Egyházkerület

Vasárnap, röviddel a déli harangszó előtt a kijelölt presbiterek az aznapi perselypénzt számolják a gondnoki hivatalban. Két istentisztelet volt aznap, a második végeztével kinyitják az összes templomi perselyt, és vászonzacskókba gyűjtik a tartalmukat. Az irodában pedig kiborítják az asztalra, és válogatják, úgy, ahogyan kell. Elnézem, időnként előkerül az érme- és bankókupacból egy-egy lejárt pénz, egy régi jugoszláv dinár és olykor-olykor egy kabátgomb is. Persze, a zsebek mélyéről véletlenül is előkerülhetnek ezek a tárgyak, de a kisördög azt súgja, kedves testvérünk azért dobta be ezeket, hogy hallják a többiek: koppant!

Hallgatom a lelkes matematikát: ha minden egyházfenntartó evangélikus havonta ötezer forintot szánna az egyházára, akkor az személyenként éves szinten összesen hatvanezer forintot jelentene. És a jelen ismereteink szerinti országosan nyolcvanezernyi ilyen evangélikussal számolva ez kerekén 4,8 milliárd forint lenne évente. Minden gondunk egy csapásra megoldódna...

Nos, ettől messze vagyunk. Esperesi szolgálatom alatt megéltem egynéhány kudarcot, ezek egyike éppen ez, nevezetesen az egyházfenntartói járulék rendezésének a sikertelensége volt. Gyülekezeti ellenőrzések során, ha szükséges volt, mindig javasoltam az egy főre jutó összeg emelését. Mondván, három-négyezer forint ma már nevetségesen kevés egész évre, ennél sokkal többet költ el az ember vásárlásai során fölösleges dolgokra. S gyakorta ütköztem falakba, gyülekezeti felügyelő érvelt ellenemben az egyháztagok „védelmében”, mondván, ne zsigerezzük ki a szegény kisnyugdijasokat...

Emellett meglepő, mennyien vélik úgy, hogy a gyülekezeteink állami támogatásból élnek, vagy hogy az egy százalék föjlánlásával letudták kötelességüket egyházunk felé. Kommunikációnk hiányosságaira, elégtelenségére mutatnak rá ezek a tévhitek. Nehéz és gyötrelmes kérdés, mert kényelmetlen dolog kunyerálni, emeléseket javasolni. Viszont gyülekezeteink fenntartásához, a lelkészek és a különböző munkatársak tisztességes bérezéséhez anyagi forrásokra van szükség – de ezek egyre inkább elapadni látszanak.

Na de valóban teljesíthetetlen dologról lenne szó? William Colgate – ki ne ismerné ezt a márkanevet –

huszonegy éves korában vándorolt ki Angliából New Yorkba. Nem volt más a tarsolyában, mint a tudása: a szappanfőzéshez és a gyertyaöntéshez értett. És vele volt élő Krisztus-hite meg egy jó tanács: minden megkeresett tíz dollárból egyet tegyen el az Istennek. Így is tett, élete végén már jövedelme felét adta jótékony célokra, és munkáján Isten áldása volt. Fölépített egy világcéget, és közben nem halt éhen.

A ProChristben végzett munkám révén közelebb áll hozzám a német Heinz-Horst Deichmann. Igen, a Deichmann-cég megalapítója ő. Nemrégiben, 2014-ben hunyt el; ahogy a németek mondják, hitvalló keresztyén ember volt. Ő volt ugyanis a ProChrist nemzetközi evangelizációs mozgalom legnagyobb szponzora. Deichmann Karl Barthnál tanult teológiát Bonnban, de később orvosi képesítést is szerzett. A vállalkozás mára Európa legnagyobb cipőforgalmazó cégévé nőtte ki magát, huszonhárom országban 3326 üzlettel van jelen, és közel 33 700 munkatársat foglalkoztat.

Az öreg Deichmann ott segített, ahol szükség volt rá. A teljesség igénye nélkül: egyháza mellett keresztyén szervezeteket támogatott, segített több afrikai és indiai missziós szervezetet. De szponzorált kulturális, elsősorban zenei eseményeket, fő támogatója volt egy izraeli egyetemnek, és a Duisburg–Esseni Egyetem Orvostudományi Karának nagyelőadóját sem véletlenül nevezték el róla Deichmann auditoriumnak.

Az átlagember most azt mondaná, na persze, könnyű a gazdagoknak, van miből adjanak. Nos, nem. Ha az ember átéli Isten megváltó szeretetét, és ez az életének meghatározó tartalma lesz, akkor lesz képes így viszonyulni az anyagiakhoz. Mert csak a „hitvalló keresztyén” ember tekint például úgy a tizedre, hogy az valójában nem is az övé. Az Istené. Amint megkapta, elkülöníti, és nem számol vele, mintha nem is volna. Aki Isten gyermeke, az nem veri a fogához a garast. Ennyire egyszerű ez.

Ez tehát a dolgunk: hirdetni és élni a tiszta evangéliumot, hűen Krisztushoz, aki elhívott. És hűen a küldetéshez, nem megcsonkítva és nem kiegészítve az örömhírt. A kapott és átélt szeretetből születik meg az önzetlen szeretet. Ahol élő a hit, ott szűnnek az anyagi gondok. ■

Lutheránusok között Nyugat-Afrikában

Kapcsolatfelvétel Nigéria evangélikus egyházával

Musa Pantil Filibus evangélikus érsek hivatalának ablaka a Benue folyóra néz. A Lutheran Church of Christ in Nigeria (Krisztus Nigériai Evangélikus Egyháza) első embere a Lutheránus Világszövetség elnöke is. Mindkét minőségében találkozunk vele, hiszen Buda Annamáriával, egyházunk országos irodája diakóniai osztályának vezetőjével azért érkezünk június 12-én Nigériába, hogy az itteni evangélikusok diakóniai munkáját tanulmányozzuk; a cserekapcsolatot a világszövetség támogatja.

Régi barátságunkra is tekintettel tréfálkozva mondom Musa érseknek, hogy ma kicsit összecsapták az istentiszteletet, hiszen mindössze három és fél óráig tartott. „Tudom, Európában egy óra

elteltével már mindenki az óráját nézi” – válaszolja, majd örömmel nyugtázzuk, hogy az internetes közvetítést Magyarországon is többen nézték. Aztán nagyon dicséri Annamariát, aki nemcsak afrikai öltözékben van, de a liturgiában ékes hausza nyelven olvasta fel az epistolát. Én nem voltam ilyen bátor, így tolmács segítségével prédikáltam a vasárnap evangéliumáról.

Az érsek és munkatársai elmondják, hogy 1913-ban ezen a folyón érkezett meg a dán misszió képviselőjében Niels Brønnum orvos és igehirdető. Ma a 2,2 millió tagot számláló – és egyre növekvő – nigériai evangélikus egyháznak a dán és az észak-amerikai evangélikus egyház a két testvéregyháza. Jó esélyt látok arra,

hogy a mostani kapcsolatfelvételt majd a mi esetünkben is hivatalos szerződés szentesíti.

A Wakka közösség vendégeiként. Alkalmi állomáshelyünkről, Yolából a Wakka közösségbe vezet első nagyobb utunk. Itt módunk van megismerni a helyi közlekedési szokásokat is: a városokban a taxiként is szolgáló, egységesen sárga kis motorok szállítják az embereket, hosszabb utakra már terepjárókkal vagy öreg járgányokkal mennek.

Újra és újra fegyveresek állítanak meg az ellenőrző pontoknál. Ezekre az ellenőrzésekre azért van szükség, mert még mindig tartani lehet a Boko Haram nevű szélsőséges szervezet terroristáinak

felbukkanásától. Hamarosan letérünk a főútról. Azt gondoljuk, hogy rövidesen célba érünk, hiszen itt már terepjáróval is nehéz haladni. Ám még vagy másfél órát rázkódunk, az utak mentén pedig feltárul előttünk a vidéki Nigéria igazi arca.

Egy falun áthaladva színes ruhás tömegre leszünk figyelmesek: temetésre gyűltek össze. Kísérőimtől megkérdezem, hogy telefon, postaszolgálat és internet híján miként értesülnek az emberek egy-egy ilyen alkalomról. „Hírvívők végigjárják a tanyákat, akár tizenöt-húsz kilométert is megtéve” – mondja egyikük a világ legtermészetesebb módján.

Végre megérkezünk a célállomásra, ahol egy templom előtti tisztáson vagy ötven asszony vár bennünket. Megtudjuk, hogy önkéntesként a végtelen tanyavilágban sorra látogatják a családokat, egészségügyi felvilágosítást és alkalmi segítséget nyújtva körükben. Csak nők vannak köztük, hiszen a zárt közösségek férfiakat nemigen engednek be a házaikba. A huszonnyolc és hatvanöt év között asszonyok életszerű előadás keretében jelenítik meg, hogyan hívják fel a családok figyelmét a rendszeres kézmosás fontosságára és arra, hogy szükség esetén forduljanak orvoshoz. A két szociális munkás, Zidon és Albertha vezetésével folyik a beszélgetés. Ők tolmácsolnak is, az asszonyok többsége csak a helyi nyelvet beszéli. „Királynők vagytok” – mondja nekik kedvesen Annamária, gyönyörű színes ruháikra utalva. Aztán megkérdezi, hogyan dolgozzák fel a csalódást, ha valahol nem szívesen fogadják őket. A közösség és az imádság erejéről szólnak. Heti egy napot töltenek ebben az önkéntes munkában, amúgy ők is a földeken dolgoznak vagy piacolnak.

Végül találkozunk a helyi lelkész-szel is, aki feleségével és gyermekével ugyanolyan sártapasztású kunyhóban él, mint bárki más a vidéken. A település egyetlen kútjához már ő visz el. A templom mellett szemlátomást ez a közösségi élet másik gyűjtőpontja: vödörrel, lábasokkal ide járnak vízért, kislányok és asszonyok itt mossák a családok ruháit.

Visszafelé autózva aztán a globalizált jelenbe érünk – egy település kocsmája előtt ott virít a táblán a felirat: délután 4-kor a focivébé nyitányként Oroszország játszik Szaúd-Arábiával. Nem is tudom, hány kilométeres lehet az a kör, amelyben alighanem ez az egyetlen tévékészülék.

A Boko Haram földjén. Ötnapos utunkon végig velünk van Amos Elisha püspök. Egy teljes napot töltünk az ő egyházkerületében: éppen azon a vidéken, ahol a Boko Haram terrrorszervezet leginkább pusztított. Amint terepjárókkal az egyre sivatagosabb úton rázkódunk, mesél magáról. Négy gyerekük van, de több szegény rokont is magukhoz vettek, így rájuk igazán érvényes a bibliai „ő és az ő háza népe” kifejezés. Igazi szellemi teljesítménye azonban az Újszövetség lefordítása hubára, amely egyike Nigéria számos törzse több száz nyelvének.

Ahogy célunk felé haladunk, megértem az „úttalan utak” kifejezés igazi értelmét. A püspök ugyanakkor minden vízmórást, kátyút és elágazást ismer erre, hiszen motorral vagy autón sorra látogatja a híveit. A felrobbantott hidak jelzik,

hogy közeledünk ahhoz a vidékhez, amelyen a Boko Haram 2014 őszétől rettegésben tartotta a lakosságot. Elmondja, hogy családját biztonságba helyezte, de ő a parókián maradt. „Ha nem etetem a csirkéket, éhen pusztulnak” – jegyzi meg. Kérdésekre, hogy nem félt-e, azt mondja, folyamatosan imádkozott.

Így érünk el a kameruni határhoz közeli Banga faluba. Szívszorító látvány a teljesen lerombolt kis evangélikus templom. A terroristák fáklaként égő benzin rongyokat dobáltak a nádfedeles tetőkre. A romtemplom oltáránál együtt imádkozunk.

Lar a szomszéd település. A lelkész behív a parókiának nevezett romos épületbe. Felesége mogoróval kínál, öt gyerekük, a legkisebb is, kint van a földeken. Itt a templomból meg tudtak menteni

A SZERZŐ FELVÉTELEI

valamennyit, és egy leválasztott részen tudnak istentiszteletet tartani.

Garahában pedig igazán vigasztaló látvány fogad: vagy ötvenen szorgoskodnak a templom újjáépítésén. Markus Ayuba vezet körbe: a vékony pallón figyelmesen megfogja a kezem, hogy le ne essek. Aztán egy időre abba kell hagyni a munkát, mert leszakad az ég. Leveszem a szemüvegemet, és hagyom, hogy a zuhogó eső mossa poros és könnyes arcomat.

Kalaába, Amos püspök falujába érve nagy tömeget látunk a templom előtti téren. Harrison Williams missziói lelkésztől halljuk, hogy éppen ebédszünetet tart a hatszázötven presbiter, aki kétnapos továbbképzésen vesz részt. Elmondja, hogy igazi lelki ébredés van az egyházkerületben. Azzal a közlésével igazán meglep, hogy egyre több muszlim tér be az egyházba, sőt több Boko Haram-harcos is megvallotta bűnét, és megkeresztelkedett. Eszembe jut az ige, amelyet a templomban Annamária olvasott fel: Pál apostol damaszkuszi megtérése. Ő is az egyház üldözője volt, ott nagy bátorságról tett tanúbizonyságot a damaszkuszi gyülekezet, amely befogadta őt.

Szeminárium és gimnázium. Némileg nyugodtabb napot töltünk az egyház teológiai szemináriumában. Az egykori dán misszionáriusról, Brønnumról elnevezett intézmény vezetői fogadnak minket. A főigazgató büszkén mondja, hogy ők Nyugat-Afrika legnagyobb angol nyelvű intézménye, ahol hittudományi képzés folyik. Amikor arról szól, hogy muzulmánból lett

keresztényeket is képeznek, felkapom a fejem. Pedig akkor még nem tudom, hogy tizenhét éves koráig ő is mohamedán volt.

A szeminárium mellett gimnázium is működik. A nigériai törvények nem engedélyezik, hogy egyháznak középiskolája legyen, ezért némi csellel juniorszemináriumnak nevezik az iskolát, mondván, hogy ez jelenti majd az utánpótlást. Az igazgató asszony meglepetésemre közli, hogy ő már járt Budapesten: delegátusként részt vett a Lutheránus Világszövetség 1984-es nagygyűlésén.

A napi gyűlésre felsorakozott diákok előbb az iskola himnuszát éneklék, ezt követi a nigériai himnusz, majd a *Miatyánk*. Örömmel mondom áldást és köszöntést, utóbbiban utalva a mi egyházunk iskolarendszerére.

A nigériai egyház azért is büszke az iskoláira, mert a hetvenes években a kormány államosította az egyházi intézményeket. Annál nagyobb örömmel visznek később el abba a meglepően jól felszerelt kórházba, amelyet négy éve alapított az egyház. Az intézményen bennünket végigkísérő igazgató elmondja, hogy több száz kilométeres körzetben ez az egyetlen kórház.

Menekülttáborok. A Boko Haram 2014-es megjelenése óta több millió belső menekült elhelyezését kell megoldani Nigériában. Ők többnyire menekülttáborokban várják, hogy visszatérhessenek otthonukba, ha egyáltalán még lesz otthonuk. A yolai püspök kíséretében jutunk el előbb egy állam által fenntartott tábor-

ba. Eleinte muszlimok és keresztények vegyesen éltek itt; közben az utóbbiak zöme már hazajutott. Amerre a szem el lát, konténereket és sátrakat látunk. Egy fiatalember elmondja, hogy a terroristák az imádság idején törtek rájuk, a mecsetet felgyújtották, mindent elpusztítottak. Több családtagját a szeme láttára ölték meg. Most feleségével és tizenhárom gyermekével várja sorsának jobbra fordulását.

Amíg a férfakkal beszélgetek, gyermekek hada veszi körül Annamáriát. Ő kézbe veszi szurtos kezüket, és eljátssza velük: „Ez elment vadászni...” Aztán következik a „Bújj, bújj, zöld ág...”, a „Kerekcske, gombocská...” és a többi gyerekjáték. Érződik, ki vannak éhezve arra, hogy valaki így foglalkozzon velük.

A másik táborban viszont szinte csak keresztény családok élnek. Egy katolikus templom körül építettek sáttortábort mintegy hétszáz ember számára. A fiatal lelkész elmondja, hogy amikor 2014. szeptember 7-én az első menekült családokat befogadták, akkor csak három napban gondolkodtak. Ebből aztán hónapok és évek lettek.

Vacsora után több százan ülnek körbe minket. Sokan hangosan imádkoznak, énekelnek. Magam is imádkozom, majd áldást osztok. Biztosítom őket, hogy élet-történetüket magunkkal visszük, sorsukról beszélni fogunk a mi távoli országukban és egyházunkban.

Ennek a kötelességemnek teszek most is eleget.

■ FABINY TAMÁS

Hitvalló egyházat!

Interjú Fábri Györggyel

„Állandóan misszióról beszélünk, de ma a misszió azt is jelenti, hogy ne veszítsük el a fiatalokat és családjaikat a keresztelés és a konfirmáció után” – mondja Fábri György. Az Északi Egyházkerület régi-új felügyelője újraválasztása után tervekről, adakozási formákról és túlbonyolított szervezetről beszélt lapunknak.

– „Tevékenységet önkéntes munkaként végeztem” – fogalmazott egyházkerületi felügyelőjelölti programjában. Mit jelent önnek az önkéntesség fogalma?

– Minden felügyelő, presbiter önkéntesként végzi a munkáját. A 2013-ban elindított *Láthatóan evangélikus* stratégiának egy kiemelt pontja volt az egyházban az önkéntesség megerősítése. A magyarországi, igen gyér önkéntességgel szemben úgy gondoljuk, hogy akár teológiai, akár történelmileg nézzük, a gyülekezeteket és az egész egyházat alapvetően a gyülekezeti tagok tartják fenn a munkájukkal – ez mindenképpen alapelve kell legyen a működésünknek. Nyilván szükség van hivatalos, egyházon belül szolgáló munkatársakra, lelkészekre, de lényeges volna manapság úgy felfogni, hogy nemcsak pénzzel, hanem közreműködéssel, tevékenységgel is tartozunk az egyháznak.

– Mit tehet egy gyülekezeti tag az egyházáért?

– Első helyre a missziói tevékenységet, az egymásra és a környezetünkre való odafigyelést tenném. És nem elvont módon, hanem igen konkrétan. Fontos lenne egymás számontartása a bajokban, az örömeinkben; ha valakinek szüksége van valamire a gyülekezetben, akár információra, akár tárgyi eszközre, abban segíteni a másikat. A tanúságtétel, a hitvallásnak a vállalása időbe telik, de elmenni a bibliaórákra, beszélgetni a szomszédokkal, kifejezni magunkat: ez igen fontos lenne. A második feladat a gyülekezeteink működtetése. Rossznak tartom, hogy a lelkészeinkre hárul szinte minden feladat. Ha túl sok teendő hárul egy lelkészre, akkor az elveszi az energiát attól, amiben a leginkább szükségünk van rájuk: a prédikációra való felkészüléstől, a személyes látogatásoktól, a tanítás tisztaságának megőrzésétől.

– „Bátrabban tanúságot tenni Krisztusról” – említette feladatként többször

is felügyelői programjában. Mit ért ezen? Aluljáróban prédikálást akár?

– Az aluljáró is része az életünknek, ezt se zárjuk ki. Attól, hogy vannak olyan keresztény felekezetek, amelyek ezt számunkra teológiai is elfogadhatatlan módon csinálják, még maga a nyilvános tanúságtétel nem elvetendő. És ha szükséges, bátran mindenütt el kell mondanunk, hogy mi Krisztus követői vagyunk, tanúságot kell tennünk.

– Ahogy a Bibliában olvashatjuk a Timóteusnak írt második levélben: „...hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő, feddj, ints, biztass teljes türelemmel és tanítással”? Vagy csak akkor, ha kérdeznak minket?

– Nem kell megvárni, hogy kérdezzék. Legyünk láthatóan evangélikusok szervezeti szinten is. Meglehet, ehhez plakátokat is, matricákat is, Facebookot is használhatunk, ez szakmai kérdés, de én a kommunikációs stratégiákba nem akarok beleszólni. Az viszont nem kommunikációs kérdés, hogy megnyilvánulásainkban legyen egyértelmű a keresztény evangélikus háttérünk, konfliktushelyzetben is vállalva evangélikus hitünket, keresztény elkötelezettségünket. Ne hagyjuk magunkat beszorítani olyan értelmezési keretbe, ami a napi média vagy politika jellemzője. Manapság újra hivatkozási alap lett a náci Németország ünnepeit jogfilozófusának, Carl Schmittnek az elmélete arról, hogy a politika lényege a barát-ellenesség megkülönböztetés és a köztük lévő háború. Ez az újpogány szemlélet teljesen idegen a keresztény demokráciafelfogástól és egyebek közt Luther kettőskormányzás-felfogásától is, valamint Schmitt kortársának, Dietrich Bonhoeffernek a vértanúsággal megpecsételt teológiájától. Ne engedjük visszaszorítani magunkat a sekrestyekereszténységbe, amit sok „antiklerikális véleményvezér” követel, de ne is akarjunk egyházként olyan ügyekbe beleszólni, amelyekkel foglalkozni a mindenkori államhatalom dolga. Migrációs politikát, gazdaságpolitikát, családpolitikát a demokratikus felhatalmazású kormányok csinálnak, állampolgárként majd kifejezzük a véleményünket, ha akarjuk, ezt ne egyházként tegyük, nem kompetenciánk. De egyházként nagyon is legyen véleményünk, megnyilvánulásunk a kiszolgáltatottak védelmében, a gyereknevelés megbecsültségéért, a közösségeink hagyományainak értékéért, a gyűlölködés ellenében, a korrupció lélekmérgező és a

FOTÓK: KISS TAMÁS

protestáns gazdasági etikával szemben álló tőrhetetlenségéről.

– 2012 óta viseli egyházkerületi felügyelői tisztségét, és a mostani ciklusra is vállalta a jelöltséget. Mik a tapasztalatai a tisztújításról, mennyire nehéz az egyházi szolgálatra civileket találni?

– Csak az Északi Egyházkerületben szerzett tapasztalataimról beszélek. Nálunk az egyházkerületben már a kezdetekkor eldöntöttük, hogy arra ösztönözzük a gyülekezeteket, komolyan gondolják végig a tisztújítást, és hozzáértő, lelkes gyülekezeti tagokat válasszanak. Több helyről kaptuk azt a visszajelzést, hogy jelennek meg fiatalok – persze nem a fiatalság az érdem, hanem a perspektíva. Azonban az lesz a mérföldkő, hogy a most újonnan felállt presbitériumok összettel, amikor már fontos kérdésekben kell döntenie egyházkerületi szinten is, mennyire lesznek aktívak. Ezen dől el majd, hogy jól csináltuk-e a tisztújítást.

– Az elmúlt hat évnek mi volt a legfontosabb célja az ön számára, és sikerült-e ezt teljesíteni?

– Maradéktalanul biztos nem sikerült teljesíteni. Én három területen szerettem volna, ha előbbre lép az egyház. Az egyik terület az információáramlás, a belső és a külső kommunikáció megerősítése, professzionalizálódása. Itt kisebb előbbre lépések voltak, de nem vagyok elégedett, mert nem tudtuk eléggé erősen felhívni a figyelmet arra, hogy egymásról kell tudnunk minél többet. Van persze előrelépés, jobban áramolnak a gyülekezetek között vagy az Evangélikus Információs Szolgálat felé az anyagok, információk, de hiányzik még ebből a tudatosság, a rendszerszerűség. Másodikként említem a lelkészutánpótlás, az egész evangélikus felsőoktatási jelenlét áttekintését. Itt komoly eredménynek tartom, hogy el tudtuk indítani az Evangélikus Hittudományi Egyetem fejlesztési programját. Jelentős pluszforrást

tudtunk erre elkülöníteni, és ennek pozitív eredménye, hogy bővült az oktatói kar, megalakult a valláspedagógia tanszék és a Melancthon Evangélikus Szakkollégium. Elfogadtattuk, hogy az oktatási és diakóniai intézményeink számára hosszú távú szakemberképzési programra van szükség, ennek a megvalósítása még előttünk áll. A harmadik felvetés visszakapcsolódik a 2012-es programomhoz, amelyben benne volt a teológiai megújulás igénye. Ne csak szervezetben gondolkodjunk! Gondoljunk végig a lutheri tanítások aktualitását, legyen sokkal több biblikus alapú összejövetelünk, beszélgetésünk ilyen kérdésekről egyházon belül. Ebben sokkal több személyes aktivitásra van szükség, mert ez nem az egyházszervezet dolga, hanem külön-külön a mienk, egyénenként. Túlságosan bele vagyunk keveredve a struktúránkba, a szervezetbe. Az egyszerűsítésnek nekifogtunk már, majd meglátjuk, milyen eredménnyel, de én ma azt látom, hogy egyházszervezetünk túlméretezettsége rátelepszik az egyházi cselekvésre. Túl sok a döntési szint, túlbonyolított a szervezetünk.

– Ez a túlbonyolítottság miben mutatkozik meg leginkább?

– Nem vetettünk számot azzal, hogy mindösszesen hetvennyolcezer egyházfenntartónk volt tavaly. És úgy teszünk, mintha kétszáztizenötezer egyház lennénk. Ezt tudomásul kell venni. Régi probléma, hogy a különböző döntési szinteken tapasztalható teszetoszaságok nagyon lehúznak minket.

– Ez lesz akkor a következő évek egyik fő feladata: a jobban strukturált-ság kialakítása?

– A struktúra egyszerűsödése meg fog történni, hiába a sok parciális érdek görcsös féltése, mert kikényszeríti az élet, nem lehet így tovább folytatni. Az igazi kérdés az, hogy ebben az egyház alkotó-cselekvő módon vesz-e részt, vagy pedig hagyja magát sodorni. Az azonban nem kérdés, hogy ez a struktúra így még egy hatéves ciklust nem bír ki.

– A programjában öt sarokpontot említ.

– Ezt az öt pontot öt kifejezéssel foglaltam össze. Első helyen a „hitvalló egyház” áll, erről beszéltem fentebb, amikor a bátrabb tanúságtételt említettem. És hangsúlyosan említem, hogy a programomban ez kisbetűvel, jelzős főnévként szerepel – adja meg a Jóisten, hogy ne kelljen majd újra nagy kezdőbetűvel írunk. A második

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

a „laikus feladatvállalás”, amelyről már szintén beszéltünk fentebb. Nevezetesen: ne a lelkészekre terheljük a gyülekezet minden gondját-baját, teendőjét. Nekünk, nem lelkészeknek is bőven van teendőnk. A jövőben, a demográfiai adatokat elnézve, lesznek olyan gyülekezetek, amelyeket laikusok fognak vezetni. A harmadik pont a „megtartó misszió”. Állandóan misszióról beszélünk, de ma a misszió azt is jelenti, hogy ne veszítsük el a fiatalokat és családjaikat a keresztesítés és a konfirmáció után. Ha az egyházi népességfogyás számait megnézzük, látszik, hogy annyi egyháztagot veszítettünk, amennyien a megkereszteltek és konfirmáltak közül elmaradtak az egyházból. Akik egyszer már nálunk voltak, azokat kellene megtartani, most pedig újra megszólítani. Kifejezetten szorgalmazni fogom, hogy legyen erre stratégiánk, építve a jó gyülekezeti gyakorlatokra. Az ötödik pont az egység. Nagyon lényegesnek tartom, hogy egységben legyünk egyházon belül. Ennek az egységnek alapvető garanciája az, ha minden egyházi megnyilvánulást, tevékenységet egyetlen mércével mérünk, a krisztusi tanítás mércéjével, semmi mással. Ahogy külső mércéket kezdünk el alkalmazni, például a mindenkor hatalomát, az szétviszi az egyházat. Ezt mindenkinek felelősséggel át kell gondolnia, aki az egyházban ellát valamilyen szolgálatot. Egy

külső mércé nem mindannyiunk mércéje, mert az egyedül Krisztus tanítása lehet, és az adja az egyház egységének alapját. Ebben fundamentalista vagyok, nem hiszem, hogy akár médiadivatoknak vagy politikai elvárásoknak kellene megfelelni. Ezeket el kell hátrítani, mert nincs az a templomfelújítás vagy sok lájk egy-egy cikk után, amely megérné, hogy feladjuk hitelveinket, önazonosságunkat. Végezetül pedig az önfelelőség kérdése: tartsuk el az egyházunkat.

– Mintegy kétszázötvenezren vallották magukat evangélikusnak a legutóbbi népszámláláskor, ön mégis hetvennyolcezer egyházfenntartót említ. Fájóan nagy a különbség...

– Valóban. Ezért tartom fontosnak felhívni a figyelmet arra, hogy alapvetően mi, gyülekezeti tagok tartsuk el az egyházat. Ha a hetvennyolcezer ember mindegyike évi ötvenezer forintot adna, akkor az közel négymilliárd forint lenne évente. Anniból megélné az egyház. Erre azt szokták mondani nekem, hogy még az évi háromezer forint egyházfenntartói járulékot is nehéz kiróni. Én erre azt válaszolom, legyünk ebben is bátrak, és mondjuk ki, hogy mennyibe kerül az egyház, a lelkészeink, és ennyibe kerül a templomfenntartás. És nézzük meg, ki mennyit tud adni. Nyilván nem tud mindenki évi ötvenezer, azaz ha-

vi négyezer forintot adni, de van, aki többet tud, van, aki kevesebbet. És itt jön be, amit már előbb is említettem, hogy meg kell találnunk egymást, és tudnunk kell, mivel tudjuk segíteni egymást és az egyházat. Úgy gondolom, az önfelelőség elve azt jelenti, hogy ennek a ciklusnak a végéig el kell jutnunk oda, hogy legyenek példák: legyen egyre több olyan gyülekezet, amely képes eltartani magát, akár másik gyülekezet segítségével is. Ezt teológiaiilag is fontosnak tartom. És visszatérve az előző kérdésre: ahhoz, hogy ne legyünk kiszolgáltatva külső hatalmaknak, ez alapvető fontosságú.

– Ennek fényében mi a felügyelő önfelelőssége, illetve felelőssége az egyházban?

– Mindaz, amit eddig elmondtam, a hatványon. Egy presbiternek, egy felügyelőnek az a dolga, hogy legyen képes az időt és az energiát ráfordítani, mert ha a sok presbiter és felügyelő ideje összeadódik, akkor működik az egyház. Egy felügyelőnek egyúttal érzékenyen, megértően és támogatóan kell a lelkészekhez fordulnia, azért, hogy megadhassa a lelkészeknek a megfelelő támogatást. Meg kell becsülni a lelkészeinket, és ennek egy formája az, ha sok terhet átvevünk tőlük.

■ KÉZDI BEÁTA

Van erőd és időd a csodára?

FOTÓ: AZ EVANGÉLIKUS ÉLET ARCHIVUMBÓL

Lukács evangéliumának abban a részében, amelynek egyik mondata a 2018-as Szélrózsa ígéje – „...a te szavadra mégis kivetem a hálókat” (Lk 5,5) –, a halászatot éppen munkában látjuk. Nem a legfontosabb tevékenységüket végzik, hiszen egy halásznak a halfogás a munkája csúcsa. Ők most a hálókat mosásák. Azt írja Lukács beszédesen: Simon és munkatársai épp vesztegelnek. Már mennének haza, már elég volt a munkából, a nyolcadik órában vannak, de el kell végezni az utolsó tennivalókat, ezek is fontosak, a másnapjukat teszik így könnyebbé.

Milyen sokszor vesztegelünk mi is az életben, a munkában, a családjunkban! Milyen sokszor érezzük mi is, hogy meg kell tenni, el kell végezni valamit, de nincs benne az öröm, a lélek, a lelkesedés! Milyen sokszor monoton a mi életünk, a mi hivatásunk is!

Egyszer egy konfirmandusórán megkérdeztem: „Mit csinál egy lelkész?” A gyerekek nevetve néztek rám, és teljes őszinteséggel mondták: „Semmit!” Picit mérges lettem, és elkezdtem magyarázni a bizonyítványt. Hittanórák, gyűlések, látogatások, temetések, esketések, istentiszteletek, és soroltam tovább a végelethetetlen feladatokat, de nem győztem meg a hallgatóságot. Az óra után azon gondolkodtam el: vajon hány százaléka a munkának a Jézushoz vezetés, és hány százaléka a – lu-

kácsi szóhasználattal élve – veszteglés? Elkészerített a mérleg.

És akkor egyszer csak megjelenik Simonék mellett Jézus. Ahogy a mi életünkben is szokott, olyan váratlanul és mégis magától értődően. Odaáll Simon mellé, és kér: Simon, vigyél beljebb a parttól. Vajon mi hogyan fogadnánk ezt a kérést? Vajon mi mit tettünk volna? Hisz épp túlórázunk. Semmit sem fogtunk. Eredménytelenek voltunk. Van erőnk, nyitottságunk a túlórában esélyt adni, mosolyogni, szeretni?

Egy idős lelkész mondta egyszer: „Nem az a krisztusi, ha erőd teljében szeretsz! Az a krisztusi, ha a fásultságod közepén tudsz mosolyogni és ölelni!” Sokszor eszembe jut ez a mondat, amikor a lelkészi hivatal zárásakor érkezik egy temetéses család vagy egy szíve bánatát megosztani akaró testvér.

Vajon van-e erőnk befogadni, van-e energiánk meghallgatni és szeretni? Meg kell valljam, nekem sokszor nincs. Simon Péter azonban erőt vesz magán, és talán szívességből, talán barátságból, talán tiszteletből, de teszi azt, amit a Mester kér. Előbb beljebb viszi a parttól, aztán kiveti a hálókat fogásra. Kiveti, még ha fáj is neki. Kiveti, még ha tudja is, időpazarlás. Kiveti, még ha tudja is, úgysem fog sikerülni, hisz ha éjjel nem fogtak semmit, nappal végképp nincs esély. Ez egy ilyen nap. Mégis kiveti a hálót, mert Jézus mondta, mert a Mes-

tert nem akarta megkérdőjelezni, és talán szíve mélyén hitt is valamiben.

Amikor péntek estétként Kaposváron összegyűlünk az ifivel, tíz-tizenöt középiskolás evangélikussal, sokszor én is Simon Péterként indulok a gyermekek közé. Lehetnék a családommal. Pihenhetnék a kanapémon. Miért küzdök azokkal a fiatalokkal, akik úgysem jönnek templomba, akiknek egy része el is mondta, nem hisz Istenben, akiknek nagy része csak a társaságért jön, nem Isten ígéjéért?

De aztán mindig eszembe jut Simon és a saját életem. Vajon én hogyan lettem elhívva? Vajon engem hogyan szólított meg a mennyei Atya? Hát nem úgy, hogy valaki mégis indult felém? Valaki mégis vette a fáradságot, és idejét áldozta arra, hogy én hallhassak a Mesterről? Valaki mégis látott bennem fantáziát?

Azt hiszem, nekünk, lelkészeknek, családfóknak, szülőknek, tanároknak – vagy legyünk bárkik, akikre akár csak egy testvér is bízott – a legfontosabb, Istentől kapott szavunk a mégis! Még ha veszteglünk is, még ha túlórázunk is, még ha fásultak vagyunk is. Mégis! Mert Jézus mondta, mert a Mester kért erre.

Vessük ki a hálónkat július 25–29. között Bükön. És éljük át a csodát!

PONGRÁCZ MÁTÉ
Szélrózsa-lelkész

■ Forrás: Dunántúli Harangszó,
2018. nyár

Vallásvédelem hibás indokkal

Üres jászol, kulturális kereszt

A keresztyén jelképek közterületi használata kapcsán világszerte gyakran lángolnak fel viták, legyen szó például a hivatalokban, bíróságokon, iskolákban kifüggesztett keresztről vagy feszületről, a betlehemezés megengedhetőségéről vagy éppen a Mikulás mellett feltűnő krampuszok betiltásáról.

FOTÓ: PETER KNEFFEL / DPA

FOTÓ: SZOLBÉAPNAK.BLOG.HU

Markus Söder bajor miniszterelnök kifüggeszti a keresztet a kormányhivatal bejáratánál

Bajorországban július 1-jétől kereszt fogadja az állami hivatalokba betérőket. Nemrég áttekinttem, hogy ez milyen reakciókat váltott ki. A döntést többen a keresztyénség védelmében és támogatására tett intézkedésként üdvözltek. De figyeljük meg, milyen érveket használt a bajor kormány! Arra fektették a hangsúlyt, hogy a „történelmi és kulturális jelleg kifejezését” segíti elő ez a jelkép.

Egyetértek a keresztyén jelképeket támogató törekvésekkel, de mint már írtam, úgy gondolom, nem az ilyen akciók fogják megmenteni a keresztyénséget. Ugyanakkor szerintem hibás döntést hoz minden olyan politikus, törvényhozó, bíró, aki azal az indokkal foglal állást a Krisztus-hívők jelképei mellett, hogy azok történelmi-kulturális jelentőséggel bírnak. Egy ilyen álláspont hitbéli, társadalmi és jogi szempontból is rendkívül sebezhető.

Hitbéli szempontból azért vetődnek fel súlyos kérdések, mert a hívők számára a kereszt jelentését kiüresíti, ha azt hitbéli tartalmától megfosztják. Koltay András *A vallások, az állam és a szólás szabadsága* című átfogó könyvében amerikai szerzők véleménye (Seth Kurland, Stanley Fish)

nyomán azt jegyzi meg, hogy a keresztyének számára vallásuk meggyalázását jelenti a történelmi eseménnyé lefokozott, misztikumától megfosztott karácsony. Általánosan szólva az a probléma, hogy a vallási jelképek csak akkor maradhatnak helyükön, ha saját maguk „antitéziseivé” válnak.

Továbbá mi történik a társadalomban, ha a jelen lévő felfogásokat, meggyőződéseket, jelképeket a pluralizmus jegyében meg kell fosztani lényegi tartalmuktól? Ezzel egy rosszul felfogott tolerancia malmára hajtják a vizet. A társadalom tagjai között ugyanis az érdemi tartalom megértésének hiányában nem alakul ki értelmes párbeszéd a különböző felfogásokról, hanem közöny és tudatlanság fog uralkodni; az egyének atomizálódnak, a kisebb-nagyobb csoportok bezárkóznak saját világukba.

Jogi szempontból pedig a következő a probléma. A keresztyén jelképeket általában emberi jogi vagy azzal összefüggő kisebbségvédelmi szempontból támadják, azt mondván, hogy az állam nem marad semleges, hanem a vallásszabadságot sértve egy bizonyos hitet támogat. Mivel emberi jogai tipikusan minden állampolgárnak vannak, bárki fordulhat bírósághoz

A Tízparancsolat emlékműve Texas államban, a Capitolium kertjében – az Egyesült Államok Legfelső Bírósága elutasította az eltávolítását célzó keresetet; az indoklás szerint az emlékmű nem sérti az állam és az egyház szétválasztását előíró alkotmányos rendelkezéseket

a keresztyén jelképek állam által előírt vagy támogatott használata ellen. Ha a kereszt, a jászol és a hasonló jelképek használatának indoka csupán történelmi-kulturális jellegű, és nem kapcsolódik a (többségi) keresztyének emberi (vallási) jogaihoz, emberi méltóságához, akkor a védelmükre az állampolgárok közül senkinek nem lesz joga, nem tudnak pereket indítani.

Mi lehet tehát a helyes eljárás? Nem lehet fából vaskarikát csinálni, a vallást támogatni kívánó törekvéseknek nyíltan fel kell vállalniuk a céljukat. És hogy mekkora a mozgáster a vallásoktól semlegesesen működő állam keretei közt? Ha egy vallás állami előnyben részesítése nem jár kizárólagossági igényvel és kényszerrel, alkotmányos szempontból is védhető lehet. Persze a megfelelő érvelés részleteinek kidolgozása nehéz hitbéli, társadalmi és jogi feladat.

PHIL MELANCHTHON

■ Forrás: Szólj be a papnak blog, 2018. június 12.

A teológiának az egyházért kell élnie

Interjú Szabó Lajossal, az Evangélikus Hittudományi Egyetem júniusban nyugállományba vonuló rektorával

„Azt hiszem, hogy a gyülekezetépítésnek is az a titka: ami kincs és ajándék emberi életeken keresztül egy adott közösségbe beérkezik, azt tegyük láthatóvá és érezhetővé egymás számára” – mondja Szabó Lajos professzor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem nyugállományba vonuló rektora. Pályafutásáról, tudományos munkájáról, a nyitott gyülekezet modelljéről, az intézményben végzett tizenhat évnyi rektori, négyévnnyi rektorhelyettesi és huszonöt éves tanszékvezetői szolgálatáról beszélgettünk.

– Több helyütt szolgált gyülekezeti lelkészként. Mi vezette a teológiához mint tudományhoz?

– Teológushallgatóként még nem gondoltam arra, hogy tudományos pályára is lépjek. Jó gyülekezeti lelkész szerettem volna lenni. Az volt az álmom, hogy olyan gyülekezetben szolgálhassak, ahol sokan vannak, ahol élet van. A teológiai tanáraink között voltak, akik a tudomány felé terelgettek. Elsősorban dr. Pröhle Károly professzort kell emlétenem, ő többször is rákérdezett, hogy miért nem dolgozom be magam a teológia valamelyik ágába. Szerette volna, hogy a rendszeres teológia irányába induljak. De az is meghatározónak bizonyult a pályám alakulására, hogy édesapám tudós típusú lelkész volt.

– Így tehát apai minta is volt előtt...

– Indirekt volt a hatása, nem próbált meg közvetlenül befolyásolni, ugyanakkor az, hogy láttam: a lelkészi szolgálat mellett folyamatosan foglalkozott a teológia aktuális kérdéseivel – a rendszeres teológiától a gyakorlati teológiáig –, és az új eredményeket a mindennapi munkában is alkalmazta, erősen hatott rám. Mindezek mellett a Németországban töltött egy év, az Erlangenben, az egyetemen folytatott tanulmányaim nyitották ki előttem a teológia művelésének ajtaját. Manapság pedig András fiam, aki a kortárs teológiát műveli, nemcsak az íróasztal mellett, hanem a gyülekezetben is, hívja fel a figyelmemet sok érdekes témára, ad újabb és újabb inspirációkat.

Szabó Lajos evangélikus lelkész, gyakorlati teológus 1953-ban született Kissomlyón. Tanulmányait az Evangélikus Teológiai Akadémián és Németországban, az erlangen-nürnbergi Friedrich Alexander Egyetemen végezte. 1977-ben avatták lelkésszé Kőszegen. Gyülekezeti lelkészként szolgált Pécsen (1977-1983) és a Budapest-Zuglói Evangélikus Egyházközségben (1983-1996). Több mint egy évtizeden át a gyenesdiási országos evangélikus ifjúsági konferenciák szervezője és előadója. 1992-ben szerzett doktori fokozatot. 1993-tól tanszékvezető az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékén. Rektor 1998-2006 között, majd 2010-től, rektorhelyettes 2006-2010 között. Számos hazai és nemzetközi teológiai szervezet tagja. Több gyakorlati teológiai tárgyú könyv, igehirdetés-gyűjtemény, imádságos- és meditációskötet szerkesztője, illetve szerzője. Felesége Szabóné Mátrai Marianna evangélikus lelkész, a Déli Egyházkerület volt püspökhelyettese.

– 1992-ben készítette el doktori disszertációját *A tanítás a gyülekezetépítés tükrében* címmel. Azóta nagyon sok minden változott a világban és az egyházban is. Mennyire kapcsolható össze ma a tanítás és a gyülekezeti szolgálat?

– Egyre erősebben össze kell kapcsolni! Tanításra van szükség a különféle felnőttképzések területén, a gyülekezeti csoportokban és számos más területen, ez elkerülhetetlen korunkban. Erre fel kell készülni. Amikor a disszertációm írtam, akkor a fő célom az volt, hogy egy nyitott gyülekezet modelljét vázoljam fel. Olyan gyülekezetről írtam, amely a tudomány, a társadalom, a helyi közösség felé egyaránt nyit. Az akkori helyzetben újszerű volt, hogy a nyitott gyülekezetet választottam az egyház fő modelljének. A disszertáció vitáján ez ki

is derült, hiszen az opponensem hétfoldas nyilvános kritikát adott közre, míg nekem tizenhét oldalas személyes kritikát fogalmazott meg. A számos megszívlelendő tanács mellett azonban mindenki egyetértett azzal, hogy az 1990-es évek Magyarországon a nyitott gyülekezet modellje felé kellene elindulnia az egyháznak. A kitörési pontot akkor is a tanításban láttam, ma is abban látom. Ha az igehirdetés, a bibliáóra, az ifjúsági munka is tanítás értékű és szintű, akkor a gyülekezet komoly lelki és szellemi bázissá válhat. A zuglói gyülekezetben, ahol 1983 és 1996 között szolgáltunk lelkészként feleségemmel együtt, pontosan ezt a modellt igyekeztünk megvalósítani. Az eredmény egy izgalmas, pezsgő, dinamikus, nagy létszámú, egészségesen vegyes összetételű gyü-

lekezet lett, amelyre nagy szeretettel emlékezünk ma is, és örülünk annak, hogy máig megtartotta az erejét.

– **Kérdés, hogy mennyire nyitott a mai társadalom a bibliai tanításra...**

– Nem igaz, hogy az emberek nem érdeklődnek a teológiai kérdések, sőt mélységek iránt! Meg kell találni azt a megfelelő szintet, mélységet és érdekes közvetítési formát, amely által a teológia a mindennapi élet része lehet, hiszen a témái mélyen érintik az életünket. És ezt az utat nemcsak a fiatalok felé kell megkeresnünk, hanem – németországi és svájci példák alapján – minden generáció irányában meg kell találnunk. Ezekben az országokban a szenior korúak emelt szintű továbbképzést kaphatnak teológiából. Ez mindenképpen gyülekezetépítő jellegű, ugyanis az alkalmakat a gyülekezetek szervezik. Számos példa mutatja Magyarországon is, hogy ahol a lelkészek időt és energiát szánnak erre, ott egy nyitott, tanító jellegű gyülekezeti modell tud kialakulni.

– **Tudományos munkáiban, az ön által szerkesztett kiadványokban mindig megfogalmazódik ez a megközelítés. Mennyire vált általánossá Magyarországon a nyitott gyülekezet modellje?**

– Az életképes gyülekezetek többsége nyitott gyülekezeti modellben dolgozik. Ugyanakkor azt is látni kell,

hogy a különböző kegyességi csoportok szeretik a saját köreikre építeni a gyülekezetet, és kevésbé vállalják fel azt, hogy egy gyülekezet egy településnek a vérkeringésében vegyen részt, és színes összetételű legyen. Egyetemünk gyakorlati teológiai tanszékének munkája és a megjelentetett kiadványok jól tükrözik az ars poeticámat: a teológiában tudományos mű önmagában nem létezik, csak akkor, ha az egyházhoz és a mindennapi élethez van kötve! Az egyháztörténeti, dogmatikai, gyakorlati teológiai művek kicsengése az kell, hogy legyen, hogy minden az egyházért történik. Ebből a szempontból én a schleiermacheri irányhoz kötődöm. A német teológus-filozófus – mások mellett – azt hangsúlyozta, hogy a teológia az egyház létéért, az egyház mindennapjaiért élő tudomány legyen, és az egyházban benne, illetve érte éljen.

– **Számos gyülekezetet azonban a bezárkózás jellemez. Holott „az egyház privatizálása lehetetlen” – ahogyan Hans Küng svájci római katolikus teológus fogalmaz, aki ezt többek között éppen a bezárkózó egyház képe ellen veti fel...**

– Ma Magyarországon talán olyan dolgoktól is félünk, amelyekről nem kellene. Az elmúlt huszonöt évben egyetemünk közel száz hallgatója járhatott ösztöndíjasként külföldi egyetemen. Jó

lenne az általuk megismert kinti modellekre egy kicsivel jobban támaszkodnunk. Tartok tőle, hogy nem vagyunk elég bátrak és kezdeményezők. A nyitottság mindig a nagylelkűségnek a kérdése is. Ez a tudományra nézve is igaz: nem mindegy, hogy mennyire nagylelkűen és tág lelkiséggel mozgunk a teológiában. Ezen a területen az ökumenikus gondolkodás megkerülhetetlen. Ma egyáltalán nem lehet még felekezethez kötött kutatást sem úgy végezni, hogy az ne kapcsolódjon bele az ökumenikus rendszerbe. Azt is tudnunk kell, hogy a teológiában akkor van élet, ha valamilyen kockázatot vállalunk. Ez nem a hitet csökkenti, hanem dialógust eredményez.

– **A dialógus az ön óráira is jellemző...**

– A párbeszédet mindig is szerettem. A gyakorlati óráimra nem jellemzők a frontális előadások. Vallom, hogy a hallgatók kiscsoportos munkája, a saját kutatásuk behozatala óriási kincs. Az elmúlt tíz évben öt olyan kurzust tartottam, amelynek keretében minden hallgatónak kötelező volt egy választott gyülekezetbe elmennie és az egyházközösség világi és lelkési vezetőjével interjút készítenie arról, hogy az adott gyülekezetben milyen teológiai, gyülekezetépítési modellek, koncepciók érvényesülnek. Nagyjából száz gyülekezetben készült ilyen anyag, ezeket az órá-

kon megbeszéltük, elemeztük. Így élő tananyaggal találkozhattak a hallgatóim. Az volt a célom, hogy a diákjaim ismerjék meg a gyülekezeteket, és ne álmodjat, hanem valós képet lássanak arról, milyen a mai evangélikusság, milyen lesz a leendő szolgálati helyük.

– Egy négyéves rektorhelyettesi időszak kivételével 1998-tól az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora. Ezalatt egyházunkon belül is számos változás zajlott, s az intézmény meg kellett hogy feleljen a változó igényeknek, nem beszélve az oktatás kereteit meghatározó világi jogszabályokról. Hogyan alakult át ez idő alatt az egyetem, a képzés?

– A rendszerváltás után nagyon nagy létszámban jelentkeztek hallgatók a teológiára. Abban az időben a kétszáz főnyi hallgatói létszámot is elértük. Ezt ma már – a demográfiai változásból is adódóan – nem tudjuk megközelíteni. A belső átalakulást egy fejlesztési terv alapján indítottuk el, ennek eredményeként növekedett a szakok száma. Prioritásnak tekintettük a doktori képzést, hiszen elengedhetetlen, hogy legyenek olyan fiatalok, akik majd át tudják venni, tovább tudják vinni a tudományos munkát. Ez ma is folyamatosan erősödik, szép eredményeket értünk el. Ebben az időszakban számos fejlesztést is végrehajtottunk, épületfelújítást végeztünk, szerkezeti átalakítások történtek. A kollégiumi fejlesztést is fontosnak tartottuk. Az épületet új szárnyal bővítettük, ez konferenciák megtartására is alkalmas, ugyanakkor a régi szárnyat is felújítottuk. Könyvtárunkban is számos változás történt, egy fiatal csapat dolgozik azon, hogy a teológiai irodalmat naprakészen tudja nyújtani. Emellett prioritásként kezeltük azt is, hogy oktatóink számára biztosítsuk a tudományos fejlődés lehetőségét, hogy jelen legyenek az adott tudományterület életében nemzetközi szinten is. Ez a reformáció jubileumi évében szélesebb körben is megtapasztalható volt, hiszen nagyon sok tanárunk vett részt a kutatómunkában és az emlékév sikeres kivitelezésében is. Nyolc külföldi intézménnyel szoros az együttműködésünk, míg közel húsz európai intézménnyel állandó kapcsolatban vagyunk. Az Erasmus program nagyon sokat jelentett ezen a téren. Mindemellett arra is törekedtünk, hogy a gyülekezetekkel egyre élőbb és

dinamikusabb legyen a kapcsolatunk. A református modellt követve több mint tizenöt évvel ezelőtt elindítottuk a hatodéves gyakorlati képzésünket. A lelkészjelöltek az utolsó tanévüket gyülekezetben töltik, és mentor – a helyben szolgáló lelkész – segíti őket. Ennek az a szépsége, hogy a gyakorlati képzést részben maga a közösség végzi – azzal, hogy megmutatja a saját

képzés területén az eltelt időszakban próbáltuk a képzéseinket az igényekhez igazítani. Néha egymást érték a változások. Mára a hittanár- és hitoktatóképzés „húzóágazat” lett az egyetemünkön.

– A civil segítők szerepe is megnövekedni látszik egyházunkban.

– Jelentős erő lehetne, ha a gyülekezetekben – híven a protestáns tradícióhoz – a felkészített, civil segítők sok-

színességét. Mára már harminc evangélikus gyülekezet fogadja a hatodéveseket.

– Az elmúlt húsz évben számos új képzést is indított az egyetem.

– Először a levelező tagozat indult újként. Ott nagyon sok olyan ember tanult, aki laikusként már jelentős szolgálatot végzett a gyülekezetében. Közülük többen diakónus lelkészek lettek. Ezután a hittanár és a kántor szak jelentette a következő mérföldkövet, majd a teológus mesterszak bontakozott ki. A hittanár-, hitoktató- és gyülekezetimunkatárs-

kal többen lennének. Ezt több oldalról is próbáltuk elősegíteni. Pályafutásom egyik nagy öröme a pedagógus-továbbképzés folyamatossá tétele. Ez szoros kapcsolatot jelent az evangélikus iskolákkal és tanárokkal. Nagyon hálás vagyok azért, hogy az evangélikus iskolákban tanítók közül közel kétszázan vettek részt ezeken a továbbképzéseken. Hozzásegítettük a tanárokat az evangélikus teológiai tájékozódáshoz, mi magunk pedig nagyon sok tapasztalatot kaptunk tőlük arról, hogy az újraindult evangélikus iskolák milyen

kérdésekkel szembesülnek. Ezekre igyekeztünk megkeresni a válaszokat. Emellett elindítottuk az evangélikus biblikus szabadegyetemet, amelyen az idősebb korosztály szabadabb légkörben tud a teológiával foglalkozni. Népszerű ez a kezdeményezés, és ennek én nagyon örülök.

– Több mint húsz olyan kötet jelent meg az ön szerkesztésében, amely ki-

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

mondottan a gyülekezeti tagoknak szól. Miért érezte fontosnak, hogy ezek a kiadványok megszülessenek?

– 1997-ben indult ezeknek a sora a *Keresztmetszet* című prédikációskötettel, három nagyszerű akkori teológiai hallgató – Joób Máté, Kendeh K. Péter és Korányi András – lelkes kezdeményezésére. Fontosnak tartom, hogy a gyülekezeti tagok kapjanak olyan anyagokat, amelyekből épülhetnek, és amelyeket szívesen is vesznek kézbe, legyenek ezek akár imádságoskönyvek, akár meditációs- vagy tanulmánykötetek. Utó-

lag visszanezve azt is látom, hogy számomra ezeknek a megírása-szerkesztése az „elvonási tünetek” kezelése is volt: a minden vasárnapi prédikálástól és a gyülekezeti tagokkal való személyes kapcsolattól nem lehet szabadulni. Lényegesnek tartom azt is, hogy az általam szerkesztett kötetekben a lelkesítő kar több mint fele közreműködött szerzőként. Ezenkívül az egyetemi képzés részének tekintetem, hogy a hallgatóim találkozzanak az aktuális teológiai gondolkodással és a konkrét gyülekezeti étellel, szerettem volna őket olyan munícióhoz juttatni, amely által gazdagodnak. Örülök, hogy több gyülekezetben is használják ezeket a könyveket – például a *Teológia és reformáció* címűt – a bibliaórákon, sőt nemegyszer meghívták előadni egy-egy tanulmány szerzőjét.

– Mi vezette önt erre a párbeszédre épülő teológiai megközelítésre?

– Életem egyik legmélyebb élményének és legfontosabb szakaszának a gyenesdiási ifjúsági konferenciákat tartom. Ott egy évtizeden keresztül nagyon sok fiatal sikerült megmozgatni. Átlagosan harminc gyülekezetből érkeztek a résztvevők egy-egy konferenciára, ezek mindig kisebb országos ifjúsági találkozók is voltak. Megláthattuk, hogy mennyi kincs van Nógrádtól Vas megyéig, Soprontól Békésig az evangélikus gyülekezetekben. Egy héten keresztül a fiatalok osztották egymásnak a kincseket. A mi feladatunk igazából annyi volt, hogy generáltuk ezt a folyamatot. Azt hiszem, hogy a gyülekezetépítésnek is ez a titka: ami kincs és ajándék emberi életeken keresztül egy adott közösségbe beérkezik, azt tegyük láthatóvá és érezhetővé egymás számára. Ilyenkor az a legjobb, ha a lelkész katalizátorként működik, és segít abban, hogy ki-ki megmutassa önmagát. Az egyes személyes érték lehet egy gondolat, ének, a művészet vagy egy imádság is. Ha ezeket „ki tudják cserélni” egy gyülekezetben, akkor biztos, hogy lesz folytatás. Az ilyen gyülekezet a konfliktusokat is könnyebben tudja kezelni – ez azonban talán a legnagyobb feladat a mai gyülekezeti életben, ezt újra kell tanulni.

– Hogyan lehet ezt megvalósítani?

– Rengeteg függ attól, mennyire vagyunk „edzésben” abból a szempontból, hogy a másiktól mit tudunk elfogadni. Tegyük fel először azt a kérdést, hogy mit szeretnék én kapni, és másod-

jára azt, hogy mit tudok én a másikkal adni. Néha azonban jó ezeket a kérdéseket megfordítani...

– Munkáját sohasem egyedül végezte, minden területen társa volt a felesége, Szabóné Mátrai Marianna, aki ugyancsak evangélikus lelkész.

– Soha nem akartam egyedül maradni a munkámban, feleségem végig aktívan velem együtt dolgozott. Mi soha nem szolgáltunk külön, munkahelyeink mindig összekötötték minket. A köteteken is együtt munkálkodtunk. Nagyon hálás vagyok neki ezért az együttműködésért is.

– A rektori, egyetemi tanári szolgálatától a 2017–2018-as tanév végeztével, az egyetemi évszázó ünnepélyen búcsúzott el. Milyen tervei vannak a jövőre?

– Örömmel gondolok arra, hogy nyugállományba vonulásommal lehetőségem lesz jelentősen több időt tölteni a négy unokámmal. De a könyvek terén is vannak még terveim. Egyetemünk gyakorlati teológiai kutatócsoportja az imádsággal kapcsolatos kötetet jelentett meg az idei tanévzáróra. Ezt tizenöt munkatárssal közösen írtuk, a szerzők között evangélikusok, reformátusok és katolikusok is vannak. Tervezem a folytatását. Nagy örömmel szerkesztettem annak idején a 2001-ben *Visszhang* címmel megjelent imádságoskötetet, amely közel ötszáz imádságot tartalmaz. Szeretném ennek a 2019-es változatát elkészíteni, összegyűjteni egyházunk mai imádságkincsét, azt, ahogyan a fiatalok és az idősebbek most imádkoznak. A lelkész-továbbképzésben és más olyan területeken, ahol eddig is részt vállaltam, a jövőben is szívesen fogok dolgozni. A gyülekezetépítés és a tanítás kapcsolatát szeretném továbbra is szolgálni, és igyekszem erre másokat is biztatni. Vallom, hogy az érzelmes hit mellett az értelmes hit útját is járni kell. A tanítvánnyá válás mindig egyedi csoda, amelyben Jézus munkatársakat használ fel. Épp most dolgozom egy közös református–evangélikus gyülekezetpedagógiai munkacsoportban, amelyben a tanítvánnyá tétel témáját kaptam. Ahogyan ezen gondolkodom, mindig hálával és örömmel emlékezem mindarra, amit az aktív szolgálati időmben, akár gyülekezetben, akár egyetemen, akár az élet más területein Isten szeretetéből bőségesen megtapasztalhattam.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Építőköveket nevelnek

Egységben óvoda és gyülekezet Soltvadkerten

Igazi „Insula Lutherana”, evangélikus sziget működik Soltvadkert központjában. A Bács-Kiskun megyei város evangélikus óvodájának évtizedekre visszanyúló története van, amelyről Isten bölcsőjében címmel az intézmény alapításának századik évfordulóján, 2010-ben emlékkötet is megjelent. Kivételes, áldott helyzet az a szimbiózis, amelyben a gyülekezet és az óvoda él.

FOTÓ: AZ EVANGÉLIKUS ÉLET ARCHIVUMÁBÓL

A szimbiózis jól látható jele az is, hogy az ovistermek nagy üvegajtói mind a templomkertbe vezetnek, amely egyben az óvoda kertje is; benne játékok, mászóakák, a jó időben gyerekzsivaj tölti be a teret. Az épülethez szervesen kapcsolódik a Találkozások Háza is, amely közösségi rendezvényeket hivatott befogadni. A gyülekezeti ház szintén itt van, télen istentiszteleti helyül szolgál. És ha mindez még nem lenne elég, szemben a Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola, amely tárt kapukkal várja az oviból elballagó gyermekeket.

A krónikást Lakatosné Hachbold Éva óvodavezető – aki az említett kötetet is szerkesztette – fogadta és vezette körbe. Később pedig Homoki Pál soltvadkerti lelkész is csatlakozott hozzánk – az egyházközség fenntartói támogatása fontos szerepet tölt be az óvoda életében.

Evangelizáció, misszió

Az intézményt 1990-ben, a rendszerváltás évében dr. Harmati Béla püspök és Káposzta Lajos esperes szentelte fel. A templomkertben álló, a szocializmus idején államosított, romos épület nem

sokkal korábban került vissza egyházunkhoz, és Káposzta esperes vetette fel az ötletet, hogy óvoda létesüljön itt, az Isten háza mellett. Ez volt az országban az első ilyen – evangélikus egyházi fenntartású, keresztény alapokon nyugvó nevelést végző – óvoda.

A száz gyermek nevelését öt szobában öt csoportvezető, két németnyelv-oktató végzi a dajkák segítségével. Miniovis – két és fél éves – kortól a nagycsoportos korig járnak ide Soltvadkertről és a környező településekről a kicsik. Amióta a létszámbővítés feltételei adóttak, azóta szerencsére nem kell elutasítani a jelentkezőket.

Lakatosné Hachbold Éva óvodavezető háziasszonyi szívéllyel és idegenvezetői alaposítással kalauzol körbe. Az épület tágas, világos terei a skandináv minimalizmus és praktikum jegyeit viselik magukon. Minden csoportnak más színű a szobája, a berendezés azonban hasonló. Rögtön megragadja a szemet egy mászásra csábító, nagy méretű, emeletes, csúszdával ellátott játékszer, mondhatni, játszóvár, amely részben megosztja a teret, és persze remek játéklehetőség királykisasszonyoknak és várat ostromló ifjú lovagoknak.

De nem csak praktikum kell a cseperedő emberkének. Az esztétikum is fontos! Erről leginkább képeink kell, hogy tanúskodjanak, mert szavakkal kevésbé lehet visszaadni a meleg színek, a gondosan választott drapériák, a vidám puzzle-szőnyegek, a nagy ablakokon beáramló fény együttes szépségét. A gyerekmosdók falain a mozaikborítás színei az ovisszoba színeivel azonosak: így igazítják el a gyerekeket, hogy kinek hova kell mennie kezét mosni. Természetesen az apró, víztakarékos csapoknál...

Az óvoda pedagógiai alapelve a jól ismert jézusi hívásra épül Márk evangéliumából: „Engedjétek hozzám jönni a kicsi gyermekeket, mert ilyeneké az Isten országa.” (10,14) Az intézmény célként tűzte ki az evangelizációt, a Biblia értékeinek átadását, és a családok megszólításán keresztül missziót is kifejt – mondja Éva. Az evangélikus keresztény erkölcsi nevelés mellett az óvoda Maria Montessori pedagógiáját követi.

Az óvodavezető egyébiránt az Evangélikus Pedagógiai Intézet kötelékében tantárgygondozóként is dolgozik, rendszeresen szervez továbbképzéseket, a Soltvadkerti intézmény országos óvodai szakmai napnak is adott már helyet. Kiemelten fontos a német nyelv tanítása, Soltvadkert őslakosai ugyanis német származásúak, és a családok ápolják sváb gyökereiket.

Miniszterelnök a csoportszobában

Sétánk elején egy egész falat beborító, csoda szép alkotás előtt állok meg. Mint megtudjuk, egy család adománya az üvegkép. „Ezt én álmodtam meg ide – árulja el mintegy mellékesen Lakatosné Hachbold Éva –, a teremtéstörténetet

jeleníti meg, és Tiffany-üvegből készítette el egy kiskunhalasi hölgy.” A hatalmas napkorongban a szivárvány színei a megbocsátás szimbólumai, a halak pedig az emberhalászatot jelképezik. A nap sugarai meleg sárgával nyújtóznak, amint Isten fénye, szeretete mindenkire kiárad. Felette a falon nagyban a jézusi mondat. A kép egyébként az óvoda logója lett, rajta van az intézmény zászlóján, és látható szórólapokon, bögréken, egyéb emléktárgyakon is.

„Ez hobbi vagy tanult mesterség?” – érdeklődünk az óvodavezetőtől. „Csak hobbi, mert óvodapedagógusi végzettségem van – válaszolja Éva. – Isten ezt a kreatív látást adta nekem, sokat dekoráltam esküvőkön, ünnepeken, és énekelni is kicsi korom óta járok eseményekre. Nagyon örültem, amikor megkaptam a lehetőséget és a bizalmat a fenntartótól, valamint a kollégáktól, hogy elkészíthettem az óvoda belsőépítészeti terveit.”

A főfolyosón szép halászháló lóg a mennyezetről, most – az évszakhoz illően – színes kartonvirágok díszítik, oviskezek alkotásai.

De visszatérve az intézmény történetére, 2014. október 31-én, a reformáció ünnepén új, modern, kétszintes épület vehettek birtokba kicsik és nagyok. Az országos és helyi egyházi, gyülekezeti és városi anyagi erőforrások jóvoltából megújult ingatlant Gáncs Péter elnök-püspök és Orbán Viktor miniszterelnök adta át. „Itt, ebben a narancssárga ovisszobában ült le a miniszterelnök úr, hogy beírjon az emlékkönyvünkbe” – idézi fel mosolyogva az óvodavezető az emléket.

„Miben áll a keresztény nevelés egy oviban?” – kérdezem. „Étkezések előtt és után imát mondunk a gyerekekkel együtt, a pénteki napunk pedig mindig egy-egy bibliai történet feldolgozásával telik. Az óvo néni felolvas egy történetet a Bibliából – nem mesét, hiszen az nem mese! –, aztán a gyerekek lerajzolják, így mélyítik el a hallottakat. Olyan kereszténnyé szeretnénk nevelni őket, akik később a saját egyházuk kis építőköveivé válnak.”

Van itt könyvtár, zenei képzés – komplett kis hangszerszoba segít a kicsiknek megismerni és megszeretni a muzsikálást –, logopédiai fejlesztés, testnevelés. Ezenkívül az elsők között kapcsolódhatott be az óvoda a Polgár Judit sakknagymester nevével fémjelzett Sakkjátészóter program kifejlesztésébe (e programmal már találkozhattak olvasóink a magazin oldalain), illetve 2014-től regisztrált Tehetségpont.

És amit szintén nem lehet elég korán kezdeni: a zöldszepléteket is elsajátítják a három-hat éves gyermekek. 2014 óta a „Zöldóvoda” cím birtokosa is az intézmény. Zöldovinak lenni nem csak azt jelenti, hogy ha éppen van rá mód, odafigyelnek a környezetbarát, természetvédelmet szolgáló tevékenységekre. A címet a Földművelésügyi Minisztérium és az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár által meghirdetett nyílt pályázaton lehet elnyerni. A szelektív hulladékgyűjtés alapvető – emellett a kicsik már korán megtanulják, hogy nem szabad szemetelni, és azt is, hogy milyen csoda egy elültetett kis mag, amelyből azután nő-

FOTÓK: KISS TAMÁS

vény sarjad. A zöldszelelet játékos foglalkozások segítségével élménnyé válik: az évente kétszer megrendezett zöldheteken számos program szerveződik a téma köré. Tervben van egy fóliásátor készítése is.

Belenőni a gyülekezetbe

Az óvodavezető szerint a legnagyobb „kitüntetés” akkor is a gyerekek szeretete. Ennek látványos jele is van: noha jelenleg nem vezet csoportot, az ovisok harsány „szia, Évi”, „szeretlek, Évi!” felkiáltással rohannak oda hozzá, és ölelik át a térdét, jönnek hozzá pusziért. Kitüntetés a kolléganők bizalma is. De ne hallgassuk el: szakmai munkájának elismeréseként Lakatosné Hachbold Éva 2009-ben a Péterfy Sándordíjat, 2017-ben pedig a Tessedik Sámuel-díjat vehette át. A város pedig több ízben jutalmazta díszoklevéllel.

Körsétánkon újabb meglepetés éri a tudósítót. Bepillantunk egy váltakozó színű, LED-es lámpasorral felszerelt szószobába. Itt a nyolcszáz kilogrammnyi sót tartalmazó „sóhomokozóban” játszhatnak az apróságok. De a légutakat tisztító anyaggal nem csak ott találkozhatnak: a parajdi sötéglákkal megrakott sófalak

és a meleg, narancssárga fényű sólámpák minden ovisteremben ott vannak. Az óvodavezető elmondja, hogy a bajor evangélikus egyházzal és annak óvodáival való jó kapcsolatnak az egyik gyümölcse, hogy sok szakmai tanácsot és módszert, valamint bevált berendezési ötletet vehettek át, illetve fejlesztettek tovább.

Egyházi ünnepeken az ovisok szép egyenruhában vonulnak át a közös udvaron keresztül az evangélikus templomba, és vesznek részt az istentiszteleten. A gyülekezet színe előtt kis műsorral is szoktak szerepelni. Így nem idegen nekik a templom mint épület és a gyülekezet közössége sem, egészen kis kortól természetes módon megszokják a templomi szolgálattal együtt járó izgalmat és örömet is. A gyülekezet képet kap az óvodában folyó nevelésről, az Úristen pedig bizonyosan gyönyörködik az őt dicséző kicsikben.

Miben áll még az itt dolgozók miszsiói, evangelizációs munkája? „Nem egy esetet tudok említeni, amikor a szülők az óvoda jó híre, módszertana miatt, nem pedig keresztény meggyőződésből hozták ide a gyermeküket. Azután egy idő múlva... megkeresztelkedtek, és visszatértek a templomunkba.”

Továbbstátalunk. Az emeleten tornaterem, az említett szószoba, irodák, a folyosói falakon tablók. A fotókon kék uniformis, parányi matrógallér a gyerekeken, szívük felett Luther-rózsa. Ők már elballagtak, szívükben-lelkükben viszik tovább azt a hittel és szeretettel teli légkört, amelyet az intézményben megélhettek.

„Fontos, hogy hithű, keresztény pedagógusok nevelik a gyerekeket, hiszen ők a család mellett itt kapnak mintát, itt ismerik meg a Biblián alapuló értékrendet. Szeretnénk, ha a szülők a munkatársaink lennének a nevelésben, hogy az itt megkezdett munkát otthon is folytassák.”

A nyári délutáni melegben sorra jönnek a kicsikért a szülők. Egyre gyakrabban nyílik-csukódik a vidám, színes ovikapu. Öröm látni a vidám gyerekeket és azokat a szakembereket, akik ennyire szeretik a hivatásukat, és magától értetődő közvetlenséggel vallják meg evangélikus hitüket. Távozásunk előtt még kapunk egy bögre „ovisteát”, majd a soltvadkerti vendégszeretet emlékével feltöltözve búcsúznak.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Idejében változtass!

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Egy alkalommal, amikor Kevin, a gyár pénzügyi vezetője látogatókat vezetett körbe, megosztotta velük a blokkolóórákkal kapcsolatos véleményét. Ezeket a szerkezeteket sok vállalat használja arra, hogy rögzítse azt az időt, amelyet a munkásaik a munkájukkal töltenek, néha percre pontosan. Kevin elmagyarázta, hogy a gyárában már nem használják a blokkolóórákat – véleménye szerint ezek lustává teszik a menedzsereket.

Ahelyett, hogy a munkások beblokkolnak, amikor elkezdik a napot, és kiblokkolnak, amikor befejezik, Kevin cégénél úgy döntöttek, hogy megváltoztatják a folyamatot. Hogy hangsúlyozzák: az emberek fontosabbak, mint a folyamat. A vezetők arra törekszenek, hogy tisztában legyenek beosztottaik „időszerűségével” – napirendjével és mindazokkal a feladatokkal és kihívásokkal, amelyeket naponta meg kell oldaniuk –, hogy a blokkolóóra ne legyen szükség.

A vállalat vezetői készek voltak arra, hogy megváltoztassák a megszokott rutint a nagyobb cél érdekében. Hogy a csapat minden tagja felé valódi figyelmet mutassanak. Ahogy a *Példabeszédek* könyve mondja: „Ismerd meg juhaidat

egyenként, törődj gondosan a nyájakkal...” (27,23) Ahogy a jó pásztorok figyelik a nyáját, és örökké éberek, hogy a megfelelő szükségleteket teljesítsék, a bölcs vezetők is minden erőfeszítést megtesznek, hogy kezelni tudják az alkalmazottak egyedi körülményeit.

Lehet, hogy azt gondoljuk: „De nem ez a módja egy vállalat vezetésének. Hagyományosan a blokkolóóra való arra, hogy rögzítsük, mennyi időt töltenek a dolgozók a munkahelyükön, és arra is jó, hogy biztosítsa a pontos időben való érkezést és távozást.” Ez igaz. De a válaszom erre az, hogy a bátor vezetőknek néha késznek kell lenniük, hogy változtassanak, ha egy nagyobb ügy megkívánja.

Lássunk erre további bibliai példákat! „...ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek: mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” (Róm 12,2)

A legjobb vezetők szolgálk is egyben. Nem találunk Jézus Krisztusnál jobb példát erre, aki azt mondta: „Mert az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja

váltásául sokakért.” (Mk 10,45) Mutasunk valódi gondoskodást és törődést: „Semmit ne tegyetek önzésből, se hiú dicsőségvágyból, hanem alázattal különbnek tartsátok egymást magatoknál; és senki se a maga hasznát nézze, hanem mindenki a másokét is.” (Fil 2,3–4)

Legyen bölcsességünk felismerni a változás szükségességét, és adjunk rá megfelelő választ. Azt is lehetne mondani, hogy mielőtt egy működésképtelen szervezet összeomlik, az „utolsó szavai” ezek: „De mi mindig is így csináltuk!” Jó ítélőképességgel megáldott vezetők érzékelik a változó környezetet, és megfelelően alkalmazkodnak hozzá. Az ilyen alkalmazkodást említi az Ószövetség azzal a csoporttal kapcsolatban, amelyet úgy emleget, mint „Issakár fiai”. Az egyik izraeli klán tagjai, „Issakár fiai közül ott voltak, akik felismerték az alkalmas időt, és tudták, mit kell tennie Izraelnek...” (1Krn 12,33)

Amikor a körülmények változnak, az tehát változást igényel a stratégiában és módszertanban is, amiként a Bibliában is látjuk.

■ J. Rick Boxx

Forrás: *Monday Manna*

Lépünk oda a másikhöz!

Bolla András gyerekként kiszaladt a templomból, ma a teológiára jár

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkeszi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Bolla András a celldömölki gyülekezetben nevelkedett, érettségi után tanári szakon folytatta tanulmányait. Elhívásáról, a teológiáról és a 21. század egyházáról beszélgettünk a negyedéves teológus-lelkész szakos hallgatóval.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Miért választottad a teológiát?

– Kiskoromban nagyon rossz voltam, még az is előfordult, hogy kiszaladtam a templomból. Máskor annyira figyeltem a prédikációra, hogy utána azt mondtam, lelkész leszek. A valóságban, bár sokat jártam templomba, nyári táborokba, valójában nem akartam lelkész lenni. Igazából egyetemista koromban – a szombathelyi egyetemen germanisztika és anglisztika szakon tanultam – tértem vissza Jézushoz. Második évfolyamtól egy katolikus szakkollégiumba kerültem, ahol sokat beszélgettünk a hitről. Amikor megtértem, tudtam, hogy a lelkeszi pályára kell mennem.

– Mit jelent számodra teológiát tanulni?

– Sok mindent tanulunk Istenről, főleg a biblikus tárgyak által. Nemcsak tudást szerzünk, hanem az ember hite is mélyül. A gyakorlati alkalmak, a szuplikációk, teológusnapok olyan események, amik tapasztalati szinten vezetnek be minket a lelkeszi életbe. A tanulmányok mellett meghatározó a közösség is, itt valódi barátságok alakulnak ki.

– Tavaly amerikai ösztöndíjon voltál. Milyen új tudásra tettél szert?

– Érdekes volt, hogy az ottani egyháznak nagyon aktív a társadalmi szerepvállalása. Felszólal a társadalmi igazságtalanságok ellen, a marginalizáltak védelmében. Olyan kereszténységet ismertem ott meg, ami annyira nyitott az

emberek problémájára, hogy nemcsak a közösségen belül, hanem társadalmi szinten is hallható. Mindenképp pozitív amerikai tapasztalat még az ökumenikus szemlélet, aminek régi hagyománya van az Egyesült Államokban, és az istentiszteletek és más alkalmak nyitottsága is példaértékű. Mindig gondolnak azokra, akik először érkeznek a gyülekezetbe, és biztosítják, hogy nekik is követhető legyen az alkalom.

– Európában az egyház hangja ennél visszafogottabb. Miért?

– Meglátásom szerint ott nagyobb az egyes emberek ügyeit szolgáló összefogás. Abból indulnak ki, hogy az emberek megsegítése, a Biblia üzenetének aktualizálása és hallhatóvá tétele keresztény felelősség. A valódi ok, amiért az egyház hangja Amerikában erősebb, az az evangéliumból következő nyitottság, az, hogy Jézus az embereknek azt parancsolja, forduljanak a másik felé; ebben tűnnek jobbnak az amerikaiak. Azt tanultam meg Columbusban, hogy az egyház szolgálata megnyílhat minél több ember felé.

– Milyennek látod a 21. század egyházát?

– A legfontosabb a hitelesség és a nyitottság! Fel kell ismernünk, hogy ne passzívan várjuk az embereket az egyházba, hanem próbáljuk őket elérni, megkeresni, leülni velük beszélgetni.

– Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai igé?

– „Aki pedig a legnagyobb közöttetek, az legyen szolgátok! Mert aki felmagasztalja magát, megaláztatik, és aki megalázza magát, felmagasztaltatik.” [Mt 23,11-12] Az embernek nagy ambíciói vannak, sok mindenre törekszik. Ez az ígehely segít arra összpontosítani, hogy egyszerűbb életet folytassunk, kerüljük a fényűzést, éljünk úgy, ahogy Jézus is élt. Ugyanakkor ez nem bezárkózást jelent, hanem Krisztus példájából kiindulva a mások felé nyitás, a szívből odafordulás első lépése.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Jegyzetlapok

Lórúgás a fogadalomszegőnek. Korábban írtam az erdélyi cigányok számunkra különös fogadalomtételi szokásáról. Templomban, lelkipásztor előtt, családja körében az illető fogadalmat tesz arról, hogy egy ideig nem fog inni, vagy nem veri a feleségét. Újabb esetről értesültem a következő levélben: „Éppen temetésre indultunk lelkész férjemmel, amikor egy cigány házaspár jelentkezett azzal, hogy a férfinak még két hónapig érvényben van az absztinenciafogadalma, de a héten lesz egy családi ünnep, és egyetlen napra feloldozást kér. Ilyenkor át szokott menni a férjem a templomba, és ott adja meg a feloldozást, de most nem fért bele az időbe, így a kapuban mondta neki, hogy három sört meghihat. De csak annyit!

Mosolyogtunk magunkban, hogy a feloldozás így is elfogadható volt számukra. Két nap múlva jött az asszony, és mivel a férjem nem volt itthon, nekem mondta el, hogy mi a baj. A férje azon

a napon megitta a három sört (1 palack = 2,5 liter!), és utána nem tudott leállni, nem tartotta magát a megállapodáshoz. Lett is baj belőle, mert tegnap megrúgta a ló, biztosan emiatt.

Nem vagyok büszke rá, de nem bírtam ki kacagás nélkül, amikor kiderült, hogy a három sör nekik 7,5 litert jelent. Később aztán visszajöttek együtt, és a férfi megerősítette a fogadalmát. A férjem magunk között megjegyezte, hogy ha legközelebb találkozik azzal a lóval, ad neki egy marék zabot.”

Urunk néha megenged életünkben ilyen „lórúgást”, hogy kijózanodjunk bűneinkből.

Taps az abortusznak. Május 25-én Írorszában népszavazást tartottak arról, hogy visszavonják-e alkotmányuk 1983-ban bevezetett módosítását, amely kimondja, hogy egy még meg nem született gyermeknek ugyanolyan joga van az

élethez, mint egy gyermeket váró nőnek. Ez a törvény volt az alapja annak, hogy Írorszában tiltott volt az abortusz bármilyen formája, kivéve néhány különleges esetet.

A népszavazás eredményeként a törvényt visszavonták. A várható új törvényi szabályozás hasonló helyzetet fog teremteni Írorszában, mint amely hazánkban a gyakorlatban megvalósul: a terhesség tizenkettedik hetéig indoklás nélkül el lehet vetetni a méhben fejlődő gyermeket.

Összetett, drámai kérdés ez. Ami mindig szíven üt az európai, állami és egyházi liberalizációs döntéseknél, hogy miért tudnak némelyek ilyen ige- és életellenes döntéseknek örülni és tapsolni. Híradókban láthattuk, hogy egyes feministák kitörő lelkesedéssel fogadták azt a hírt, hogy ezentúl megszabadulhatnak magzatuktól. Bolond világ! Mi lesz ennek a vége?

A takarítás szépsége. A döngölt padló fel takarításába is szépséget és játékosságot vittek a régiiek. A seprés előtti felloccsoláskor öntözőkannával a földre különböző mintákat, alakzatokat „rajzoltak”, amelyek egy ideig látszottak, azután elpárologtak. Ami körülvette őket, amit a kezükbe vettek – a fakanáltól az edényeken át a bútorokig, a hangszerekig, nemkülönben az énekeskönyv, az épület, az udvar –, praktikus volt, tartós és szép. Nem idealizáljuk a múltat, de mai túlpörgött fogyasztói világunkban erőt, motivációt adhat a régiiek holisztikus szemlélete, élete. Volt alkalmunk ezekről elmélkedni a kiskőrösi szlovák tájházban (*képünkön*).

Légy szeme a vaknak! Dr. Gordon Temple, az angliai Torch missziós szervezet (vakokat és más fogyatékkal élőket segítők) munkatársa volt a vendégünk az Evangéliumi Aliansz Kálvin téri irodájában. Munkájuk lényege: erősítik a gyülekezeteket abban a felelősségben, hogy lépjenek a peremen lévők, a fogyatékkal élők felé. Mi is erősíteni szeretnénk munkánkat ezen a területen. Rendszeresen közlünk majd rövid írásokat a *Híd* magazinban az angliai és a hazai tapasztalatokról. A megbeszélésen részt vett Miklós Tibor, a Bartimeus Egyesület vezetője. Felntötként veszítette el látását. Nagyszerű munkát végez ő is ezen a területen. Vendégünk lesz piliscsabai konferenciánkon és az október 6-i országos evangelizáción.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

A SZERZŐ FELVÉTELE

Legyünk Isten gyermekeivé

Beszélgetés László Virgil lelkésszel

Magazinunkban már hírül adtuk, hogy a közelmúltban két fiatal evangélikus lelkész vehette át – többéves kutatómunkájának eredményeként – disszertációjának sikeres megvédése után doktori oklevelét. Előző lapszámunkban dr. Gáncs Tamás kelenföldi igazgató lelkészt mutattuk be, ez alkalommal pedig dr. László Virgillel, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének tanársegédjével beszélgettünk.

– Van néhány jogászból lett lelkészünk, de kevesen, nem tipikus pályáiv. Milyen ösztönzésre jelentkezett jogi karra, majd teológiára?

– A teológia, illetve a lelkészi pálya iránti vonzódásom tizennégy éves koromban lángolt fel bennem először. Később mégis inkább a jogi egyetemen való továbbtanulást választottam. Ezt utóbb nem bántam meg, hiszen így jóval érettebb fejjel, egy világi szakma ismereteivel és sajátos szemléletmódjával felvértezve, valamint nem utolsósorban idősebben s így élettapasztalatokban gazdagabban kezdhettem bele a teológiai tanulmányaimba. A jog utolsó két éve alatt azután egyre erősödött bennem újra a hívás, így kerül-

tem munkába állással egy időben az Evangélikus Hittudományi Egyetemre.

– Gondolkodott azon, hogy a jogász és a lelkész is hasonló vagy éppen azonos fogalmakkal – bűn, büntetés, bíró, ítélet, kegyelem, felmentés – dolgozik?

– A vallás, az erkölcs és a jog három olyan terület, amelyek az ősi társadalmakban egészen szoros összefüggésben álltak egymással. A jog a szakralitásban gyökerezett, abból eredt. Carl Schmitt, a 20. század egyik nagy jogfilozófusa nem véletlenül jelenthette ki: „A modern államelmélet minden jellemző fogalma szekularizált teológiai fogalom.” Ugyanígy tény, hogy például Szent Ágoston, Aquinói Szent Tamás, Luther és Kálvin az állam- és jogelmélet tárgyalása során kitüntetett figyelmet kap a mai jogászképzésben is. Nem véletlen tehát, hogy a kérdésben említett fogalmak jogi, illetve teológiai megközelítése kapcsán könnyen találhatunk analógiákat. Mégis azt lehet mondanunk, hogy egészen máshogy jelennek meg ezek egy ügyész vagy büntetőbíró és egy lelkész munkája során. Ahol a jogász és a teológusi hivatás között a gyakorlatban sok hasonlóságot érzek, az a hermeneutika: a szövegértelmezés művészet. A jogász a jogszabályt értelmezi, a teológus a Szentírást. A jogász különböző élethelyzeteket, eseményeket sorol be valamilyen jogszabályban meghatározott tényállás alá, és így állapítja meg, hogy a jog milyen lehetséges következményeket fűz ehhez. A lelkész hasonlóképpen a Biblia tanításából indul ki, és a való élet kihívásaira a szent szöveg értelmezéséből nyert válaszok nyomán reagál.

– Mielőtt nekikezdett a doktori disszertációjának, milyen egyházi-gyülekezeti tapasztalatokat szerzett?

– Dolgoztam középiskolai kollégiumban gyerekek, fiatalok között. Egyházunk külügyi osztályán az egyházi diplomáciába, konferencia- és rendezvényszervezésbe, az egyházi ösztöndíjak intézésé-

be, az északi kerületi püspöki hivatalban pedig szintén egyházi ügyekben kószoltam bele, illetve püspök úr teológiai jellegű segítése volt a feladat. Gyülekezeti gyakorlatot a budavári közösségben szereztem, illetve számos helyen vállaltam vendégszolgálatokat, előadásokat.

– Doktori dolgozatának címe A keresztény ember istengyermekségének értelmezési formái az Újszövetségben. Isten-gyermekség – Isten gyermekének lenni. Mit is jelent ez? Értjük, jól használjuk a fogalmat, sőt: tisztában vagyunk-e vele egyáltalán? Miért ezt választotta kutatásának alaptémájául?

– Isten a keresztény ember Atyja, a keresztény ember pedig Pál apostolnál és Máténál Isten fia vagy Jánosnál Isten gyermeke: ez az Újszövetség egyik leg hangsúlyosabb tanítása. Ennek tükrében elgondolkodtató az a tény, hogy míg a dogmatikai művek – érthető módon – igen kitüntetett figyelmet és teret szentelnek az Úr Jézus Krisztus istenfiúságának, addig témakezelésükben a keresztény ember istengyermeksége vagy csak igen marginálisan, vagy többnyire egyáltalán nem jelenik meg. Másfelől áhítatokban, igehirdetésekben, hitbeli vonatkozású beszélgetésekben gyakran hallható kijelentés, hogy „minden ember Isten gyermeke”. Nyilvánvaló, hogy ez a népszerű kijelentés a bibliai alapon helytálló „minden ember Isten teremtménye” megállapítás parafrázisa. Előbbi megállapítás utóbbinak vélhetően szentimentális indíttatásból való, érzelmi intenzitás tekintetében „rátromfolt” ekvivalense. Azonban ezáltal éppen az istengyermekséggel kapcsolatos bibliai tanítások maradnak lényegileg figyelmen kívül. Azáltal, hogy mindez nem felel meg a biblikus metaforahasználat eredeti szándékainak, az autentikus mondanivaló teljesen el is sikkad. Ugyanis az istengyermekség mint méltóság vagy mint elérendő perspektíva alászállításá-

FOTÓK: KISS TAMÁS

val elűjtjük magunkat azoktól a gyakorlati lehetőségektől, realizálandó feladatoktól, amelyek például a tanítványság útját mint az Isten fiaivá válás folyamatát bemutató mátéi modell dinamikus jellegéből fakadnának. A témaválasztás harmadik indoka a hatástörténetben rejlik. Itt szintén egy sajátos elszegényedésnek lehetünk mindmáig tanúi. A patrisztikus szerzőktől kezdve a keresztény ember istengyermekségének vonatkozásában szinte mindenki magáévá tette a páli örökbefogadási modell szerinti értelmezés gondolati sémáját. Ez gyakran azzal a következménnyel jár, hogy ennek a szemüvegén keresztül értelmeznek ettől szemmel láthatóan homlokegyenest eltérő képviselők textusokat is. Ennek leggyakoribb esete, amikor például Jn 1,13-at, ahol egyértelműen születésről van szó, a páli örökbefogadási koncepció mentén magyarázzák.

- Saját életútján hogyan éli meg az istengyermekséget?

- Amikor nem kifejezetten léleképítő célból kutatom a Szentírást és a vele foglalkozó szakirodalmi művek százait, hanem egy tudományos értekezés elkészítése miatt, Isten igéje akkor is alapvetően formálja a hitemet, a személyiséget, a gondolkodásmódot. Így az Istennel folytatott saját utam szempontjából is fontossá vált, hogy az istengyermekség különböző újszövetségi aspektusait, színárnyalatait tudatosítsam magamban. Így Pállal együtt él bennem a reménység, hogy Isten örökbe fogadott fiaként Krisztus örökostársa lehetek. A Szentlélek munkája bennem en-

nek az örökségnek az előíze, foglalója [Gal 3,26.29; 4,5-7; Ef 1,5.14; Róm 8,14-17]. János apostollal együtt vallom, hogy bár szüleimet nagyon szeretem, de biológiai eredetemenél, származásomnál sokkal fontosabb a felülről, Istentől való születésem [Jn 1,12-13; 3,3.7-8]. A krisztusi tanítványság útját járva pedig reménység szerint kifomálódnak rajtam mennyei Atyám jellemvonásai, gesztusai, attitűdje, hogy a végén elmondhassák rólam: ez a fiú valóban az Apjára ütött [Mt 5,45].

- Milyen ajándékokat, feladatokat kapott Istentől?

- Nagy öröm és mérföldkő számomra, hogy a doktori folyamat végére érhettem. Aki munka és család mellett hasonló vállalkozásba kezd, az pontosan tudja, hogy mivel jár mindez. Nagyon hálás vagyok Istennek feleségemért, Anettért, aki mindvégig mellettem állt támogató szeretetével, és kisleányomért, Mária Szófiáért. Isten áldása, hogy szeptember végére várhatjuk második gyermekünket.

- Vannak kedves, az életét kísérő igéi?

- Eddigi nagy életeseményeim, sorsfordulóim négy igéhez kapcsolódnak. Keresztelési ígémet akkori lelkészem, Béres Tamás választotta: „Igaz az a beszéd és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok.” [1Tim 1,15] Fiatalabb koromban sokáig nem értettem, hogy miért pont ezt kaptam, de ma már nagyon hálás vagyok érte. A törvény és az evangélium, mélység és

magasság, igaz önismeret és istenismeret egyszerre van jelen ebben. A konfirmációi ígémet Szabó Gyula bácsinak köszönhetem: „De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.” [Ézs 40,31] Nincs olyan élethelyzet, amelyben ebbe az ígértbe ne kapaszkodhattam volna szilárdan bele. Esküvői ígénket feleségemmel közösen választottuk. Nem volt nehéz dolgunk, mert a bibliaolvasó Útmutató esküvőnk napjára kijelölt igéje ez volt: „Mi tehát azért szeretünk, mert ő előbb szeretett minket.” [1Jn 4,19] Nagyon hálásak vagyunk, hogy erre az isteni szeretetalapra építve léphettünk házassági szövetségre egymással. Jó érzés, hogy nagyon sokszor, amikor feleségemre tekintek, felidéződik bennem az a szép pillanat, amikor ez az ige és fogadalomtételünk az oltár előtt elhangzott. Végül, de nem utolsósorban, lelkésszé szentelésünk igéje is közös volt: „Krisztussal együtt keresztre vagyok feszítve: többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem; azt az életet pedig, amit most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem, és önmagát adta értem.” [Gal 2,20] Ez a vers mindannak a kvintesszenciája, amit én az életről, hitről, a tanítványság útjáról, a gyermekeimnek átadandó örökségről gondolok. Adja Isten, hogy ez ne csak gondolat, hanem megélt valóság lehessen mindannyiunk számára, míg eljutunk a várva várt színről színre látásig.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Lelkészi hivatás és gyermekvállalás

Egy gyermek érkezése nemcsak testi és lelki felkészülést igényel a szülőtől, hanem megváltoztatja a család pénzügyi helyzetét is. Az állami támogatások rendszere viszonylag ismert, az a kérdés azonban sokszor előkerül, hogy a lelkészek is kapnak-e gyedet, gyest. Ki látja el a szolgálatot a településen, ha a lelkész szülési szabadságra megy? Lelkesszé avatható-e egy végzett teológushallgató, ha éppen babát vár? Ezeket a kérdéseket jártuk körül evangélikus lelkészekkel, édesanyakkal és édesapákkal.

Szabóné Mátrai Marianna

„Nem olyan régen léteznek egyházunkban főállású, ordinált lelkésznők. Kezdetben vagy lelkész volt a házastársuk, vagy egyedülállóak voltak, egészen a közelmúltig egészen kivételesnek számított a nem lelkész házastárs. A lelkész házastárs »automatikusan« belépett a csecsemőt gondozó lelkész helyére, illetve egyszerűen házon belül megosztották a feladatokat” – mondja Szabóné Mátrai Marianna lelkész arról az időszakról, amikor a támogatás rendszere még nem volt kidolgozott. Ez idő alatt az önkéntes segítség, az összefogás nagy szerepet kapott. A környékbeli lelkészek a testvériség jegyében átvállalták a gyermeket gondozó kolléga feladatait, és a gyülekezet tagjai is igyekeztek segíteni a gyerekfelügyeletben.

A szabályozás első lépésére 2006-ban került sor, amikor Radosné Lengyel Annát választották a Déli Egyházkerület felügyelőjévé.

„Még alig száradt meg a tinta az első felügyelői aláíráson, amikor azzal kérészt meg egy lelkész, hogy a család fontosságáról prédikál, mégsem tud otthon maradni a gyermekével, mert egy hónap-pal szülés után vissza kell állnia a munkába. Tudtam, hogy a család és a hivatás között őrlődve egyikre sem tudnak igazán koncentrálni a lelkésznők. Mivel a lelkészek amúgy sincsenek sokan, a lelkésznők pedig még szűkebb réteg, ezért azt gondoltam: miért ne lehetne nekik megadni azt, ami jár?” – mondta el a felügyelő.

A törvényi szabályozás nagyon gyorsan, alig néhány hónap leforgása alatt megszületett, 2007 áprilisától már hat hónap szülési szabadság illetve meg a lelkésznőket, ez pedig néhány éven belül tovább bővült, 2014-től már a gyermek két éves koráig lehetett igénybe venni.

Bár az állami támogatások egy részére (táppénz, csed, gyed) a lelkészek ma sem jogosultak, az evangélikus egyház

Radosné Lengyel Anna

Románné Bolba Márta

fenntart egy szolidaritási alapot, amelyből egy vagy két évig támogatja a gyermeket vállaló lelkészeket, attól függően, hogy mennyi időre kérik szolgálatuk szüneteltetését. Emellett a püspöki hivataltól egyszeri támogatást is kap a család, világi részről pedig a családi pótlékot és a gyermek két- és hároméves kora közötti gyest lehet igényelniük. Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy a gyermekáldási támogatás csak akkor igényelhető, ha a lelkész aláírja, hogy ebben az időszakban nem folytat keresőtevékenységet.

Látható tehát, hogy a rendszer mára nagyon jól van szabályozva, sok lehetőséget biztosít a lelkészi hivatásban szolgálók számára, ugyanakkor a gyakorlatban családonként eltérő megvalósítási módokat láthatunk.

Románné Bolba Márta, a budapest-józsefvárosi evangélikus gyülekezet lelkésze egy négy- és egy két éves kisfiú édesanyja. Kezdetben néhány hónapig pesti kollégái felváltva tartották helyette az istentiszteleteket, majd állandó helyettest kapott. A második évtől azonban részmunkaidőben visszatért, ma pedig már újra teljes állású lelkész. Számára a hivatás és a család szorosan összefonódik.

„A férjemmel a háztartás és a gyereknevelés feladatait igyekszünk kiegyensúlyozottan elosztani – mondja. – Az énidőre, rekreációra nagyon kevés idő marad, de mivel nagyon szeretem, amit csinálok, engem a munka is feltölt. Nagyon kedves, zárt udvarban élünk, ahol a gyerekek védett és szeretetteljes közösségben nőhetnek fel, és a gyülekeze-

ti alkalmaink nagy része is kifejezetten családbarát.”

A lelkésznek viszonylag nagy szabadságuk van abban, hogy eldöntsék, milyen hamar szeretnének visszaállni a munkába, és kezdetben mennyit szeretnének vállalni. Mivel a szolgálati lakást a gyermekgondozási időszak alatt továbbra is használhatják, így a gyülekezettel való kapcsolat nem szakad meg, hanem a szolgálat éveikhez hasonlóan a közösség tagjai maradnak.

„Úgy terveztem, hogy a gyerkőc mellett majd besegítek néha. Erre meg is lenne a lehetőségem a gyülekezetben, viszont a baba gondozása annyira lefoglal, hogy nem lenne egyszerű készülni. Ezért én most élvezem, hogy itthon lehetek, de tartom a kapcsolatot a gyülekezettel, és nyitott vagyok arra, hogy bármikor helyettesítsek, ha szükség van rá” – ezt már Hevér Beatrix bonyhádi lelkésztől tudjuk meg, aki kilenc hónapos kisfiával maradt otthon.

A világi munkakörben dolgozókhöz hasonlóan ma már nemcsak a lelkész édesanyák maradhatnak gyesen, hanem az édesapák is. Mesterházy Balázs harkai lelkész a kisfiának egy- és két éves kora között vette igénybe ezt a lehetőséget, bár mivel akkoriban intézményi lelkészként dolgozott, ő az állami szabályoknak megfelelően gyedet kapott. Mint elmondta, több tényező is motiválta a döntését: egyrészt a feleségének munkahelyi helyzete, másrészt pedig kiégéshez közeli lelkiállapota is arra ösztönözte, hogy ő maradjon otthon.

„Az igazsághoz hozzátartozik, hogy ez nem volt egy otthon ülős év a számomra, sőt! – mondja. – A feleségem mindig úgy

Mesterházy Balázs

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

fogalmaz, hogy »Balázs volt gyeden«, de az nem igaz, hogy »Balázs volt otthon a gyerekekkel«. Kétségtelenül hihetetlen kreatív év lett ez számomra, és olyasmikre volt időm, amikre munka mellett biztosan nem maradt volna energiám. Megírtam egy tankönyvet, elkezdtem a mentálhigiénés képzést, és továbbra is tagja maradtam egyházunk nevelési és oktatási bizottságának. Azt gondolom egyébként, hogy ez az év a kisfiammal való kapcsolatomat hihetetlenül megerősítette, bár azóta is igyekszem gyermekeink életében minden területen aktívan részt venni” – emlékszik vissza Mesterházy Balázs.

A már lelkészi hivatást gyakorlók számára tehát többféle lehetőség áll nyitva, hogy megtalálják az egyensúlyt a család és a munka között. Ugyanakkor kivételes esetekben előfordul, hogy teológushallgató vagy épp ordináció előtt álló lelkészjelölt a kismama. Szolgálatba állítható-e valaki, aki épp gyermeket vár?

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke, Szemerei János a következőt mondja: „Kerületünkben idén van egy hatodéves lelkészjelöltünk, aki kisbabát vár, és reménységünk szerint hamarosan egészségesen megszületendő gyermekével gyésre készül. A szolgálatba állításról egyházunk ősi rendje szerint az illetékes püspökök felelőssége dönteni. Ilyenkor több szempontot is meg kell vizsgálni, a tanulmányi feltételek mellett a hitbeli elköteleződést és a mentális stabilitást is figyelembe vesszük. Természetesen igyekszünk figyelni a személyes adottságokra és a magánéleti szempontokra is.

Az egyház kisgyermekes születésekor átmenetileg felszabadítja az érintett lelkészeket szolgálati kötelezettségeik alól, és

rendszeres támogatást biztosít számukra, hogy a legfontosabb időszakban a gyermekük mellett lehessenek, ugyanakkor az állami törvényekkel összhangban a támogatási időszakban szigorúan korlátozza a munkavégzést. Ilyen értelemben az ordináció mint szolgálatba állítási alkalom és a gyes mint a szolgálat felfüggesztése egymással szemben állnak.

Szemerei János

A közvetlenül szülés előtt álló lelkészjelölt ordinációját nem tartom időszerűnek, mert egy olyan általa vállalt – egyébként Isten teremtési rendjéből jövő és örömdetes – életállapotban van, amely a teljes embert kívánó lelkészi szolgálat ellátásában pillanatnyilag testileg, lelkileg és jogilag is akadályozza őt. A végleges döntés még nem született meg, de egy olyan megoldáson gondolkodom, ami valamennyi érintett számára megnyugtató.”

■ KOVÁCS BARBARA

A jókedvű adakozó

„A jókedvű adakozót szereti és megáldja az Isten!” Emlékszem, gyerekkoromban nálunk a gyülekezeti alkalmak végén minden hirdetés ezzel ért véget. Saját keresettel nem rendelkező tizenéves voltam még, ennek ellenére feltűnt, hogy ez a refrén mennyire hangsúlyos a közösségben. Szó se róla, igei, de nekem azért alaposan meggyűlt vele a bajom az évek során. Így a mi gyülekezetünkben nem hangzik el heti rendszerességgel ez a mondat, csak ha valóban ez a témája egy igehirdetésnek.

Különbözők vagyunk, így is van ez jól. Azt hiszem, az adakozásra felszólítás a többséget nem különösebben érdekelte. Annyit adott és akkor, amennyi és amikor jólesett neki. Bennem viszont komoly belső konfliktust okozott. Pénzt kell adnom, hogy szeressen és megáldjon az Isten? Jó, de mégis mennyit? Független szakértőnek a pénztáros testvérnőt kértem fel, aki azonnal tudta a választ: mindenből tizedet, mert ez igei.

Középiskolásként tehát szerény kis zsebpénzemet osztottam el tízzel, és azt dobtam a perselybe. Igen, de a megmaradt rész nem volt elég arra, hogy a hónap végéig kijöjjön belőle a szappan és a fogkrém a kollégiumban, ezért a mosdón tárolt közös szappant használtam, meg a mások ottfelajtott fogpasztáját, ami ugye félig-meddig lopásnak számít mégiscsak. Nem éreztem jól magam tőle. Különösen pedig az gyötört meg, hogy még csak áldást sem éreztem közben.

Tovább gombolyítottam hát a fonalat magamban. Nyilván ott lehet a hiba, hogy valamit visszatartottam az Úrtól. Igen, megvan: az étel tizedét is oda kell adni. Kezdtém gondosan számolni. Reggelenként két zömlét kapunk a kollégiumban, az havonta ötvenhat, mert egy hétvégén hazamegyek, akkor az nincs. Kerekítsünk hatvanra, annak a tizede hat. Igen, ennyi zömlé az Úré. Rászorulókat hamar találtam: volt az iskola felé menet egy zsákos bácsi, aki a kukákban keresgélt. A friss péksütemény egészen meglepte, és el is mosolyodott egy kicsit, amikor átadtam, én pedig megkönnyebbülve elsiettem a háálalkodá-

sa elől. Eddig ez nagyon szép volt, de az órákon alig bírtam figyelni, mert állandóan zavart a gyomrom korgása.

Az ebéd legfinomabb falatjait hétvégeken átengedtem egy-egy kollégistársamnak, így már ez a tized is stimmel, ellenben a vacsorát nem tudtam okosan megoldani. Egy halom felvágott, kenyér és egy nagy bödön zsír meg egy hatalmas üveg lekvár volt a konyhán szabad prédá-

három napig hordtunk, utána felvettük a másik egészen hasonlót. A pulcsi, ha nem lett feltűnően koszos, kihúzta egész héten. Amíg száradt, addig felvettük a másikat. Fehérneműt naponta mostunk, hogy a három-négy váltásból minden napra jusson tiszta. A kabát alá télen több, ősszel és tavasszal kevesebb ruhát húztunk fel. Csizma, cipő évtizedekig vándorolt gyerekről gyerekekre a nagy családban. Eb-

nak. Bárki bármennyit ehetett belőle. Így ott mindig jóllaktam, és nem volt senki, akinek a számára ez a bőség nem volt elérhető, szóval ezt nem tudtam tizedelni.

De még mindig elégedetlen voltam. Keveseltem az Istentől jövő szeretetet és áldást. Mit tehetnék még érte? Ó, megvan! A ruháim! Aki a nyolcvanas éveket hozzám hasonlóan lábon hordta ki, tudja, hogy akkoriban nem okozott gondot reggel a ruhák kiválogatása. Volt egy vagy két nadrágunk, egy pólót két-

ből nem volt egyszerű kitalálni, mi legyen a tized, amelyet az Úrnak adok. Végül egy másik istenkereső lánypajtásommal ki-eszeltük a megoldást. Ő nekem adott, én neki adtam egy pólót. Vagyis cseréltünk. Ezzel rendben is voltunk.

Így utólag elég mulatságosnak tűnik gyermeki igyekezetem és naivságom, de akkor ez véresen komoly dolog volt. Utó-

lag tudom, hogy szeretett és megáldott az Isten, mert később valóban megérthettem, hogy ő már sokkal előbb a Fiát adta értem, hogy vele közösségben élhessek. Amikor ez világossá vált számomra, már egyáltalán nem érdekelt a tized: adni akartam az Úrnak minél többet. Abból, amim volt: dalt, imát, csendes időt, amelyet mind úgy éltem meg, hogy én kapom tőle. És persze ahol lehetett, ott segíteni. Mert engem szeretnek.

Lelkes, fiatal hívő barátaimmal köztereken zenéltünk, egy kis ejnye-bejnye még akkor is járt érte, de már a rendszer-váltás szelei fújtak, nagyjából elnézték.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

lamicskét enyhíthetett az a kis összeg is, amelyet én adni tudtam. Szigorúan ragaszkodtam hozzá, hogy minden esetben kiderüljön, az Úrtól kapták, a személy pedig, akin keresztül megérkezett, titokban maradjon. Nagyon élveztem. Ma is nagyon élvezem.

Ahogy aztán felnőttként férjhez mentem, és a gyülekezeti munkában is részt vállaltam, egyre több csalódott, megkeseredett keresztnnyel találkoztam, aki már nem tudott örömmel és szabadon adakozni. Túl sokszor kapták azt, hogy „Isten fizesse meg”.

Élménypedagógiában sokakat gazdagító ismerősöm gúnyosan húzta el a száját, amikor megkértem, szolgáljon közöttünk egy délután. „Á, egy újabb ingyenes munka, ugye?” – kérdezte, és láttam rajta, hogy a régen szívvel-lélekkel tanító kolléga mára belefáradt a tőle teljes természetességgel elvárt feladatokba. És folytathatnám. Hogy a gyülekezet szegény, a kántor nem kap fizetést, csak végigrohángálja a lelkéssel együtt a vasárnapját, és ez mindenki számára magától értetődő. Hogy ha egy gyülekezet hív meg valamilyen előadást tartani, még az is nagy szó, ha megköszönik, hiszen minden dicsőség az Úré. Hogy meg sem kérdezik attól, akit meghívtak, mivel tartoznak, miközben lehet, hogy a felkészülés szívből jövő adomány lenne tőle, de, mondjuk, az útiköltség már nem.

A kikényszerített adományok pedig nem áldássá, hanem keserűséggé válnak, és nőnek, burjánzanak. Végül sokan már Istenre is neheztelnek emiatt, pedig mi, keresztnnyek tesszük ezt egymással. Talán észre sem vesszük, milyen sok olyan magot szórunk így el, amelyből nem hála, hanem ürom nő. És még csak azt sem mondhatom, hogy ti tettétek, testvéreim, hiszen én magam is számtalanszor estem ugyanebbe a hibába.

Betegeket látogattunk, időseknek segítettünk fát vágni és behordani, kisgyerekekre vigyáztunk, hogy a szülők egy kis szabad levegőhöz jussanak. És mindezt eszünkbe se jutott áldozatnak megélni, sokkal inkább vidám szárnypróbálgatás volt az életre, és mellel valaki másnak is áldás volt közben.

Ahogy dolgozni kezdtem, magától értetődő módon figyeltem rá, hol is lenne a tizedem helye, és általában meg is láttam olyan szükségeket, amelyeket va-

Hogyan lehetne hát orvosolni a sok sebet? Azt hiszem, két oldalról kellene megközelíteni a problémát. Az egyik a gyülekezetek pénzihiánya. Nos, elő a rég bevált „addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér” elvvel. Jó programot nagy költségek nélkül is lehet csinálni. Egy közösen eltöltött gyülekezeti délután a végén tábortúzzal is lehet meghítt, építő alkalom. Többet ér, mint ha valakit kihasználunk, és akarata ellenére „szolgálatra”

nyomorítunk. Ha mégis valami extrára vágyunk, fogjunk össze a megvalósítás érdekében. Ki-kik lehetősége szerint tegye hozzá, amit tud. A terem berendezése, a sütemények elkészítése, a takarítás éppúgy felajánlás, mint a pénzadomány. Mi több, amiért áldozatot hoztunk, azt többre is értékeljük. Egyszerűen így működik az ember.

A „valláskárosult” kényszeradakozóknak is dolgozniuk kell a változáson. Először is szembenézni saját keserűségükkel és összegyűjtött haragjukkal. Leválasztani ezt Istenről és a hitükről. Megbocsátani önmaguknak a sodródásért és azoknak, akik visszaéltek jó szándékukkal és igyekezetükkel.

Ideje tisztázni azt is, hogy Isten nem a jó cselekedetek és szolgálatok miatt fog majd egyszer szeretni és megáldani, hanem már réges-régen ezt teszi. Amikor még meg sem születtünk, ő már kegyelmesen kiválasztott bennünket magának, és ezen nem is változtat. Jó ezután elhatározni azt is, hogy mi az, amit szabadon, szeretettel tudunk ezentúl szolgálatból tenni, és mi az, amiért fizetést kérünk, mert az a munkánk.

Van egy kedves, nagyra becsült ismerősöm, aki a meghívásainak az árát háromféleképpen határozta meg, mivel a bevétele már ezt lehetővé teszi. Az első tarifája egy szimpla „köszönöm”. Ahol ennyit kap az alkalom végén, azt a feladatot tudatosan Istennek ajánlja fel – ezt előre elhatározta, és saját szabadságából döntött így. A szerényebb anyagiakkal bíró közösségekhez úgy megy el, hogy amit a munkájáért fizetni tudnak, azt egy borítékban kéri, majd megtekintés nélkül megköszöni, és hálás szívvel fogadja. A harmadik tarifája a számlás, lekönyvelt; ez esetben előre megszab egy meghatározott összeget. Derűje és békéje olyan sugárzó, hogy szívem mélyén remélem, egyszer elérem majd én is az ő szabadságát.

Ma még időnként én is „szétszolgálok” magam, aztán meg keserűgek, amikor a számláim nincsenek elrendezve. Sajnos úgy tűnik, ebből a „betegségből” nem olyan könnyű kilábalni, de ha visszaviszvaes is, törekednünk kell rá, hiszen a keresztnny és a balek nem rokon értelmű szavak.

És ahogy az elején már beszéltünk is róla, a jókedvű – szabadon, szeretettel, örömmel – adakozót szereti, benne gyönyörködik meg az Isten is.

■ FÜLLER TÍMEA

Lelkészek az iskolapadban

Kodácsy-Simon Eszter a hittanári kiegészítő képzésről

A hittanári és a gyülekezeti ifjúsági munka szakmai erősítését segíti az a két féléves kiegészítő képzés, amely az Evangélikus Hittudományi Egyetemen indult a most véget ért 2017–2018-as tanévben a hitoktatást végző lelkészek számára. A tanári modul felépítéséről, az eddigi tapasztalatokról beszélgettünk Kodácsy-Simon Eszterrel, az egyetem valláspedagógia tanszékének vezetőjével.

– **Miért tartotta fontosnak az Evangélikus Hittudományi Egyetem, hogy a lelkészeknek hittanári kiegészítő képzést indítson?**

– Arra a kihívásra szeretnénk válaszolni, hogy egyre több lelkész foglalkozik egyre többet fiatalokkal és gyermekekkel iskolai keretek között. A lelkész-képzésben van ugyan egy-egy pedagógiai és pszichológiai kurzus, de ez az iskolai oktatáshoz nem elegendő. Fontosnak tartottuk, hogy azok a lelkészek, akik úgy érzik, hogy szeretnének ezen a téren fejlődni, vagy a munkakörükből adódóan az idejük nagy részét gyermekekkel töltik – például iskolalelkészek vagy főállású hitoktatók –, a kiegészítő tanármodul elvégzésével olyan szakmai, gyakorlati tudásra tegyenek szert, amely a munkájukat tovább erősíti. Ilyen ismeretek megszerzésére hallgatóinknak korábban az Eötvös Loránd Tudományegyetemen volt módjuk egy hosszabb képzés keretében. Az elmúlt tanévtől már egyetemünkön is végezhetnek ilyen irányú tanulmányokat; a pedagógiát Seresné dr. Busi Etelka főállású oktatóként tanítja, míg a pszichológiai tárgyaknak Csáky-Pallavicini Zsófia a gazdája.

– **Hogyan épül fel a képzés?**

– A két félév alatt a hallgatók hatvan kreditet gyűjtenek össze. A képzés kétharmada pedagógiai és pszichológiai stúdium, ezeken kívül gyakorlati, szakmódszertani és valláspedagógiai órák vannak még. Kurzusaink többek között olyan területeket ölelnek fel, mint a neveléslélektan, a tanulás pszichológiája, pszichológia pedagógusoknak, család-gondozás; szólnak a tanításban felmerülő kényes témákról, a különféle iskolaképekről, a speciális helyzetű gyerekekkel való foglalkozás lehetőségeiről, új pedagógiai módszerekről, de egészen konkrét nevelési-oktatási esettanulmányokkal és

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

hitoktatási szakmódszertani kérdésekkel is foglalkozunk.

– **A kötelező iskolai hitoktatás bevezetésével jelentősen megnőtt azoknak a lelkészeknek a száma, akik diákokat oktatnak.**

– Öröndetes, hogy akik eddig erre a képzésre jelentkeztek, mind maguk érezték úgy, hogy fontos kiegészítő tananyag lehet a szakmájukhoz. Ebben a tanévben a résztvevők saját tapasztalataiból indulunk ki, így feltártuk többek között azt, hogy mivel küzd egy lelkész hitoktatóként, iskolalelkészként vagy gyülekezeti lelkészként. Arra törekedtünk, hogy a felmerülő nevelési, fejlődéslélektani, szakmódszertani vagy egyéb kérdések esetében segítséget adjunk abban, hogy a lelkésztársunk jobban megértse saját diákjainak az érzéseit, dilemmáit, nehézségeit vagy éppen a maga számára nehézséget okozó fegyelmezési problémákat.

– **Mennyire lehet összehangolni az egyetemi tanulmányokat a lelkészi munkarendjével?**

– A lelkészek elfoglaltságai miatt esti tagozatos a képzés, ami azt jelenti, hogy havonta egy pénteki és egy szombat napot töltenek a hallgatók az egyetemen konzultációs órákkal. Mi, oktatók nagyon sok olyan feladatot adunk, amelyet gyakorlatként otthon végeznek el a lelkészek a saját munkájuk közben, így az önreflexióval igyekszünk segíteni az elmélyülést.

– **Beépült-e ez a modul a jelenleg teológus-lelkész szakon tanuló hallgatók tanrendjébe?**

– Nem lehet beépíteni egy másik képzés keretei közé, de ez nem is lenne jó cél, hiszen nem minden lelkész fog túlnyomórészt hitoktatással foglalkozni. A következő, 2018–2019-es tanévtől azonban a hallgatóinknak lehetőségük lesz arra, hogy negyed- vagy ötödéves tanulmányaik során ezt a modult is fel tudják venni és a lelkészi tanulmányaikkal párhuzamosan tudják végezni. Így a munkájukat már úgy tudják megkezdeni, hogy megfelelő mennyiségű peda-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

gógiai, pszichológiai és tanári ismeretek birtokában lesznek.

– **Egy tanév elteltével mik az eddigi tapasztalatok?**

– Az eddigi visszajelzések pozitívak, úgy látjuk, hogy fontos területen tudunk segíteni. Ugyanakkor mi is szeretnénk továbbfejlődni ezen a téren is. Ezért a tanév végén kiküldtünk a most végző hallgatóknak egy kérdőívet, azt kérjük tőlük, hogy ennek a kitöltésével értékeljék a képzés tartalmát, felépítését, módszertanát. Szeretnénk a képzést olyan irányban továbbfejleszteni, hogy minél inkább arról szóljon, amire szüksége van ma egy iskolalelkésznek, főállású hitoktató lelkésznek.

– **Mikor és milyen feltételekkel lehet a képzésre jelentkezni?**

– Ugyanúgy kell ide is jelentkezni, mint bármilyen más felsőoktatási képzésre. A következő tanévre a jelentkezési időszak már lezárult, júliusban várható a pótfelvételi meghirdetése. A pontos felvételi követelmények, feltételek és határidők egyetemünk honlapján olvashatók. Ez a képzés kimondottan a lelkészeknek szól. Aki közismereti szakos tanárként szeretne hittanár lenni, annak másfajta struktúrájú esti képzést kínálunk.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Lázárné Skorka Katalin mezőberényi lelkész is résztvevője volt a 2017–2018-as tanévben a hittanár-nevelőtanári mesterképzésnek. Az alábbiakban „hallgatói beszámolóját” olvashatják.

„Minden fáradsága, sokrétű feladatai ellenére, a hosszú tanulásoktól és a vizsgaidőszak stresszhelyzetétől elszokva azt mondhatom: szívből ajánlom ezt a képzési lehetőséget minden lelkésztársamnak! Főként azoknak adhat sok örömet, akiknek az egyetemi

évek után alig volt lehetőségük képezni magukat, tudományosan elmélyülni, a hétköznapi munkájukra szakmai szempontból reflektálni. A képzés minden tanegysége hasznos, gyakorlati ismereteinkre építő. A pszichológiai és a pedagógiai modulok olyan ismeretanyaggal bővítik tudásunkat, amely minőségi változást, megújulást idézhet elő szolgálatunkban. Az új tudásanyag segíti a tisztánlátást a gyermekek között, így a sajátos nevelési igényű tanulókra tekintettel is felvértez. Lelkigondozói tevékenységünk árnyaltabbá válhat, mivel értékes összefüggésekre találunk. Sőt eddigi jó gyakorlatunk is megerősítést nyer! Jó előadókát hallgathatunk, emellett pedig jólesik az itthoni «gépezetből» kiszakadni. Aki számára az élethosszig történő tanulás értékes lehetőség, az élvezni fogja a megfeszített tempót is, hiszen az intenzív képzést munka mellett csak így lehet végigvinni. [...]

Koronája mindezeknek az a havi egy alkalom, amikor öt lelkész nő együtt lehet! Tapasztalhatjuk az összetartozásunkat, beszélgethetünk, odafigyelünk egymásra! Igazi testvéri közösséggé formálódtunk. Ez a bónusz, az ajándék! Hálás vagyok érte, értük!”

A mennyei barikádokon

Egy műalkotásnak akkor van értelme, ha valamilyen módon reagál az élet lényegére vagy a történelem eseményeire. A budapesti Térszínházban június 16-án ilyen alkotást láthattak a nézők: az irodalom, a zene és a színház találkozásaként létrejött a *Búcsúfia* című előadás, Bucz Magor zenés színházi oratóriumának bemutatója, Bucz Hunor rendezésében. A dátum nem véletlen: hatvan éve, 1958-ban éppen ezen a napon végezték ki az 1956-os forradalom miniszterelnökét, Nagy Imrét és társait.

FOTÓ: TÉRSZÍNHÁZ

Bucz Hunor, a Térszínház igazgató-rendezője – a zeneszerző édesapja – így ír a mű létrejöttéről és lényegéről: „Bucz Magor *Búcsúfia* című zeneművét Benedikty Tamás *Szuvenír* című történelmi nagyregénye ihlette. A szuvenír emlék jelentésű, világias fogalom. A Corvin köz hőseiről szólva kesernyés irónia jelzi, hogy a forradalom gyermekei és a szabadság, amiért a pesti srácok küzdöttek, hovatovább elfelejtődnek.

A búcsúfia szakrális megfelelője a vásárfiának. A búcsú kegyelmi állapot – 1956 nemzetünk életében kegyelmi állapot. A szóösszetétel, a témát illetően, az 56-os generáció és a ma ifjúságának apa-fiú kapcsolatával mint jelentésárnyalattal bővül. A szuvenír keserű iróniája lírai tiszteletadásáá oldódik abban a kapcsolatban, amelyet a búcsúfia sugall. Gyermeki hit a lélek szabadságában és a szeretetben.”

A zeneszerző a hagyományos műfajok határainak átlépésével új szintézist hozott létre. Az oratórium egyedi előadó-apparátusa: három énekes, két színész és nyolctagú kamaraegyüttes. Az előadók megérdemlik, hogy név szerint megörökítsük őket: Messaoudi Emina, Térei Sándor színművészek; Szent Anna – soprán, Farkas András – tenor, Borka Ákos – bariton; Siklósi Kris-

tóf – fuvola (piccolo, altfuvola), Sándor Balázs – klarinét (basszusklarinét), Ion Curteanu – magyar cimbalom, Demeter Áron – zongora (csembaló), Balla Ákos – ütőhangszerek, Körmendi Johanna – hegedű, Kónya Attila – gordonka, Botár Bence – nagybőgő; vezényelt Kaposi Bence.

A háromnegyed órás mű tizennégy rövidebb-hosszabb tételből áll (emlékeztetve akár a keresztút tizennégy stációjára is). A mottó az első tételben szólal meg: „Szent lázadások, vágyak s ifju hitek / Örökös urának maradni: / Nem adatik meg ez mindenkinek, / Csak aki véres, igaz életű.” (Ady Endre: *Ifjú szívekben élek*)

Már a címek felsorolása is érzékelteti a kompozícióban izzó drámát. 1. *Szent lázadások*; 2. *Csend van*; 3. *A világrénd lövetne*; 4. *Kelj fel, és járj!*; 5. *Magával sodor a tömeg*; 6. *Géppuskából ugat a halál*; 7. *A srác meginog*; 8. *Támadj fel, Petőfi!*; 9. *Mint a mókus fenn a fán*; 10. *Statáriális tárgyalás*; 11. *Ne álljatok le szvingelni a halállal*; 12. *Halálnak halálával halsz*; 13. *Füst- és porfelhőben*; 14. *Örködnek a mennyei barikádokon*.

A szövegek könyv megszerkesztése, a szövegrészletek megszólaltatásának változatossága, a hangszerelés összeállítás, a különböző zeneszerzői techni-

kák alkalmazása, a hangszínekben rejlő lehetőségek kiaknázása – mind azt mutatja, hogy az ifjú komponista megértette az apák, sőt nagyapák generációjába tartozó Benedikty Tamás üzenetét. (A *Szuvenír* írója gimnazistaként részt vett a forradalomban, később pedig néhány olyan gondolatáért, amelyet joghallgató korában a többpártrendszeren alapuló polgári demokrácia államszervezetéről írt, államellenes izgatás vádjával be is börtönözték.)

A tudósító nem csupán a bemutatót szerezte benyomásait, hanem a partitúrát is megkaphatta az alkalom előtt. Így lehetősége nyílt arra, hogy áttekintse a mű felépítését, és olyan szövegeket is meghallhatott a bemutatót, amelyek a hangzás erőteljessége miatt nem érvényesülhettek.

Az oratórium egyik oszlopa a 13. tétel, amely a tankdübörgést és a bombázást, az ebből keletkező káoszt ábrázolja felkavaró módon. A csúcsponton a tenor a *Szózat* egy sorát énekl: „Az nem lehet, hogy annyi szív hiába onta vért.”

A 9. tétel a zenei paródia eszközével is él. A kupacba hajigált tetemek ábrázolásának döbbenetét a *Mint a mókus fenn a fán* úttörődal bugyuta megszólalása ellenpontozza. A zene néhol csárdásra emlékeztet, majd koloratúr-soprán operaária-zárlattal érzékelteti a helyzet abszurditását. (Nagy előképként eszünkbe juthat Bartók Béla *Concertójának* negyedik tétele, ahol a hazaszeretet dallamát katonacsizmák groteszk hangjai tiporják el.)

A változatos hangszerelésből kiemelkedik a klarinét és a cimbalom: ők indítják a kompozíciót, és ők adják meg a végkicsengést is a bariton utolsó mondata után: „Örködnek a mennyei barikádokon. Örködnek.”

Mi pedig emlékezzünk, és ne felejtjük őket!

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Országos összefogás az iraki keresztényekért

Hazatérő családoknak gyűjt a segélyszervezet

Országos adománygyűjtést indított iraki segélyprogramjának támogatására – „Esély a visszatérésre, esély a maradásra!” mottóval – az Ökumenikus Segélyszervezet. Mint a június 20-i budapesti sajtótájékoztatón elhangzott, az adománygyűjtő kampányban Lackfi János költő, író segít közel hozni az elmúlt időszakban sokat szenvedett családok történeteit.

Hogyan segíthetünk?

- Banki átutalással a 11705008-20464565-ös számlaszámra;
  - online adományozással a segelyszervezet.hu/irak oldalon;
  - csekk kérhető a 06-1/205-3955-ös telefonszámon vagy az adomany@segelyszervezet.hu e-mail-címen.
- Az adomány célját így kéri megjelölni a segélyszervezet a csekk Közlemény rovatában: „Irak – evangélikus”.

„Az Iszlám Állam térnyerésének 2014-es kezdete után négy évvel ma a legtöbb iraki településen már béke van. Több mint hárommillió belső menekült már visszatért, de ami fogadta őket, az nem sok okot adott a reményre és a maradásra: lebombázott házak, lerombolt iskolák és templomok – mondta Lehel László, az Ökumenikus Segélyszervezet elnök-igazgatója a sajtótájékoztatóján. – A következő időszak kulcsfontosságú a visszatérő családok életében. Azt tapasztaljuk, hogy ha megkapják a megfelelő segítséget az újrakezdéshez, akkor készek maradni és újjáépíteni az életüket, közösségeiket. Ha azonban nem érkezik segítség, a reménytelenség okán nagyon sokan dönthetnek úgy, hogy újra – ezúttal talán végleg – elindulnak Európa irányába. Segélyprogramunk következő szakaszában az újjáépítés mellett a munkahelyteremtésre fogunk koncentrálni, hiszen munka nélkül a visszatérő családok hosszú távon nem tudnak boldogulni” – tette hozzá az elnök-igazgató.

Lehel László kitért az iraki keresztények nehéz helyzetére is: „Elsődleges humanitárius kötelezettségünk mellett a Ninive-fennsík térségében van egy nagyon fontos, ha úgy teszük, ökumenikus felelősségünk a megmaradt keresztény kisebbségek felé is, amelyek az elmúlt években a létüket fenyegető üldözések után is szeretnének őseik földjén maradni.”

A sajtótájékoztatón dr. Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök bejelentette: csatlakozva a felhíváshoz, a következő hónapokban a Magyarországi Evangélikus Egyházban újabb gyűjtéseket szerveznek, és az adományokat az Ökumenikus Segélyszervezetnek adják át. Az elnök-püspök kiemelte: a közelmúltban Pröhle Gergellyel, az egyház országos felügyelőjével együtt a helyszínen győződhetek meg arról, hogy az evangélikus adományok hogyan válnak konkrét segítséggé. Az evangélikus gyülekezetek 2017 adventjén tizenötmillió forintot gyűjtöttek össze, amelynek köszönhe-

tően tizenhét család házának felújítását tudta elvégezni az Ökumenikus Segélyszervezet Bashiqában.

A szervezet 2016 óta állandó jelenléttel, újjáépítési és segélyprogramokkal támogatja a visszatérőket, köztük kiemelt figyelmet fordítva az üldözött keresztényekre. A helyszínen dolgozó munkatársak naponta találkoznak azokkal a személyes sorsokkal, amelyek egy-egy híradós riportból nem látszanak: a mindenüket elvesztett családok, a vallásuk miatt üldözött keresztények, a legszörnyűbb háborús borzalmakat átélt gyermekek történeteivel.

A segélyszervezet Lackfi János József Attila-díjas költőt (*képünkön*) kérte fel, hogy az irodalom eszközeivel – a helyszínen lejegyzett történeteket feldolgozva – segítsen megmutatni, mit éltek át a családok, és milyen dilemmákkal küzdenek most, egykori életük romjai közé visszatérve. A népszerű költő, író történetei fontos szerepet kapnak a szervezet most indult, egy hónapos adománygyűjtő kampányában.

■ Forrás: Ökumenikus Segélyszervezet

Sopron és Kassa közt félúton

Bemutatjuk a frissen egyházzenei doktori címet szerzett Remenár Krisztinát

Örömteli hír, hogy két évvel Fekete Anikó védése után – amelyről 2016. szeptember 4-i lapszámunkban tudósítottunk – újabb egyházzenei doktort köszönhetünk az evangélikus egyházban. Remenár Krisztinával, a csömöri gyülekezet kántorával és kórusvezetőjével a Cantate rovat vezetője beszélgetett.

– Szentháromsági vespera, rövid orgonahangverseny, valamint *A kassai magyar kántor, Hlboky György dallamgyűjteménye a Patay-kolligátumban* című értekezés – e feladatok teljesítésével nyerte el a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen az egyházzenei mesterdoktori (DLA) címet. De milyen volt az út ideig? Kérem, meséljen a gyökereiről!

– Nem a klasszikus zenészéletpálya szerint kezdtem tanulmányaimat, valójában tizenöt éves koromig fel sem merült bennem, hogy komolyabban foglalkozzak a zenével. Soproni születésűként óvodás koromtól egészen az érettségig olyan intézményekbe jártam, amelyekben a német nyelv oktatásán volt a fő hangsúly. A Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium nyolcosztályos német nemzetiségi tagozatát jártam végig, ahol komoly nyelvi tudásra tettem szert, ezt azóta is nagy ha-

szonnal tudom kamatoztatni az élet minden területén. Katolikus családba születtem, de a gimnáziumi hittantáborok és a főtí kántorképzős élmények olyan mély nyomot hagytak bennem, hogy hamar egyértelművé vált, hol is van a helyem. Zenei tanulmányaimat a Horváth József Alapfokú Művészeti Iskolában végeztem, ahová teljesen ironikus módon azért írtak be, mert kiscsömöriként ének-zenéből lettek a legrosszabbak az eredményeim. Hat éven keresztül fuvolázni tanultam, emellett akkor kezdtem el komolyabban zongorázni és orgonálni, amikor egyértelművé vált előttem, hogy zenei pályán szeretnék elhelyezkedni.

– **Mi vezette az egyházzene felé? Hogyan lett csömöri kántor?**

– Az egyházzene felé a főtí kántorképzős tanfolyamokon szerzett élmények és tapasztalatok vezettek. Akkoriban a

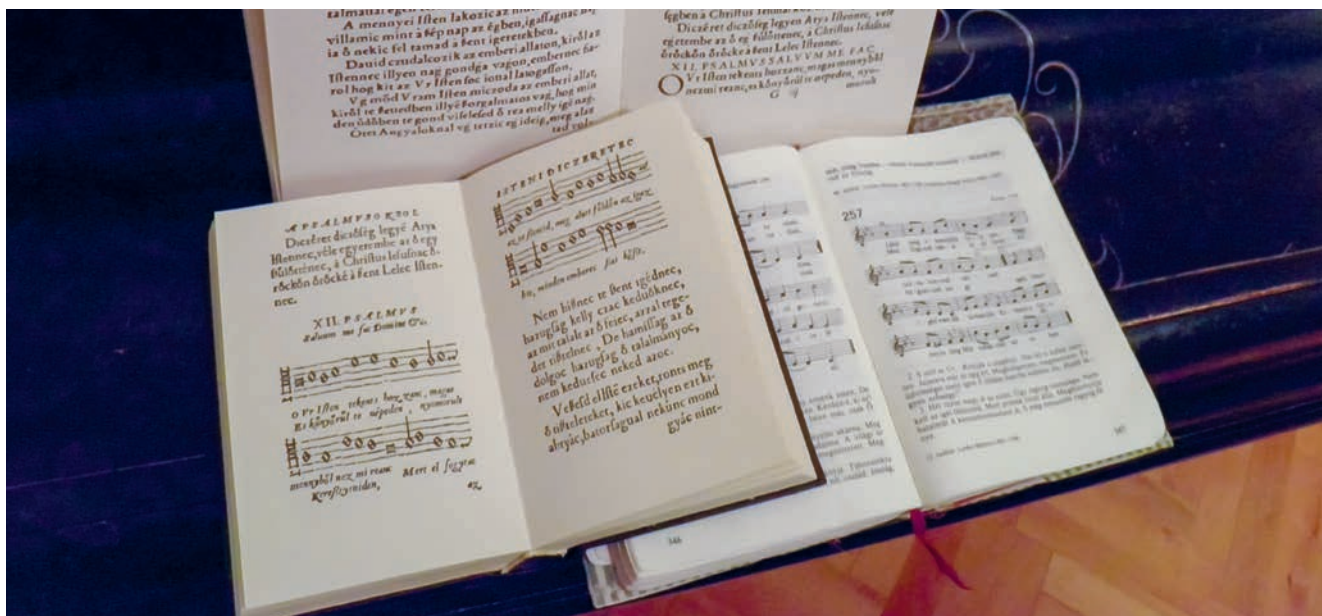
zeneiskola mellett a soproni líceumban is tanulhattam fuvolát: az ottani tanárom javasolta, hogy próbáljam ki a főtí tanfolyamot. Ez 2003-ban volt, azóta nem telt el nyaram kántorképző nélkül. Főten több zeneakadémiai egyházzene-hallgató is tanított minket, és általuk olyan impulzusok értek, amelyek egyértelművé tették, hogy én is ezt a hivatást szeretném választani. Csömörrre éppen Fekete Anikó által kerültem harmadéves egyetemistaként. Az alapképzés diplomaliturgiám után kerestem meg Anikó, hogy Csömörrre kántort keresnek, lehetőleg olyat, aki kórusral is tudna foglalkozni. Mivel nekem nem volt állandó kántori helyem, és kórusvezetés szakirányos voltam, nagy örömmel vállaltam el a feladatot.

– **Miért éppen ezt a dolgot választotta? Miben tágította látókörét a disszertáció megírása?**

– Egyházzenei tanulmányaim során több részterülettel is szívesen foglalkoztam, de valahogy a legmélyebb érdeklődést a himnológia, azaz a gyülekezeti énekeskönyvek és énekek története váltotta ki bennem. Több lehetséges téma elvetése után megkerestem Ferenczi Ilonát [*a Zene-tudományi Intézet Magyar Zene-történelmi Osztályának tudományos főmunkatársa – a szerk.*], aki a témajavaslat után a konzulensemé is vált, ő kísért a témaválasztástól a dolgozat elkészültéig. A dolgozat megírása hozzásegített ahhoz is, hogy egy-egy dallam változatai közül a megfelelő szempontok alapján a lehető leghitelesebbet meg tudjam találni. Mindezek az ismeretek remélhetőleg nemcsak a múltbeli információk helyes kezeléséhez vittek közelebb, hanem ahhoz is, hogy a jövőben hasznosan hozzá tudjak járulni énekeink használatához.

– **Milyen tervei vannak szakmailag? És a magánéletben?**

– Kétféle területen szeretnék dolgozni egyházzenei szakmailag: aktív muzsikusként a gyülekezetben, ahol a megszerzett tapasztalatokkal elősegíthetem a zenei látókör tágítását. Emellett kutatóként az evangéli-

FOTÓK: REMENÁR KRISZTINA ARCHIVUMBÓL

kus egyházzenei további új információkkal gazdagítanám. Erre szerencsére lehetőségem nyílt: épp az elmúlt fél évben kaptam állást a Zeneakadémia egyházzenei kutatócsoportjában, ahol tovább folytathatom a dolgozatomban elkezdett munkát. A doktoriskola befejezése után a magánéletben is nagy változások várnak rám, hiszen férjemmel – aki maga is kántori szolgálatot végez – szeptemberre várjuk első gyermekünk születését. Szeretném, ha az egyházzene nemcsak a munkám lenne, hanem hivatásomként átjárná majd leendő családom életét is, hogy tovább tudjuk adni mindazt, ami bennünk is olyan nagy hatást váltott ki.

Remenár Krisztina összefoglalója disszertációjáról. Egyházzenei doktori dolgozatomban egy valamivel több mint hatszáz oldalas kézirat összesen tizenhat oldalát dolgoztam fel. A kéziratot dr. Patay Pál adományozta a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei Nagykönyvtárának 2007-ben. A disszertáció elején a kézirat elnevezéséről részletesebben is írtam, hiszen mindeddig nem volt egy általánosan elterjedt és elfogadott megnevezés. A dolgozatomban végül a következő mellett döntöttem: *A kassai magyar kántor, Hlboky György dallamgyűjteménye a Patay-kolligátumban.*

A feldolgozott tizenhat oldalon Hlboky György nyolcvannalgyűgyűkezetű énekdallamot írt össze. Ezek többségükben a 16. századi Magyarországon keletkeztek, de a magyar eredetű énekek mellett húsz genfi zsoltárt is talá-

lunk. Hlboky dallamait összehasonlítottam mindazokkal az ismert változatokkal, amelyek a különböző énekeskönyvekben megjelentek, és a dolgozat központi témájaként ennek az összevetésnek az eredményeit írtam le. Ezek alapján kitűnt, hogy Hlboky alapos zenei ismeretekkel rendelkezett, és meglehetősen pontosan kottázta le a gyülekezeti énekeket. Sajnos hiányzó lapok miatt a gyűjtemény jelentős része, harminc dallam töredékesen maradt fenn, ennek ellenére a kassai lejegyzésű dallamtár nagyon fontos szerepet játszik a magyar gyülekezeti énekek kutatásában, hiszen nem bővelkedünk korabeli kéziratos lejegyzésekben.

Hlboky Györgyöt a korábbi irodalmakban katolikus kántorként említették, ő maga azonban csak annyit írt gyűjteménye címlapjára, hogy trencsényi származású, és a kassai magyar gyülekezet kántora. A zenei anyag megismerése során gyanút fogtam, hogy egy katolikus kántor vajon miért vett bele olyan sok genfi zsoltárt, néhány Luther-éneket, valamint alapvetően reformátusok és evangélikusok által használt dallamot a fiatalok számára összeírt tételek közé. És miért nem jegyezt le egy olyan dallamot sem, amely egyértelműen a katolikus egyházhoz vezethetne minket?

Eleinte a trencsényi kereszteselési anyakönyvektől reméltem a megoldást, és bizonyos szempontból nem is kellett csalódnom. Evangélikus és református anyakönyvek híján csak a katolikus iratokban tudtam kutatni, viszont azokban is értékes információkra leltem: találtam ugyanis több Hlboky vezetéknévű ke-

resztszülőt, szülőt és néhány gyermeket is. Hlboky György neve öt esetben keresztszülőként, egy esetben pedig szülőként jelent meg az 1674 és 1678 közötti feljegyzésekben. A trencsényi katolikus kereszteselési anyakönyvek ezek alapján nem adtak választ a felekezeti hovatartozás kérdésére, viszont segítettek a gyűjtemény lejegyzőjét időben pontosabban elhelyezni. A gyűjtemény így a 17. század végén, legkésőbb a 18. század elején keletkezhetett.

Hlboky György felekezeti hovatartozásának kérdésére a trencsényi katolikus temetési anyakönyvek kínáltak megoldást. Azokban ugyanis nemcsak azt jegyezték fel, hogy mikor hunyt el az illető, hanem azt is, hogy hány éves korában, és hogy melyik felekezethez tartozott. Egyértelmű utalást kaptam arra, hogy az itt megtalálható Hlboky vezetéknévűek mind a lutheránus egyház tagjai voltak. Nem találtam meg ugyan Hlboky Györgyöt, így nem derült ki a halálozási évszáma, viszont beigazolódott a gyanúm, hogy a gyűjteményt nem katolikus kántor írta le, hanem egy zeneileg jól képzett evangélikus.

Egyéb egyházi tartalmú kéziratokból pedig kiderült, hogy a kassai evangélikus gyülekezeten belüli többnyelvűség indokolhatta azt, hogy Hlboky külön kiemelte a magyar gyülekezethez való tartozását. Úgy tűnik tehát, hogy egy újabb fontos evangélikus vonatkozású dallamgyűjtemény került elő Patay Pál 2007-es adománya által, amelyből több énekeskönyvi énekünk egészen korai változatát is megismerhetjük.

■ ECSEDI ZSUZSA

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kétfelétként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

Kövessen bennünket
az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal,
lelki táplálékkal, friss hírekkel,
érdekes interjúkkal, véleményekkel,
videókkal és képekkel várja Önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

Kötőszó – Rákérdez,
következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ŐRBOTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután 3 órától 5 óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

RADOSNÉ LENGYEL ANNA *országosfelügyelő-helyettes,*
a Déli Egyházkerület felügyelője

Óvodapedagógusi állás. Az Alberti Evangélikus Egyházközség Óvodája óvodapedagógusi állást hirdet két fő részére. Elsősorban evangélikus, keresztény értékrendet képviselő óvodapedagógusok jelentkezését várjuk. Jelentkezni Europass önéletrajzzal és bizonyítványmásolattal lehet az ildiko.mag@lutheran.hu e-mail-címen július 30-ig. Bérezés a Kjt. szerint; cafeteria, albérlet támogatása lehetséges. A foglalkoztatás jellege: teljes munkaidő, egy év munkaviszonyt követően határozatlan idejű.

Református énekek XVII. A soron következő *Református énekek* koncert-istentisztelet július 7-én 19.30-kor kezdődik Budapesten, a Művészetek Palotájában. A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben a háromszázötven fős Kárpát-medencei egyesített kórus orgonakísérettel énekel egyszólamú református zsoltárokat, dicséreteket és többszólamú kórusműveket. Orgonán közreműködik Szabó Balázs orgonaművész. Karnagyok: Arany János, Balogh Lázár, F. Sajó Márta, Nagy-Szabó Kornélia. Jegyek kaphatók a Stereo Kft. üzletében (1114 Budapest, Bartók Béla út 59.) és a Művészetek Palotájának jegypénztárában. További információ: rzf.reformatus.hu.

Elvarázsolni a bajor testvéreket

Mondhatjuk, hogy sikerült. Négynapos látogatáson járt egyházunkban június 6–9. között a Bajor Evangélikus Egyház kimondhatatlan nevű Teilhandlungsfeldkonferenz csoportja, amely valójában a bajor egyház kelet-európai bizottságát jelenti. Hazánkba látogató tagjai kíváncsiak voltak arra, hogyan jelenik meg egyházunk munkájában a bajor testvérkapcsolat, és mit jelent ma evangélikusnak lenni Magyarországon. Mindezt azért, hogy a testvérkapcsolati szerződés 2020-ban esedékes aláírása előtt friss képet kapjanak a két egyház közös munkájáról.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Esős időben érkezett a müncheni Railjet szerelvény a győri pályaudvarra, ahol hamarosan ismerős arcok tűntek fel a peronon. Összesen hat ember szállt le a vonatról: Fritz Blanz, a bajor diakónia kelet-európai referense, Klaus Göldner regensburgi gyülekezeti lelkész, Heike Gröschel-Pickel, a Gusztáv Adolf Segélyszervezet bajor szervezetének felelőse, az eredetileg erdélyi szász Sigríd Schmidts, az évek óta tartó bajor–magyar óvodai szeminárium bajor szervezője, dr. Wenrich Slenczka esperes, a csoport vezetője és Raphael Quandt egyháztanácsos, a bajor egyház országos irodájának új kelet-európai referense.

Ők voltak elég elszántak, hogy a mintegy tizenöt tagú bizottságból eljőjenek, és megnézzék, hogy vannak magyar „testvéreik és a nyáj”. Mindegyikük járt már Magyarországon, ezért kicsit „melegebb fogadtatásra” számítottak, de amit az esős idő megtagadott, a győriek szívvel-lélekkel bepótolták.

Elsőként a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Püspöki Hivatalának vendégszeretettel élvezték, ahol kávé és sütemény mellett beszélgettek Szemerei János püspökkel a kerület jelenlegi helyzetéről – rövid történelmi bevezető után. Az egyházfő kitért arra is, hogy a reformáció idején megalakult és az ellenreformáció alatt nem

kímélt gyülekezetek ma hogyan próbálják mások számára is vonzóvá tenni evangélikusságukat, hogyan működnek együtt a határ mentén osztrák, szlovén és szlovák kollégáikkal, mit jelent a bajor kapcsolatban megtapasztalt testvéri szolgálat, és hogyan tudunk továbblépni a jövő felé egy elvilágiasodó társadalomban.

A püspöki hivatalból a győri Insula Lutherana felé vezetett a bajor vendégek útja. A gyönyörűen felújított templomot Csorba János igazgató lelkész és Hallgatóné Hajnal Judit, a Péterfy evangélikus gimnázium igazgatója mutatta be. Sorra került az evangélikus szigeten található minden további intézmény: a gimnázium, amelynek bajor testvérkapcsolatáról szintén az igazgatónő beszélt, majd Hujber Istvánné vezető óvónő az óvodáról, dr. Szilvásyné Pereg Eszter igazgató pedig a szeretetotthonról szólt.

Vacsora után Budapestre vezetett a vendégek útja, ahol másnap folytatódott a program. A eseménydús nap már reggel fél 9-kor kezdődött iskolalátogatással. Hajdó Ákos igazgató és Fabiny Katalin tanárnő ismertette a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium testvérkapcsolati munkáját. A színes beszámoló során két tanuló is megosztotta a látogatókkal a bajor diákokkal közös élményeit. A gimnázium után

egyházunk országos irodájában a nyugdíjban vonuló Gáncs Péter püspökkel találkozhattak a bajor vendégek. A Déli Egyházkerület leköszönő lelkészi vezetője a kifutó modellekről beszélt, a tőle megszokott szellemességgel gondolva itt a lejárt püspöki mandátumára, de a mai egyházra mint modellre is, amely ugyanakkor megreformálva mégiscsak az Úristen eszközeként szolgál embertársaink javára.

A püspöki eszmecsere után Krámer György országos irodaigazgató és az iroda több osztályvezetője bekapcsolódott a bajor vendégekkel folytatott beszélgetésbe, számot adva arról, hogy milyen sokrétű kapcsolatrendszerként hálózta be a két egyház együttműködése a diakóniai, az iskolai és óvodai oktatási, az építési és a gyülekezeti, missziói munkát. Délután és este a diakónia menekültszolgálatáról és az Evangélikus Hittudományi Egyetem munkájáról is képet kaphatott a német delegáció a találkozások során.

A látogatás utolsó előtti napján Mezőberénybe kirándultak a bajor testvéregyház munkatársai. Lázárné Skorka Katalin lelkész kalauzolta végig a csoportot a német templomon, de jártak a gimnáziumban, csigatésztát csavartak a gyülekezet asszonykörével, és találkoztak Kondor Péterrel, a Déli Egyházkerület megválasztott püspökével, Nagy Zoltán esperessel és Fejér Sándor nyugalmazott lelkésszel, a szlovák gyülekezet vezetőjével is.

Tartalmas és egyúttal meggazdagító volt ez a négy nap. A varázslat sikerült, köszönhetően a program minden magyar résztvevőjének, bár azt hiszem, a csigatészták készítése lesz az egyik legszebb emlék, mert ez szimbolizálja a legjobban: lehet, hogy az Istenbe vetett kitartó hit a mai világban régmódinak tűnik, de a nyomában fakadó öröm és erősödő közösség erőt adhat mindnyájunknak, Magyarországon és Bajorországban egyaránt.

■ CSELOVSKYKYNÉ DR. TARR KLÁRA, az országos iroda ökumenikus és külügyi osztályának vezetője

Úszunk a boldogságban

Újranyílt a Fébé uszodája

Hosszú idő után újra megnyílt az uszoda Piliscsabán, a Fébé Evangélikus Szeretetszolgálat épületében. Érthető az öröm. Itt a lehetőség, hogy egy európai szintű és Magyarországon egyedülálló diakóniai intézmény fejlődhessen tovább – mondta a június 6-i megnyitőünnepségen Gregersen-Labossa György szombathelyi lelkész, egyházunk diakóniai bizottságának elnöke.

Köszöntőjében Buda Annamária, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Diakóniai Osztályának vezetője ezt írta: „Erre a helyre mindig is csodálkozással vegyes tisztelettel néztem. Erre a helyre, amelyet a víz tölt meg, mely felhajtóereje miatt felemel, mely hasznos elemei okán éltet. Azt hiszem, mindig erre van szükségünk: éltető és felemelő erőkre. A diakóniában általában lehúzó, nehéz helyzetekkel találkozunk, elsomorító sorsokkal. Itt sincs ez máshogyan. Emlékszem, amikor mint intézményvezető jöttem önökhöz, hányszor osztották meg velem titkaikat, problémáikat, amelyeket nehezen hordoztak, mert nehezen hordozhatók voltak. De ez a remény helye, a lehetőségek helye – nem csak a munka okán. Most az uszoda újranyitása okán is. Köszönöm szépen Dávid István intézményvezető úrnak és munkatársainak a bátorságot az újranyitásra. Köszönöm polgármester úr-

nak a partnerséget a működtetésben. Köszönöm az áldást, amely segíti az itt zajló életet, legyen az kinek-kinek munka vagy szórakozás, pihenés, sport vagy erősödés, ügyesedés. Isten adjon sok örömet mindannyiunknak ebben az új vállalkozásban!”

Farkas András, Piliscsaba polgármestere a városvezetés és a lakók nevében üdvözölte az uszoda újranyitását. Beszédében az úzás egészségre gyakorolt hatását és az uszoda közösségteremtő szerepének fontosságát hangsúlyozta, kiemelve, hogy kicsiktől az idősebbekig mindenki használhatja majd, lesz babaúzás és óvodás-iskolás úzásoktatás is.

Szitár Zsolt, az otthon első lakóinak és munkatársainak egyike idézte fel ezután a Fébé hő- és újkori történetét. Kiemelte, hogy Gadó Pál, Pali bácsi, az intézmény megalapítója és első vezetője volt az, aki mai formájában megálmodta a mozgáskorlátozottak komplex rehabilitációs intézetét, amely akkor háromszáz-

millió forintos beruházással – johannita és holland segítséggel – a kilencvenes évek elején megszülethetett.

A folytatásban Dávid István intézményvezető elsőként arra kérte a résztvevőket, hogy Éva néni – Gadó Pál özvegyét – is tapsolják meg, majd emlékezett, hogy a Fébé név nem mindig csengett jól a szakmában. Bízunk abban – fogalmazott –, hogy az intézmény újra fel nőhet a névhez, amelyet visel, és ehhez talán egy újabb kis lépés az uszoda újranyitása. Az intézményvezető áttekinthette a felújítás folyamatát: a hatvanmillió forintra becsült költségnek kevesebb mint tizedéből sikerült a feladatot megoldani. Ehhez szándék, leleményesség és apró lépésekben folyó előrejutás kellett. Természetesen kellett támogatás is: egyházunk tartalékalapja, önkormányzati támogatás, a diakónia adományai (burkolatok) és a munkaügyi központ segítsége, amely lehetővé tette, hogy többen dolgozhassanak a felújításon.

Ezek után Dávid István felolvasta a munkálatokban szerepet vállalók névsorát, megköszönve áldozatos munkájukat, kiemelve Raj Nikolettet, Bódi Istvánt és Németh Pált, akik emléklapot vehettek át. Előadásában fontosnak tartotta megemlíteni: egy foglalkozásrehabilitációs intézmény számára elengedhetetlen, hogy változatos tevékenységeket tudjon biztosítani, hiszen a foglalkoztatottak eltérő érdeklődésűek, képzettségűek. Itt hívta fel a figyelmet arra, hogy a Fébé menedzsmentjében is dolgoznak megváltozott munkaképességűek, az uszoda pedig egy újabb lehetőség arra, hogy olyanok is dolgozhassanak például a pénztárban, akik mást nem tudnak végezni.

Dávid István ezek után az intézmény tevékenységének komplex jellegére mutatott rá. Kiemelte, hogy az uszoda egy nagyobb koncepció szerves része, az egészségmegőrzés és -helyreállítás egyik fontos eleme. Egyben szemléletformálásra is használható, és – mivel nemcsak megnyitni, hanem működtetni is kell – olyan szolgáltatáscsomag kialakításán dolgoznak, amely az intézményen túl a nagyközönség számára is vonzó.

FOTÓK: CSÚRY CSABA

A köszöntők után Kézdy Péter lelkes áhítatában Ézs 42,10–13-at hozta a hallgatóság elé: „Énekeljétek az Úrnak új éneket, dicséretet a föld határáig, akik tengerre szálltok, és ami a tengert betölti, a szigetek és lakóik!” Hangsúlyozta, hogy a próféta itt nem az uralkodó népet, hanem az elszigeteltekét hívja énekre. Emlékeztetett, hogy Isten szabadítása érkezik mindenki számára, a betegség, szegénység nem szigetelhet el többé, hiszen az Úr legyőzi ezeket a hatalmakat. Mindezek kapcsán arra mutatott rá, hogy önálló életet biztosítani és közösséget teremteni – ez a Siló–Fébé célja, az, hogy Piliscsaba lakói és az intézmény újra egy közösséget alkossanak. Uszoda, torna, tánc, áhítat vagy egy sütemény és egy csésze tea közös elfogyasztása mind az új közösség alakításának eszköze.

Az áhítat után Gregersen-Labossa György szombathelyi lelkes, egyházunk diakóniai bizottságának elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, említve, hogy bár messziről érkezett, fontosnak

tartja, hogy lássa, milyen munka folyik a diakóniai intézményekben, így Piliscsabán is. „Nagy múlttal, viharos közelmúlttal és nagy reményekkel bíró intézmény a Fébé. Ez a hajó majdnem léket kapott, de az egyház és a diakónia nem engedte elsüllyedni, az új intézményvezető pedig nyugalmat teremtett” – mondta. Emlékeztetett, mennyire rossz volt nézni, amikor mindenféle dobozokkal volt tele az uszoda, mint egy raktár, miközben a város is igényelte volna, hogy rendeltetésszerűen lehessen használni. Mára pedig újra üzemel, és itt a lehetőség, hogy egy európai szintű Magyarországon egyedülálló diakóniai intézmény fejlődhesen tovább.

Végül, de nem utolsósorban Fabiny Tamás elnök-püspök áldotta meg az uszodát, aki – mint előtte mondta – maga is sportszerető ember. Érdekességként említette, hogy nem volt könnyű úszással kapcsolatos történetet találnia a Bibliában, miközben ökölvívásról, futásról többször szó esik. Végül János evangéliumának 21. fejezetében buk-

kant rá a 7. versre. Itt Jézus megjelenik a Tibériás-tengernél a tanítványoknak. Amikor Simon Péter meghallja, hogy az Úr az, leveti felsőruháját, a tengerbe veti magát, és úgy úszik oda hozzá. Az új uszodára vonatkoztatva a püspök így fogalmazott: „Ez egy megszentelt hely, itt Jézushoz lehet közeledni akár kerekesszéssel, akár úszva is. Halljuk meg ezt a hívó szót, és éljünk a találkozások lehetőségével!” Saját korábbi betegsége kapcsán megjegyezte, hogy van, amikor az ember járni nem tud, de úszni még igen, hiszen a vízben könnyebb a testnek. Ez a könnyűség érhető el itt a test mellett a léleknek is.

A megnyitó moderátora Szvitil Györgyné, a Fébé korábbi kerekesszékes dolgozója volt, aki érzékenyen és izléselesen teremtette meg az esemény hangulatát és egységét. A rendezvény szeretetvendégséggel ért véget, a bográcsban főtt gulyásból még az is „repetázott”, aki korábban jelezte, hogy sietnie kell.

■ Forrás: *Evangélikus Diakónia*

Megoldásra törekedni, nem győzelemre

Lelkigondozói konferencia Piliscsabán

Másfél nap és mennyi érték, élmény, szolgálatunkat továbbsegítő tanulság! Hat evangélikus kórházlelkész tartott előadást, és több mint húsz önkéntes lelkigondozó, érdeklődő volt együtt június második hétvégéjén Piliscsabán, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban. Lám, Isten így használja övéit, hogy legyen végül egy áldásokban gazdag, közös szimfónia az ő dicsőségére és sokak lelki épülésére.

Heinemann Ildikó kórházlelkész bibliatanulmánya nyitotta a programot pénteken: hogyan szólalnak meg az érzések és az indulatok a Bibliában, főképpen az óstörténetben és Jézusnál?

A délutáni első előadást Tóth Melinda Anna kórházlelkész tartotta *Indulatainkból adódó pozitív megoldások* címmel. Tanulságos volt hallani arról, hogyan jelennek meg a konfliktusok, és hogyan jutunk el a megoldásokig, ha Isten Lelke elkezd dolgozni bennünk. Olyan jó volt hallani, hogy a humor, amely Isten ajándéka bennünk, minden élethelyzetben segít; a szeretet, a másik „fűszer” pedig átszínesíti az életünket.

A két előadás között Balázs Katalin körtáncoktató vezetésével táncoltunk a tisztáson, és átéltük a szakrális tánc gyógyító, érzelmeket, indulatokat lecsendesítő hatásait. Ez a tánc „belépés a csendbe, ahol minden mozdulat imává változik”.

A tánc után Molnár József kórházlelkész előadása következett *Indula-*

taink és kezelésük a mindennapokban címmel. Praktikus ötleteket kaptunk az érzések, indulatok kezeléséről. Az esti orgonamuzsika közben testvéri közösségben együtt úrvacsoráztunk, majd a kölcsönös bizalom atmoszférájában meghitt beszélgetés alakult ki, ahol mindazt megoszthattuk a többiekkel, ami bennünk megszólalt a témával kapcsolatosan.

A szombati napot Bajuszné Orodán Krisztina kórházlelkész reggeli áhítata kezdte arról, hogy az Úr megvizsgál minden szándékot és indulatot. Kalocsa Zsuzsanna kórházlelkész *Indulataim nincsenek tekintettel az elveimre* című előadásában fontos gondolatok hangzottak el arról, hogy a megoldásra törekedjünk, ne a győzelemre.

Az utolsó előadást e sorok írója tartotta *A szellemi dimenzió jelentősége érzéseink, indulataink kezelésében* címmel. Arról hallottak a résztvevők, hogy a tudatosság által Isten milyen nagy lehetőséget adott nekünk, hogy éljünk a bennünk is jelen lévő „isteni” hatalmával.

Kalocsa Zsuzsanna evangélikus lelkész, klinikai lelkigondozó, szupervizor: Örömteli volt számomra, hogy új arcokat is felfedeztem a hallgatóságban. Külön ajándék volt, hogy megtiszteltek bizalmukkal az előadásom után, és konkrét kérdéseket fogalmaztak meg az életből. Ehhez kapcsolódóan szeretettel az ígért idézet: „Szállj hát velem / egy rezdülésű szárnyacsapással. / Hullongó tollak voltunk egyedül, / – szárnyak lettünk egymással.” (Váci Mihály: *Két szárny*)

Bajuszné Orodán Krisztina kórházlelkész: Úgy érzem évről évre, hogy a mi konferenciáink, mint valamiféle oázis a sivatagban, üdítő színteljesítői egyházunk konferenciakínálatának. [...] Harmónia, egymás elfogadása és szeretete társult a magas színvonalú, étellel teli előadások mellé. Indulataink, érzéseink, gondolataink mentén hangzottak el bibliatanulmányok, előadások és áhítatok, amelyekre a koronát az imáságos tánc, a meditatív körtánc tette. Ahogy fogtuk egymás kezét, és kör-táncoltunk, átadva magunkat Isten és egymás szeretetének, úgy fogtuk egymás kezét lelki értelemben is, és táncoltuk át egy körben ezeket a nehéz és aktuális témákat. Mihez kezdjek magammal? Hogy tudom kezelni indulataimat és érzéseimet? Hogyan lehet a negatívból pozitív irányba billenni, mi segíthet ebben? Az Isten szeretetén és elfogadásán kívül az a szerető és elfogadó légkör segíthet ebben, amely belengte az egész másfél napunkat, és amely nem mindig van jelen más alkalma-

A zárókör „morzsaszedése” hallatán kiderült, hogy sok hasznos tanulsággal gazdagodtunk, és hogy sokaknak ez az „igazi” közösségük. Igen, a Lélek összeköt minket, a szolgálat Lelke, a szeretet Lelke. Ezt éltük át, akik részt vettünk ezen a konferencián. Azt pedig külön nagyszerű volt hallani: „Milyen jó, hogy ti, kórházlelkészek ilyen jól tudtok együttműködni!” Hála legyen Istennek a sok értékért, tanulságért, és hogy új erőt kaptunk további szolgálatainkhoz a szenvedő világban.

■ HONTI IRÉN

evangélikus kórházlelkész

Lett lelkésznőt ordináltak Ausztriában

FOTÓ: EVANG.AT

Lettországban nem szentelnek lelkészé nőket az evangélikus egyházban, ezért Dace Dislere-Musta négy évvel ezelőtt Ausztriába költözött. A teológust, aki szülőhazájában korábban éveken át kórházi lelkigondozást végzett, és a szeretetszolgálat munkájában is részt vett, Ingrid Bachler egyházfőtanácsos június 10-én ordinálta.

„A kicsi templom tele volt, a gyülekezet, a segédlelkészek, barátok, sőt még három katolikus pap is együtt ünnepelte meg a lett teológus ordinációját, akinek huszonöt évet kellett várnia arra, hogy hivatalosan is viselhesse a Luther-kabátot. Avatása után Dace Dislere-Musta az Ausztriai Evangélikus Egyházat ajándékozza meg tehetségével és kompetenciájával az evangélium szolgálatában” – mondta az egyházfőtanácsos.

Dislere-Mustához hasonlóan több nő is elköltözött, hogy lelkészként szolgálhasson. Akik Lettországban maradtak, kórházi lelkigondozóként vagy börtönökben dolgozhatnak. Ő is sokáig végezte így a szolgálatát. „De aztán fontos lett számomra, hogy ne éljek hamis lojalításban” – mondta.

A mintegy kétmillió népeségű Lettországban hétszázezren vannak az evangélikusok.

■ Forrás: Evangelikus.hu

Alaptörvényben a keresztény kultúra

Elfogadta az Országgyűlés június 20-án, szerdán az alaptörvény hetedik módosítását. Az állam alapvető kötelessége az ország alkotmányos önazonosságának és keresztény kultúrájának védelme, és Magyarországra idegen népesség nem telepíthető be – rögzíti az alkotmány.

Az összes országgyűlési képviselő kétharmadának támogatását igénylő jogszabályt 159 „igen”, 5 „nem” szavazattal hagyta jóvá a parlament. A Trócsányi László igazságügyi miniszter által benyújtott módosítással az állam minden szervének kötelességévé vált az ország alkotmányos önazonosságának és keresztény kultúrájának védelme.

Kiegészült a közös uniós hatáskörgyakorlás alkotmányban rögzített szövege. Az újdonság az, hogy a közös hatáskörgyakorlásnak összhangban kell állnia az alaptörvényben foglalt alapvető jogokkal és szabadságokkal, továbbá az nem korlátozhatja Magyarországnak a területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogát. Magyarországra idegen népesség nem telepíthető be – rögzítették a képviselők. A módosítás – egyes kivételektől eltekintve – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

■ Forrás: MTI

Lovászpatonai lelkésziktatás

A Veszprém megyei Lovászpatonán 1616 óta szolgál evangélikus pásztor. Az egyházközség huszonötödik parókus lelkészét, Farkas Ervint június 2-án iktatta be szolgálatába Polgárdi Sándor, a Veszprémi Egyházmegye esperese. Farkas Ervin megválasztott lelkész Martin Luther King híres beszéde nyomán úgy fogalmazott: „Van egy álmom. Van egy álmom egy gyülekezetéről, amely nem siratja önmagát, hanem lehetőségei szerint éli meg nap mint nap az evangélium csodáját. Van egy álmom egy gyülekezetéről, melyben közösen a megélt evangéliumból táplálkozva megyünk, és tesszük a dolgunkat!”

■ Forrás: Evangelikus.hu

Elhunyt dr. Balás István

Életének 69. évében, június 17-én elhunyt dr. Balás István ügyvéd, volt országgyűlési képviselő, az evangélikus Mandák kórus karnagya, a főtí Evangélikus Kántorképző Intézet korábbi oktatója, egyházunk tényfeltáró bizottságának tagja. Jogi diplomáját 1972-ben Szegeden, a József Attila Tudományegyetemen szerezte, majd a szegedi főiskolán sajtótudományt tanított. Számos sajtótudományi és jogi publikációja van. A Zeneakadémián is dolgozott.

■ *EvÉlet*-infó

Anglikán papok a szakszervezetekben

A jelenlegi canterburyi érsek, az Anglikán Egyház feje korábban az olajiparban dolgozott. Justin Welby ezután fordult Isten és a papi hivatás felé. „Papnak lenni vitán felül kimerítőbb volt – nyilatkozta egyszerűen. – Elszigetelt voltam, teljesíthetetlen ígé-nyekkel, és [...] nem volt hozzám közel álló munkatársam” – vallotta be.

Nagy-Britannia egyik legnagyobb szakszervezete, a Unite jelentette, hogy az elmúlt évben tizenhat százalékkal nőtt azoknak az anglikán papoknak a száma, akik csatlakoztak a szakszervezet hitéleti munkatársi osztályához. Tavaly közel ezeröttszáz pap, valamint néhány rabbi és imám lépett be.

Az anglikán papok annak ellenére döntenek így, hogy a brit munkajog szerint köztisztviselőnek minősülnek, ezért panaszaikkal nem fordulhatnak munkaügyi bírósághoz. Ugyanakkor a szakszervezet tagjaiként támogatást és tanácsot kérhetnek azoktól, akik ismerik nehézségeiket.

Peter Hobson, a szakszervezetben az anglikán papok vezető képviselője úgy véli, hogy szolgatársai azért fordulnak a szakszervezethez, mert mind a hívek, mind a püspökök részéről nyomás alatt vannak: „A fogyasztói társadalomban az emberek azt várják, hogy azonnal foglalkozunk a problémáikkal.” A püspök amellett, hogy lelkipásztor, menedzseri szerepben is működik, és napjainkban ez a szemlélet mind jobban előtérbe kerül. Ez megnehezíti a papok és a püspökök viszonyát, így a papok egyre inkább azt érzik, hogy csak az egyházon kívülről kaphatnak igazán segítséget. Itt lép be a szakszervezet.

A papságra nehezedő nyomás jelentős a belvárosi gyülekezetekben, ahol az egyház a tagság állandó cserélődésével küszködik. Hobson szerint mégis a vidéki papok néznek szembe a legnagyobb megpróbáltatásokkal. Vidéki területeken egyre több település tartozik egy-egy paphoz.

Sarah Jones, akinek három ilyen szolgálati helye van a herefordi egyházkerületben, szintén csatlakozott a Unite szakszervezethez, mivel megnyugtatónak érzi, hogy további támogatásban részesül. „Az emberek mindenre gyors választ várnak a mai világban. Vannak, akik úgy érzik, hogy a papsággal szemben oly módon is kifejezhetik haragjukat, ahogyan másokkal sohasem. Azt gondolják, hogy a másik orcánkat is oda kellene fordítanunk” – mondta.

Az Anglikán Egyház 2014-es és 2016-os statisztikái alapján a heti rendszerességgel templomba járók átlagos létszáma 980 ezer főről 930 ezer főre csökkent. Ezzel szemben a karácsonyi istentiszteleteken a résztvevők száma 2,4 millióról 2,6 millióra nőtt, míg húsvétkor 1,3 millióról 1,2-re csökkent. Tovább nehezíti az Anglikán Egyház helyzetét, hogy a 2016-ban szolgálatban állt 20 650 felszentelt pap huszonöt százalékát már betöltötte a hatvanadik életévét.

■ *Forrás: Catherine Pepinster: Church of England priests joining trade unions The Christian Century, 2018. március*

Miniszterelnöki eskü Biblia és fészület nélkül

Az új spanyol miniszterelnök, Pedro Sánchez június 2-án tette le hivatali esküjét VI. Fülöp király előtt a Madrid melletti Zarzuela-palotában.

Ahogy lenni szokott Spanyolországban, a távozó miniszterelnök, jelen esetben Mariano Rajoy is jelen volt a beiktatási ünnepségen.

A spanyol demokrácia negyvenéves történetében még nem fordult elő olyan, mint ezen a szombaton, hiszen a szocialista miniszterelnök, Pedro Sánchez mellől hiányoztak a vallási jelképek, a Biblia és a fészület.

A politikust június 1-jén választotta meg a madridi törvényhozás kormányfővé azzal, hogy megvonta a bizalmat Mariano Rajoytól. Ezzel a lépéssel az ország élére az erősen baloldali Spanyol Szocialista Munkáspárt, azaz a PSOE főtitkára került.

Pedro Sánchez az első kormányfő Spanyolországban, aki bizalmi szavazással került a miniszterelnöki posztra, ahogy abban is az első, hogy nem parlamenti képviselő, mert mandátumát 2016 őszén visszaadta.

■ *Forrás: 888.hu*

Evangélikus istentiszteletek a Balaton partján

Északi part

Balatonfüred–Dörgicsei Társult Evangélikus Egyházközség

(balatonfuredievangelikusgyuleket.hu)

Balatonfüred (Bajcsy-Zsilinszky u. 15.): minden vasárnap 9 órakor (a hónap első vasárnapján úrvacsoraosztással). További alkalmak: a hónap 1. hétfőjén 10 órakor (Szociális Alapközpont); felnőtt-bibliaóra a hónap 1. keddjén 16 órakor (szívkórház); ifjúsági óra minden pénteken 17 órakor; német nyelvű istentisztelet minden kedden 18 órakor • Alsó-Dörgicse: a hónap 2., 3. és 4. vasárnapján 11 órakor • Felső-(Középső-)Dörgicse: a hónap első vasárnapján 11 órakor • Kisdörgicse: a hónap 2. vasárnapján 15 órakor • Balatonakali: a hónap 2. és 4. vasárnapján 14 órakor

Keszthely és Környéke Evangélikus Egyházközség

(keszthely.lutheran.hu)

Keszthely: minden vasárnap 10.30-kor • Hévíz: minden vasárnap 16.30-kor • Tapolca: a hónap 2. és 4. vasárnapján 8.30-kor • Sümeg: a hónap 1. és 3. vasárnapján 8.30-kor. Minden hónap első vasárnapján úrvacsorai istentisztelet.

Kővágóörs–Révfülöp–Kapolcsi (Sion) Evangélikus Egyházközség

(kovagoors.lutheran.hu)

Badacsonytomaj (protestáns imaház): minden vasárnap 8.30-kor • Balatonszepezd: minden vasárnap 8.30-kor • Kapolcs: minden vasárnap 15.30-kor • Kővágóörs: minden vasárnap 11.30-kor • Révfülöp: minden vasárnap 10 órakor • Taliándörögd: minden vasárnap 14 órakor. A Művészetek Völgye fesztivál ideje alatt a kapolcsi és a taliándörögd evangélikus templom mindennap színes programokkal várja az érdeklődőket.

Mencshely–Nagyvázsony–Szentantalfa–Zánkai Társult Evangélikus Egyházközség

(mencshely.lutheran.hu)

Zánka: minden vasárnap 8.30-kor • Szentantalfa: minden vasárnap 9.45-kor • Mencshely: minden vasárnap 11 órakor • Nagyvázsony: a hónap 2., 4., 5. vasárnapján 14 órakor • Nemesleányfalu: a hónap 1., 3. vasárnapján 14 órakor

Veszprémi Evangélikus Egyházközség

(veszprem.lutheran.hu)

Veszprém (Kossuth Lajos u. 4.): minden vasárnap 10 órakor • Balatonalmádi (Bajcsy-Zsilinszky u. 25.): minden vasárnap 16 órakor • Balatonfűzfő (Simon István u. 7.): a hónap 1. vasárnapján 14.30-kor

Déli part

Balatonboglár–Hács–Somogyvámosi Társult Evangélikus Egyházközség

(erosvar.hu)

Balatonboglár: minden vasárnap 11 órakor • Hács: a hónap 2. és 4. vasárnapján 14.30-kor • Balatonlelle: a hónap 1. vasárnapján a református imaházban 14 órakor • Fonyód: a hónap 1. és 3. vasárnapján a protestáns templomban 9.30-kor • Balatonszemes: a hónap 2. és 4. vasárnapján az evangélikus imaházban 9.30-kor • Balatonfenyves: a hónap 2. és 4. vasárnapján – július elejétől szeptember elejéig – a református imaházban 18 órakor • Somogyvámos: a hónap 2. és 4. vasárnapján 16 órakor

Kötcsei Evangélikus Egyházközség

Kötcse: minden vasárnap 10 órakor • Balatonszárszó: a hónap 2. és 4. vasárnapján 8.30-kor

Siófoki Evangélikus Egyházközség

(siofok.lutheran.hu)

Siófok: minden vasárnap 10 órakor • Balatonkenese: a hónap 1. vasárnapján 14 órakor a református templomban • Zamárdi: a hónap 1. vasárnapján 16 órakor az Aradi utcai imaházban • Balatonföldvár: a hónap 2. és 4. vasárnapján 14 órakor a Bajor Gizi Községi Házban • Balatonvilágos: a hónap 2. és 4. vasárnapján 18 órakor a Club Aliga területén lévő református templomban

■ Összeállította: GALAMBOS ÁDÁM

Díjazott múzeum

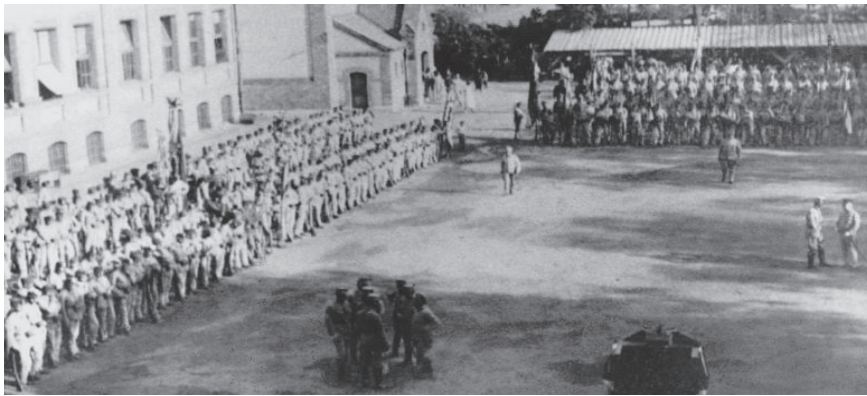
Nemzetközi díjat nyert a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumnak (PIM) a nagyszalontai Csonkatoronyban nyílt kiállításához kifejlesztett telefonos applikáció a Múzeumok Nemzetközi Tanácsának audiovizuális új technológiákkal, közösségi médiával foglalkozó bizottságától.

Arany János születésének kétszázadik évfordulója tiszteletére 2017-et a magyar kormány országos emlékévvé nyilvánította. Ennek keretében a PIM azt a feladatot kapta, hogy a Nagyszalontán, a költő szülővárosában működő Arany János Emlékmúzeum épületét – az úgynevezett Csonkatornyot – és a benne működő kiállítást is megújítsa.

A közel négyszáz éves torony a város legfontosabb épülete, Arany János több versében is szerepel. A költő halála után 1899-ben itt nyitották meg az azóta is legjelentősebb Arany János-kiállítást. A teljes körű felújítás után márciusban megnyílt új tárlatból Nagyszalonta története mellett Arany életét, pályáját is megismerhetik a látogatók, megtekinthetik a költő budapesti dolgozószobájának restaurált berendezését, a legfelső szint pedig kilátó és játéktér lett.

A torony öt szintje öt különböző szempontból közelít Aranyhoz. A kiállításba – különböző okokból – digitális technikát nem építhettek be, és a látogatók tárlatvezetést sem kapnak. Ezért a saját eszközeikkel, egy zárt WiFi-rendszeren keresztül juthatnak hozzá a kiállítást kiegészítő extra tartalmakhoz. Ez az eszközválasztás azért is tűnt jó megoldásnak, mert a látogatóknak mintegy nyolcvan százalékát iskolai csoportok teszik ki, erre a korosztályra pedig jellemző, hogy a telefonjukon keresztül érintkeznek a világgal. A nekik szánt tartalom főleg vizuális. Ugyanakkor olyan „Arany-rajongó” látogatók is jól használhatják az alkalmazást, akik többletinformációkra kíváncsiak.

■ Forrás: Petőfi Irodalmi Múzeum

Fasori diákok az első világháborúban

Hogyan működött egy iskola az első világháború idején? Miről írtak leveleikben a fronton harcoló egykori diákok az igazgatójuknak? Hányan haltak hősi halált közülük, és kik voltak ők? Ezekre a kérdésekre ad választ az Evangélikus Országos Múzeum legújabb kiállítása, amely a múzeumok éjszakáján, június 23-án nyílt meg.

A kiállítás a világegést az akkori igazgatónak, Hittrich Ödönnek küldött, személyes hangú levelek segítségével

mutatja be. A fasori tanároktól és diákoktól érkezett sorok honvágyról, háborúról és békéről szólnak. Kiviláglik a levelekből, hogy a Fasor jelentette számukra a biztonságot, a békét, a hazát, az otthonot.

Az előkészületekben segítettek a levelek digitalizálásával és rendszerezésével a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium 11/a osztályának diákjai is Cziczka Katalin osztályfőnök vezetésével.

■ EvÉlet-infó

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikusélet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: Fabiny Tamás

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Istenünk, aki a keresztség ajándékával gyermekeiddé tettél minket: erősítsd meg bennünk Szentlelked munkáját, hogy valóban gyermekeidként is éljünk. Legyen erőnk naponként szembenézni mindazzal, amit akarod és parancsod ellenére cselekedtünk. Ugyanígy naponként emlékeztessen Lelked a hozzád tartozás örömeire és arra az irgalomra, amely elrontott dolgaink ellenére sem fogyott el szívedből. Add, hogy átélhessük a hazataláló tékozló fiú felismerését, hogy milyen mélységes, megbocsátó szeretettel szeretsz bennünket.

Könyörgünk egyházunkért és gyülekezetünkért. Add, hogy só és világosság lehessen ebben az íztelen és egyre sötétedő világban. Add, hogy egyházunk népe meg tudjon maradni az Ige mellett. Mert tudjuk és valljuk, hogy az élet legfőbb ajándékaihoz nem pénz által juthatunk, hanem a teid életében az ajándékok a te szerető atyai szívedből fakadnak.

Könyörgünk országunkért: azokért, akik ismernek téged, és bíznak benned, és azokért, akik anélkül nőttek fel, hogy a hit közelébe kerülhettek volna. Add, hogy a lelki javak előrébb kerüljenek a családok értékrendjében. Kérünk, növeld a megértést és segítőkészséget az emberek között. Add, hogy a becsületes munka révén, ne mások rovására növekedjünk javainkban.

Könyörgünk a kicsinyekért és a szenvedőkért, idős, beteg, magányos testvéreinkért. Légy velük mindennapi küzdelmeikben! Őrizd meg reménységüket, és tartsd meg őket hitükben! Könyörgünk a gyermekekért, a fiatalokért, akik megérdemelt nyári szünetüket tölthetik. Vigyázz rájuk gondviselő szereteteddel, óvd életüket a veszedelmektől. Könyörgünk az utazókért és az otthon pihenőkért. Könyörgünk ezért az egész teremtett világért, amelynek ura és gazdája vagy.

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket! Ámen.

Szentháromság ünnepe után 6. vasárnap

- 1Sám 7,3-6

Egyedül neki szolgáljatok

A bírák korának legvégét hozza elénk a vasárnap igéje. Azt a történelmi kort, amelyben meglehetősen sematikus zajlanak az események. Bálványimádás, büntetés, könyörgés, szabadulás. Éveken, évtizedeken, évszázadokon keresztül. Ugyanazok az utak, választások, következmények. És ebben a körforgásban minden nemzedék tanulja a maga leckéjét, hogyan lehet Isten elfeledéséből Isten jelenlétébe kerülni.

Siránkozásból imádkozó életre. A 12. század kimagasló tanítója, a német apátnő, Bingeni Szent Hildegárd ír arról, hogy a kiüresedett élet oka Isten elfeledése. Izrael népe azt tapasztalja, hogy bár a szövetség ládája – Isten jelenlétének szimbóluma – a közelükben van, mégis a filiszteus támadás keresztüzében élnek. Sójajtoznak az Úr után – így jellemzi őket ebben a helyzetben a bibliai író. Mélyen az ember zsigereibe van ivódva, hogy a bajra valamilyen formában reflektálnia kell. Sójajt, siránkozik, ordít, vagy éppen hallgatásba burkolódik.

Néha szeretnénk azt hinni, hogy ezek a meg nem hallgatott imádságaink, pedig gyakran nem többek, mint annak kifejezései, hogy Isten nem olyan úton vezet minket, nem úgy gondoskodik rólunk, ahogyan mi szeretnénk, és főként nem úgy mutatja meg hatalmát, ahogyan mi akarjuk. A siránkozás Isten elfeledéséből fakad, az imádság Isten jelenlétéből. A sóhajtozás és siránkozás sosem hoz gyógyulást és szabadulást. A gyógyítást és a szabaddítást egyedül az az Úr tudja megtenni, aki nem feledkezik meg a róla megfélelmező emberről.

Egyedül neki szolgálni. Mennyire tipikus a nép gondolkodása és életformája! Egyszerre férnek meg benne a környező népek istenei, a Baálok, Astarték és az Úr utáni sóhajtozás. Baál és Astarte: a vihar, a háború, a gazdagság, a siker, a szerelem és a termékenység istenei. A bibliai történetíró egyértelműen kifejezi, hogy Izrael, miközben sóhajtozik az Úr után, a környező világgal együtt bálványok előtt hódol.

Nem egy távoli világ ez, csak a megjelenési formája változott meg mára. Ma nem egy szobor előtti hódolás fejezi ki az „istenfeledést”, hanem az, ahogyan a minket körülölelő világ kultúráját, ideológiáját gyömöszöljük a keresztyénségbe, vagy éppen fordítva: keresztyén értékeket hangoztatva támasztunk alá hamis és pusztító ideológiákat.

Olyan korban élünk, amelyben az az elvárás, hogy az ember úgy mondjon akár lényeges kérdésekben is igent valamire, hogy az ne jelentsen feltétlen nemet másra. Nehogy kirekesztő, ítélkező, bántó legyen. A bibliai szemlélet azonban más. Nem lehet mindent sem összemოსni, sem összehozni. Nem fér meg minden együtt, és nem lehet minden irányba igent mondani. Sámuel olyan radikális elköteleződésről beszél, amely mellett semmi más nem fér meg. „Ragaszkodjatok szívből az Úrhoz, egyedül neki szolgáljatok...”

Vétkeztünk az Úr ellen. A megtérés a gondolkodás megváltozását jelenti. Izrael népének gondolkodása akkor változott meg, amikor megértették Sámuel próféta szavát, és kiöntötték a vizet. Jelképes cselekedet, nem is nagyon olvasunk róla máshol a Szentírásban. Mégis a lényegre mutat: a régi elmúlt. Hogy ehhez a változáshoz kellett az a húsz év, amikor bár ott volt a szövetség ládája a közelükben, mégis azt érezték, hogy távol van tőlük, és nem segít rajtuk az Úr? Kellott az a húsz év, hogy másként gondolkodjanak Isten jelenlétéről és a ládáról? Minden bizonnyal igen, ahogy nekünk is kellene a magunk kis „húsz éveit”, amelyek elsegítenek arra, hogy megértsük Isten elköteleződését mellettünk, hogy végre istenfeledésünkben Isten jelenlétébe kerüljünk.

■ BARANYAYNÉ ROHN ERZSÉBET

Imádkozzunk! „Tisztíts meg teljesen, szentelj meg, hadd legyen / Fényedből fényugár az életem, / Míg a homályon át a lelkelem otthonát, / Világosságodat elérhetem.” (EÉ 389,4) Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 8.) *Füvet sarjasztasz az állatoknak, növényeket a fölművelő embernek, hogy kenyeret termeljen a földből.* Zsolt 104,14 (Lk 11,3; Mt 28,16–20; Róm 6,3–8[9–11]; Zsolt 51) Isten csodái vesznek körül minket. Csoda a teremtett világ, amely eledelt ad állatnak és embernek egyaránt. Csoda maga az ember. A legnagyobb csoda az, hogy Isten nem hagyja magára ezt a világot, hanem fenntartja, gondoskodik róla. Ebbe a gondoskodáshálózatba kapcsolja bele az embert, hogy őrizze, gondozza a földet, búzát termeljen, és kenyeret készítsen belőle magának és másoknak. Áldjuk a Teremtőt, hogy vele együtt dolgozhatunk világunk jó rendjéért, fenntartásáért!

Hétfő (július 9.) *Mert az Úr szereti a jogosságot.* Zsolt 37,28 (Ef 5,1; 2Móz 14,15–22; Jn 4,1–14) Mindegyikünk vágya, hogy jog és igazság legyen, és mindenkire egyaránt kiterjedjen. A jogtalanság ellen fellázadunk, felemeljük hangunkat. De kinyitjuk-e a szemünket, és hallatjuk-e szavunkat, ha igazságtalanságot észlelünk, vagy csendesek maradunk? Félünk s hallgatunk, vagy szeretjük az igazságot, és kiállunk mellette? Isten szereti az igazságért üldözötteket, a jogtalanságot szenvedőket, és nem hagyja el szentjeit. Jézus boldogoknak mondja azokat, akiknek gyalázatban és üldöztetésben van részük az ő nevéért. Isten vigasztalása az, hogy velünk van, ha jogtalanság ér minket.

Kedd (július 10.) *Van, aki bőven osztogat, mégis gyarapszik, más meg szűken méri a járandóságot, mégis inségbe jut.* Péld 11,24 (Zsid 13,2; ApCsel 2,32–40; Jn 4,15–26) Fizikai képtelenség, egyszerűen lehetetlen, mégis igaz. A gyakorlatban jövünk rá, hogy ha merünk adni a kevésből, amink van, Isten máshonnan mindig kipótolja azt. Többszörösét kapjuk vissza annak, amit adtunk. Ha zsuporiak vagyunk, és mások segítségével vonakodva, alig veszünk részt, akkor velünk is így fognak bánni az emberek. Jézus arany szabálya működik az életünkben. Ha a szeretettel nem fukarkodunk, akkor megtapasztaljuk, hogy még több szeretetet kapunk.

Szerda (július 11.) *Ézsaiás így szólt: Jaj nekem! Elvesztem, mert tisztátalan ajkú vagyok, és tisztátalan ajkú nép között lakom.* Ézs 6,5a (Ef 4,25; ApCsel 16,23–34; Jn 4,27–42) A templomban, Isten jelenlétében és a szeráfok éneke közben Ézsaiás átéli mélységbe jutott életét. A Szent jelenlétében mindannyian ezt éljük át: bűnösök vagyunk, elveszett emberek. Fontos megélnünk ezt a helyzetet, mert ebből emel ki minket Isten, és tisztítja meg ajkunkat, lelkünket, egész lényünket. Jézus Krisztus által megszabadít bűneinktől, hogy aztán megigazítva elhívjon bennün-

ket az ő szolgálatába. Elküld minket a tisztátalan ajkú nép közé, hogy hirdessük szavát. Jézus az elveszettekért jött világunkba, hogy megmentse őket. Boldogok lehetünk, ha Isten meglátatja velünk elveszett, bajba jutott életünket, és megmutatja nekünk a megmentő Krisztust.

Csütörtök (július 12.) *Az Úr lelke nyugszik rajta, a bölcsesség és értelem lelke, a tanács és erő lelke, az Úr ismeretének és félelmének lelke.* Ézs 11,2 (Lk 6,19; Mt 18,1–6; Jn 4,43–54) Ézsaiás próféciája a názareti Jézusban teljesedett be. Názáretben, a zsinagógában álmétkodva tapasztalták a farizeusok az Úr Lelkének munkáját. Nem hittek benne, megbotránkoztak szavaiban. Jézus csodálkozott hitetlenségükön. A Szentlélek Isten ma is munkálkodik. Hogyan fogadjuk a hitet teremtő Szentleket és azokat az embereket, akik a Lélek által szólnak és tesznek? Megnyugszik-e életemen az Úr Lelke?

Péntek (július 13.) *Én alkottam a földet, és én teremtettem rá embert.* Ézs 45,12a (ApCsel 17,27; 1Kor 12,12–18; Jn 5,1–9a) Jaj annak, aki szembeszáll Istennel, kérdőre vonja tetteiért! Egy fiatalasszonynak meghalt a gyermeke egyévesen. Ő akkor perbe szállt Istennel, a Teremtőt okolta a halálért. Elhagyta a gyülekezetet. Később Isten újabb gyermekkel ajándékozta meg, és ő békeségre jutott Istennel. Van úgy, hogy lázadunk Isten ellen. Ézsaiás próféta így ír erről: „Mondhatja-e a fazék a fazekasnak: Nem ért a dolgához?” (Ézs 29,16) Így mi sem vádolhatjuk Istent tetteiért, még ha azok fájdalmat és nehézséget hoznak is életünkben. Az Istennel való kapcsolatunkban az elfogadás és a bizalom az egyedüli helyes álláspont. Isten az igéjében int bennünket, hogy ne feledkezzünk el, hol a helyünk a vele való viszonyunkban.

Szombat (július 14.) *Mert bár ítélő Isten az Úr, boldogok mindazok, akik benne reménykednek.* Ézs 30,18b (1Jn 2,29; Jel 3,1–6; Jn 5,9b–18) Még vár az Úr! Nem hozza el végső ítéletét földünkre, még tart a kegyelmi ideje. Jézus ezt mondja: „A bűn az, hogy nem hisznek énbennem [...]; az ítélet pedig az, hogy e világ fejedelme megítéltetett.” (Jn 16,9.11) A hitetlenségben való élet az ítélet jelenvalósága. Boldogok azok, akik az Úrban bíznak, belé vetik reménységüket. Az ítélet alól a Jézus Krisztusba vetett hit menthet meg bennünket. „...aki hallja az én igémet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van, sőt ítéletre sem megy, hanem átment a halálból az életbe” – ígéri Jézus az őt követőknek (Jn 5,24). Reménységünk a feltámadott Úr, akinek kezében van az ítélet.

■ TÓTH ATTILA

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

320 oldal, 180 x 220 mm, keménytéblás, 4990 Ft

**Egy lelkész,
huszonhét
huszadik századi
életút.
Sztehlo Gábor
egykori mentettjei
mesélnek.**

Sztehlo-gyerekek voltunk

Sztehlo Gábor evangélikus lelkész kétezer ember életét mentette meg a második világháború alatt, utána pedig több száz gyermek megélhetését és nevelését biztosította a Pax gyermekotthonban, ahol a gyerekek megalapították a Gaudiopolis ifjúsági államot. Hogyan emlékeznek rá mindazok, akik gyerekként kapcsolatban álltak vele, vagy felnőttként tudták meg, hogy az életük neki köszönhető? Mi történt az egykori Stehlo-gyerekekkel a háború előtt, alatt és után? Hogyan éltek, és milyen hatással volt rájuk az az ember, akit az „egyetlen igaznak” tartanak ma is?

**KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON.**

LUTHER II.

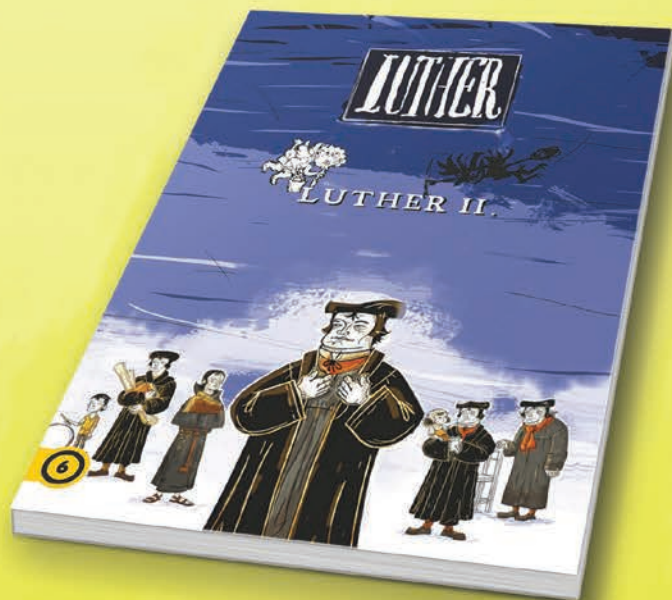
SZÍNES MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM

Játékidő: 5×13 perc

Képarány: 16:9 | LKF 002

136 × 190 mm | DVD-tokban

ISBN 599-954-9909-00-2

6. Kenyértörés

7. A lelkiösmeret szava

8. A wartburgi vár titka

9. Vér, vér, vér

10. Szerelem és halál

A LUTHER ÉLETÉT FELDOLGOZÓ

10 részes rajzfilmsorozat **MÁSODIK 5 EPIZÓDJA**

Richly Zsolt rendezésében,

Lackfi János forgatókönyve alapján

Luther, amint gyermekként diót csen a kamrából. Luther, az eminens diák. Luther, az éjszakákön át gyötrődő szerzetes. Luther, a lángoló szavú ige hirdető. Luther, a tisztcsaládfő, aki nemcsak népes családját, de a wittenbergi diákságot is maga köré vonzza...

A kalandos életút állomásait végigjárva szembesülhetünk a korabeli drámai eseményekkel, elgondolkodhatunk a máig ható tanulságokon, a sorozat humorának és friss grafikai stílusának köszönhetően pedig tartalmas szórakozásra is számíthat a néző. Családi moziként, iskolai tanórára és gyülekezeteinknek egyaránt szeretettel ajánlom ezt a nagyszerű sorozatot, amelyben minden korosztály megtalálhatja a maga nézőpontját. | **Fabiny Tamás püspök**

A Luther életét feldolgozó tízrészes animációs sorozat 6–10. részét tartalmazó

DVD 2500 Ft-ért megvásárolható a Luther Kiadó webáruházában.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.